



TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 4 (1823) 1985 SAUSIS-JANUARY 22 • LIETUVIŲ SAVAITRASTIS — LITHUANIAN WEEKLY • 2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA • Tel. (416) 275-4672 • 50 ct.

Ką paliksime?

Kai naujoji pokario ateivija, pasiekusi pastovesnio gyvenimo kraštus, emė kurtis, težinojo vieną klausimą, būtent ką gausim? Tuomet dauguma ateivių buvo jauni ir beturčiai. Reikėjo galvoti visų pirma ne apie palikimą, o uždirbimą. Per ketvertą dešimtmečių dalykai labai pasikeitė — reikia jau galvoti ne apie gavimą, o apie palikimą. Ir tai ne vien tik medžiagine prasme. Paskiriami asmenim, žinoma, rūpi ir testamentiniai palikimai, nes ilgėjantis amžius tai diktuoja. Tačiau kaip bendruomenei kyla ir dvasinio palikimo klausimas. Juk pokarinė mūsų ateivija, taip gausi skaičiais ir talentais, gyvai reiškėsi beveik visose dvasinio gyvenimo srityse. Ypač pradžioje jina buvo labai aktyvi, pilna kūrybinio polėkio. Jai teko grumtis su dideliais ekonominiais sunkumais, kurie vargino metų metais, tačiau ta kova buvo laimėta. Ji pareikalavo daug jėgų, bet kūrybinio ateivių polėkio nesužlugdė. Visose dvasinio gyvenimo srityse atsirado pakankamai individualios bei organizuotos energijos. Tik retais atvejais kūrybinės jėgos per anksti išsėko arba liko sunaikintos atšiaurių sąlygų. Ne vienas talentas išsiskleidė išeivijoje ir laimėjo savo amžiaus grumtynes.

PO TOKIŲ mūsų lietuviškos išeivijos grumtynių, kai vyresnioji karta jau gyvena saulėlydžio dienas, ir kyla klausimas — ką paliksime? Ką kiekvienas paliks individualiai, nesunku įžvelgti perbėgus mintimi nueitą kelią. Žymiai sunkiau apčiuopti bendruomeninį įnašą, ir tai tokį, kuris yra išliekamo pobūdžio. Prieš bandydami atsakyti į šį klausimą, pažvelkime, ką paliko prieškarinė išeivija. Atvykę į Šiaurės Ameriką, kur telkėsi didžiausioji išeivijos dalis, radome veikiančias lietuviškas parapijas, mokyklas, vienuolijas, organizacijas, laikraščius. Kitoks buvo jų lygis, tačiau tos institucijos pakankamai atliko savo misiją. Ir tai buvo senosios ateivijos palikimas naujai ateivijai ir jaunajai čia gimę karta. Jis buvo pastovaus, išliekamo pobūdžio, bet gerokai susilpnėjo ir iš dalies net sunyko. Daug lietuviškų parapijų nulietuvėjo, daug mokyklų sunyko, vienuolijos susilpnėjo dėl kandidatų stokos, organizacijų eilės praretėjo, laikraščių skaitytojų skaičius sumažėjo. Vis dėlto pats branduolys išliko ir kai kur atsirėmė į naujosios ateivijos pajėgas. Iš viso to matome, kad ir vadinamieji išliekami dalykai išeivijos gyvenime yra reliatyvūs, matuojami ne per ilgiausią laiko trukmę. Net ir didžiausios pastangos negali atsispirti laužančioms laiko bangoms.

OKAIP su naująja pokario ateivija? Kaip su jos palikimu? Pokario ateivija elgėsi panašiai — stiprino bei steigė parapijas (ypač Kanadoje), nors žymiai mažesniu mastu bei entuziazmu, atsigabeno naujų vienuolių, steigė šeštadienines mokyklas, visuomenines bei politines organizacijas, gerokai pakėlė periodinės spaudos lygį. Kultūrinėje srityje naujoji ateivija pasireiškė daug stipriau. Atsirado enciklopedijos, kapitaliniai veikalai, literatūros leidiniai, žurnalai, išaugo kultūriniai vienetai, mokslo ir meno institutai, lituanistikos katedra, daugybė išsimokslinusių profesionalų, teatiniai vienetai, meno galerijos, moksliniai sambūriai... Tai imponuojantis gyvastingumo vaizdas. Bet ar jis toks ir išliks? Anaipol! Didžioji dalis to gyvastingo vaizdo nublukus su vyresniosios kartos išskelavimu. Taip, iškėliaujančios kartos palikimas imponuojantis, bet tai medis, kurio vaisiai nedaug turi sėklų. Jis negali perduoti viso savo pajėgumo negausiom atžalom. To dvasinio-kultūrinio lobiai išliks tiek, kiek pajėgos perimti jaunesnioji karta. Be to, išliks stambieji veikalai, literatūros bei meno kūriniai bibliotekose, galerijose, pavienių asmenų archyvuose. Jie anksčiau ar vėliau ras kelius į bendrą lietuvių tautos kultūrą. Tad žvelgiant į ateitį būtina kultūrinį palikimą nukreipti ypač į jaunąją kartą, nes tik ji gali perimti sukurtus dvasinius-kultūrinius lobius, įjungti savon kūrybą ir iškilti virš naikinančio laiko pratęsimąja prasme.

KANADOS ĮVYKIAI

Atbėgėliai iš Sovietijos

Imigracijos ministrė Flora MacDonald 1984 m. gruodžio 3 d. patvirtino suvaržymus pabėgėliams iš Sovietų Sąjungos ir komunistinių šalių R. Europoje. Matyt, buvo norima sumažinti jų antplūdį Kanadon, didelę dalį laikant ne politiniais pabėgėliais, o eiliniiais oportunistais, kuriuos vilioja geresnis gyvenimas Kanadoje. Esą visi užsienyje atsidūrę ir Kanadon norintys įvažiuoti pabėgėliai turės įrodyti, kad jų, grįžusių į savąsias šalis, laukia suėmimas ir persekiojimas. Tie, kurie tokio įrodymo negalės parūpinti, Kanadon nebus įsileisti. Jie turės grįžti į savo kraštus ir ten gauti įvažiavimo vizą Kanadon. Dabar Flora MacDonald staiga atšaukė šį sprendimą, kalte suversdama nevykusiems savo patarėjams. Esą ji nesuprato, kad tokie suvaržymai labai žalingi pabėgėliams tapusiems

asmenims iš Sovietų Sąjungos ir komunistinių R. Europos šalių, kur pabėgimas yra laikomas nusikaltimu ir kur beveik neįmanoma normaliu būdu gauti emigranto vizos, o be jos jokios reikšmės neturi įvažiavimo vizą Kanadon. Pabėgėliai iš R. Europos bloko komunistinių šalių ir toliau bus įsileidžiami Kanadon be jokių varžtų. Pernai jų buvo susilaikta 2.300.

Pabėgėlių centru tapo tarptautinis Ganderio oraustis Niufundlandijoje. Jame sustoja pasipildyti kuro Kubon skrendantys sovietų "Aeroflo-10", Kubos "Cubanos", R. Vokietijos "Interflugo" bendrovių lėktuvai. 1981 m. pabėgo 41 keleivis, o 1984 m. negalutiniais duomenimis — 85. Ganderis yra labiausiai žinomas Kanados oraustis, pabėgimus planuojantiems kubie-

(Nukelta į 8-tą psl.)



"Sustingo žemė. Laukai nubaltę, kaip baltos drobės, be garso tyli. Žiemos grandiniai sukaustė šalį, Upelių sraunų ir marių gylį" (Petras Karuža). Taip eiliuoti poetas galėtų ir šią žiemą

Nuotr. Vytauto Maco

PRANEŠIMAS IŠ EUROPOS

Europos kova už ateitį nebaigta

Z. Bžezinskio planas, skatinantis įieškoti naujų kelių

A. LEMBERGAS

Zbigniewas Bžezinskis, buvęs JAV prezidento Carterio patarėjas, paskelbė savo planą, kaip įveikti Europos vienybės žalingus Jaltos susitarimų padarinius. Artėjantios susitarimų sukakties proga verta susipažinti su pagrindinėmis to plano mintimis, nes jos skatina Europą įieškoti naujų kelių. Prieš 40 metų, vasario 4-11 d.d., Jaltoje du didieji Vakarų sąjungininkai paliko Rytų Europą Stalinui. Jaltos susitarimas simbolizuoja nebaigtą kovą už Europos ateitį.

Naujų kelių

Dabar turi būti aišku, kad šią kovą vargiai galima laimėti, jei pati Europa nepasieks veiklesnio vaidmens. Taip pat turi būti aišku, kad Europai ir Amerikai reikia geresnio pasirinkimo nei suskaldyta Europa, jamžinanti Amerikos ir Sov. Sąjungos susidūrimą, nei nevieninga Europa, atsiskyrusi nuo Amerikos ir nespriešianti laipsniškai sovietų įsigalėjimui Eurazijoje. Yra toks pasirinkimas — iškilimas politiskai gajesnės, mažiau kariškai nuo Amerikos priklausomos Europos, kuri iš pagrindų pakeistų santykius su Rytų Europa ir Rusija. Tokią pasirinkimo kryptį, pasak Bžezinskio, Amerika turėtų skatinti, pasiremama istorine savo patirtimi.

Tačiau Bžezinskis pastebi, kad toks svarbus Europos atnaujinimas neįmanomas kaip Amerikos pergalė prieš Rusiją. Taip pat neįmanoma to pasiekti kokiomis nors derybomis, kad Rusija sutiktų atleisti iš savo vasalinės priklausomybės Rytų Europą. Maskva savo noru nesutiks. Platesnė Europa gali iškilti tik vykdy-

dama apgalvotą, tačiau labai subtilią permainų politiką, kurios nebūtų galima veikiai pastebėti ar lengvai jai atsispirti.

Penkios gairės

Tuo tikslu Bžezinskis siūlo penkių punktų planą. Pirmiausia simboliškai keturias dešimtmečio proga Vakarų demokratinių valstybių vadovai turėtų vieningai ir iškilmingai pareikšti, kokia yra istorinė Jaltos susitarimų reikšmė: viešai pasmerkti ne patį susitarimą, bet jo istorinius padarinius — Europos suskaldymą. Vakarai turėtų patvirtinti savo įsipareigojimą atnaujinti Europai, kuri būtų laisva nuo užeuropinių jėgų priežiūros. Vakarai turėtų pasmerkti Maskvos primetą daugybei europiečių kultūriškai ir politiškai svetimą sistemą. Dėl to reikėtų labiau pabrėžti Austrijos ir Suomijos neutralumo teigiamą patirtį. Sustiprėjusi Europa turėtų užtikrinti, kad Sov. Sąjungos pasienyje esančios Europos valstybės nepasiduotų Amerikos įtakos sferai.

Antra. Vakarai, atsisakydami Jaltos naštos, turėtų iš naujo patvirtinti savo įsipareigojimą Baigminiam Helsinkio aktui, kuris pripažino esamas valstybių sienas ir padarė žmogaus teises teisėtu tarptautiniu rūpesčiu. Pasak Bžezinskio, tai labai svarbu, nes kitaip atsiribojimą nuo Jaltos Maskva galėtų aiškinti, kaip pavojų teritoriniam Lenkijos ir Čekoslovakijos neliečiamumui.

Trečia. Vakarų Europos valstybės turėtų sudaryti galimybę Rytų Europos valstybėms įsijungti į bendrą Europos privačias ir viešas institucijas, skatinti Rytų Europą daugiau prisidėti prie Europos integracijos.

jas, skatinti Rytų Europą daugiau prisidėti prie Europos integracijos, kurios nebūtų galima veikiai pastebėti ar lengvai jai atsispirti. Vakarai turėtų skatinti glaudesnius ryšius, užmegzti bendradarbiavimą tarp Bendrosios rinkos ir Rytų Europos. Sovietinio tipo ekonomikos sustingimas, pasak Bžezinskio, skatina šiuo metu Vakarų daugiau šiuo požiūriu veikti.

Ketvirta. Europa turėtų stiprinti paramą Rytų Europos išsivadavimo kovoje. Būtų prašingas toks pasiskirstymas vaidmenimis, jei Amerika remtų kitaminčių veiklą, o Europa mėgintų įsisteikti oficialiems sovietų sluoksniams. Vakarų Europa, pasak Bžezinskio, turėtų tiesiog įsijungti į kovą už Europos ateitį. Jau seniai reikėjo sudaryti pajėgą bendrą Prancūzijos, Anglijos, Vakarų Vokietijos ir Italijos fondą, kuris remtų taikingas Rytų Europos išsivadavimo pastangas.

Penkta. Atėjo laikas iš esmės pergalvoti Vakarų saugumo ir politinių permainų santykius Europoje. Europai reikia Amerikos, kad atgrasintų Rusiją ne tik nuo karinio užpuolimo, bet ir nuo politinio bauginimo. Tai pateisina Šiaurės Atlanto sutarties organizaciją ir Amerikos karo pajėgų buvimą Europos žemyne. Tačiau, pasak Bžezinskio, Europoje reikia sumažinti Amerikos kariuomenę, kurios buvimas neskatina europiečių politiskai jungtis ir drauge duoda akstiną rusams laikyti savo kariuomenę Vidurio ir Rytų Europoje.

Jungtinė kariuomenė

Š. Atanto santarvėje Amerikos pareiga pirmiausia turėtų būti — atsverti strateginę Sov. Sąjungos galybę, atgrasinti (Nukelta į 5-tą psl.)

Pasaulio įvykiai

IZRAELIO MINISTERIŲ KABINETAS NUTARĖ ATITRAUKTI KARIUOMENĘ iš Libano 16:6 balsų santykiu. Atsitraukimo planus paruošė krašto apsaugos ministeris J. Rabinas. Juos koalicinėje darbiečio premjero S. Pereso tautinės vienybės vyriausybėje rėmė darbiečiai, kitų grupių atstovai, atmetė tik užsienio reikalų ministeris J. Šamiras su savo Likudo grupe, tesutelkęs šešis balsus. Mėnesio laikotarpyje norima pasitraukti nuo Avolio upės iki Litonijos upės, paliekant Sidono uostą ir apylinkes. Tada yra numatomas dalinis pasitraukimas iš Bekas slėnio rytinėje Libano dalyje, kur yra įsitvirtinę Sirijos kariuomenės daliniai, ir pagaliau galutinis žingsnis per sieną Izraelin. Pasitraukimą premjeras S. Peresas numato užbaigti dar šią vasarą.

Problema jam sudaro nepakankamas saugumo užtikrinimas pasienyje, nes iš pietinio Libano vėl gali prasidėti šiaurinių Izraelio kaimų apsaudymas raketomis. Izraelio planuotai libaniečių krikščionių milicijai šį kartą nepavyko sutelkti pakankamai vyrų. Atrodo, apsaugą turės perimti reguliari Libano kariuomenė. 1982 m. birželio mėnesį pradėta invazija į Libaną, suplanuota anuometinio krašto apsaugos ministerio A. Šarono ir remiama premjero M. Begino, baigėsi katastrofiškai. Izraelio spauda Libaną dabar vadina pelke, kurioje įstrigo 10.000 karių. Invazijos planai nebuvo pilnai įgyvendinti. Tiesa, pavyko užimti Beirutą, išstumti užsienin J. Arafatą, PLO vyrus, tačiau Sirijos kariuomenė liko Libane. Nepasisekė Beirute sudaryti Izraeliui palankios krikščionių grupių vyriausybės, kuri atstatytų tvarką ir ramybę. Ten savo pozicijas koalicinėje vyriausybėje sustiprino mahometonai bei jų grupės.

Brangi kaina

Karinė Libano okupacija Izraeliui kasmet kainavo apie \$700 milijonų. Libane žuvo 607 Izraelio kariai, buvo sužeista 4.584. O kur dar civilių libaniečių gyvybės aukos, matuojamos dešimtimis tūkstančių? Atrodo, reikaltai buvo geresni paskutiniuosius metus prieš invaziją, kai per vienerius metus nuo palestiniečių raketos žuvo tik vienas Izraelio pasienio gyventojas. Pradžioje beveik visi izraelitai rėmė invaziją, bet dabar ją yra nusivylę. Izraelio kalėjimuose jau uždaryta apie 140 karių, atsakiusių tarnauti Libane.

1984 m. Izraelis užbaigė su 444% infliacija, kuri galėjo būti dar didesnė, jeigu premjero S. Pereso vyriausybė nebūtų įvedusi lapkričio 4 d. kainų ir atlyginimų užšaldymo. JAV kongresui yra įteiktas prašymas metinę finansinę paramą Izraeliui nuo \$2,6 milijono padidinti iki \$4,9 milijono. Nuo 1948 m. Izraelis paskolomis ir pašalpomis iš JAV yra gavęs \$37,2 milijono, daugiau nei visa finansinė parama P. Amerikai. Camp David pasiekta taikos sutartis Vašingtoną įpareigojo remti ir ją pasirašiusį Egiptą, nuo 1978 m. gavusį \$2,2

bilijono. Atrodo, šį kartą su beveik \$5 bilijonų parama Izraeliui nebus skubama. Valstybės sekr. G. Shultzas pritarė, kad Izraelis pirmiausia turi sutvarkyti ekonominius savo reikalus, gyventi pagal turimus išteklius.

Grįš demokratija

Braziliją išjudino demokratinės valdžios grįžimas, kai ją 21 metus valdė kariuomenė su savo generolais. Prez. gen. J. Figuereda, penktas karininkas šiame poste, pasitrauks kovo 15 d. Jį pakeis prezidentu išrinktas 74 metų amžiaus advokatas T. Neves, opozicinio Demokratinio sąjūdžio vadas. Karinė valdžia neleido tiesioginių prezidento rinkimų. Jiems panaudota tik rinkiminė kolegija, kurią sudarė 1982 m. išrinkti parlamentariai ir pagrindinės partijos atstovai iš Braziliją sudarančių 23 provincijų. T. Neves 480:206 balsų santykiu įveikė karinės diktatūros remiamą socialdemokratų kandidatą S. Malufą. Naujojo prez. T. Neveso laukia sunkios problemos. Braziliją, turinčią 134 milijonus gyventojų, slegia \$100 bilijonų skola užsieniui, metinė 200% infliacija. Jam teks pakeisti tos didžiulės skolos grąžinimo sutartis, pertvarkyti Brazilijos konstituciją. Jos reformai skirti parlamento rinkimai numatomi 1986 m. Generolų diktatūra Brazilijoje prasidėjo 1964 m. kovo mėnesį kairiosios J. Goulari vyriausybės nuvertimu.

Jungtinės valstybės?

V. Europą dabar jungia dešimtį narių turinti Bendroji rinka, kartais vadinama Ekonominė bendruomenė. Tai yra tik ekonominė jungtis, bet pradedama galvoti ir apie politinę jungtį. Šiuo klausimu viešosios nuomonės tyrimai įvyko 1984 m. spalio 2 — lapkričio 4 d., apklausinęjus 10.000 europiečių Bendrosios rinkos šalyse. Už Jungtines Europos Valstybes pasisakė 52% apklaustųjų, prieš — 21%. Tik Britanijoje ir Danijoje dauguma atmetė Jungtinių Europos Valstybių idėją, kurios pavyzdžiu galėtų būti Jungtinės Amerikos Valstybės arba Kanada, kurią sudaro 10 provincijų.

Šiame numeryje:

Ką paliksime?

Tai iškėliaujančios lietuvių ateivių kartos rūpestis

Europos kova už ateitį nebaigta

Naujas buvusio Amerikos prezidento patarėjo planas

Iškilmes Kauno katedroje

Laiškė iš Lietuvos apie naujo vyskupo įšventinimą

Lenkų knygose apie lietuvius

Pokario išiečiai Vakaruose kartais prisimena Lietuvą

Lietuvių bičiulis kunigas Franzkeit

Mūsų bendradarbio pokalbis su plačiašakiu veikėju

Ar jau laikas užmiršti?

Vokiečių autorius apie Rytprūsius ir faktai

Iš šaltos Amerikos šilton Australijon

"TŽ" bendradarbis apie tenykščių lietuvių gyvenimą

Išpūdziai apie kritiko išpuščius

Romano autorius atsako priekaištaujančiam kritikui

Pokongresinės atodairios

Kazimierinio kongreso pirmininkas apie operą "Dux Magnus"

Tikroji Lietuva vaizduose

Istorikas J. Jakštas žvelgia į Algirdo Gustaičio knygą

TEVIŠKĖS ŽIBURIAI

2185 Stavebank Road, Mississauga, Ontario L5C 1T3, Canada
Telefonas (416) 275-4672

Leidėjas: Kanados Lietuvių Katalikų Kultūros Draugija "Žiburiai"
Redaguoja: k. dr. Pr. Gaida ir Vyt. Kastytis

Metinė prenumerata \$20, pusmetinė — \$11, mėmė — \$25
(Amerikoj — JAV doleriais). Pavieniai numeriai — 50 ct.

Skelbimui ruošiamam numeriui priimami iki ketvirtadienio. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiūra. Autorių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.

The Lights of Homeland — Lithuanian Weekly

Published by Lithuanian Canadian R. C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc.
Subscription rates: \$20.00 per year, \$11.00 per 6 months. Deadline for advertisements — Thursday. Second class mail registration number 0509.

RELIGINIAME GYVENIME

Lietuvos krikšto 600 metų sukaktis, apimanti visus tris tarpinius, bus minima 1987 m. Lietuvoje ir išeivijoje. Taip nuspresta vyskupų, pasitarus su atitinkamomis organizacijomis. Tam tikslui sudaromi trys komitetai — garbės, centrinis ir vykdomasis. Į garbės komitetą kviečiami — Čikagos kardinolas J. Bernardinas, lietuvių arkivyskupas bei vyskupai. Centrinį komitetą sudarys katalikiškų ir kultūrinių organizacijų atstovai-vės, vykdomąjį — kvestiniai asmenys. Pagrindinės iškilmės numatytos Romoje. Jau tartasi ir dėl specialių Vatikano pašto ženklų išleidimo.

Vatikanas esąs patenkintas santykių švelnėjimu su Vengrijos valdžia. Tai buvo paskelbta "L'Osservatore Romano" veda-majame, minint 20 metų sukaktį nuo pasirašymo sutarties tarp Vatikano ir komunistinės Vengrijos. 1964 m. pasirašytoji sutartis leido K. Bendrijai laisviau veikti Vengrijoje. Veda-masis išreiškė viltį, kad, remiantis iki šiol rodytu abipusiu pasitikėjimu bei pagarba, ateityje bus galima pasiekti dar didesnio sutarimo. Viena iš pozityvių pasekmių — leidimas Vatikaniui skirti vyskupas į vyskypų neturinčias vyskupijas. Anksčiau komunistinė valdžia tokius paskyrimus sulaukydavo. Laikraštis pabrėžė, jog šio susitarimo sėkmingumas gali pasitarnauti kaip pavyzdys ir kitiems kraštams panašiai problemas spręsti. Kitos sritys, kuriose padaryta pažanga sutarties dėka, tai valdžios patvirtinimas naujų vienuolių ir leidimas mokyti religijos privačiuose namuose. Be to, katalikų vadovaujamos labdaros įstaigos vėl turi leidimą veikti oficialiai, o eilei klierikų leista studijuoti teologiją. Kai 1947 m. komunistai pagrobė Vengrijos valdžią su rusų kariuomenės pagalba, katalikiškos mokyklos, vienuolynai bei kitokios religinės įstaigos buvo uždaryti. Iš 10,700,000 Vengrijos gyventojų apie 6,500,000 yra katalikai.

Kardinolas Jaime Sin, 56 m. amžiaus katalikų vadovas Filipinų valstybėje, lankėsi komunistinėje Kinijoje. Ten jau yra lankęsi kiti du kardinolai — Franz Koenig ir Roger Etchegaray, tačiau kard. Sin apsilankymas yra tuo ypatingas, kad jis pats yra pusiau kinietis. Jo tėvas buvo kinietis, gimęs Kinijoje, ir visi giminės iš tėvo pusės dabar gyvena komunistinėje Kinijoje. Kardinolas jų nebuvo matęs nuo to meto, kai komunistai užėmė kraštą. Komunistinėje Kinijoje bet kokie ryšiai su Vatikano yra griežtai draudžiami, ir kardinolas ten nuvyko neoficialiai per Draugystės su užsieniu organizacijos tarpininkavimą. Pekinge, tos organizacijos narių lydimas, jis aplankė Marijos Nekalto Prasidėjimo katedrą ir susitiko su komunistų remiamos Patriotinės Katalikų Bendrijos vyskupu Michael Fu Tien-San. Tikinčiųjų ta proga prisirinko pilna katedra ir kardinolą labai šiltai priėmė, nors jiems draudžiama turėti ryšius su Romai ištikimais ganytojais. Buvo spėliojama, kad gal bus darytos sąlygos kardinolui pasimatyti su 81 m. amžiaus seneliu vyskupu Ignatius Kung, kuris iškėlė daugiau kaip 30 metų už savo ištikimybę Romai, ar su kuriuo kitu panašiu vyskupu, bet taip neįvyko. Spaudos žmonėms po kelionės kardinolas paneigė spėliojimą, jog vykęs Kinijon kaip Vatikano atstovas ir savo kelionės tikslą nusakė kaip grynai asmeninio pobūdžio — giminių aplankymą.

Arkiv. Dominic Tang, SJ, 75 m. amžiaus vienuolis, kuris vyskupu buvo konsekruotas su Vatikano žinia 1951 m. jau komunistams užėmus Kiniją, aiškina, kad nuo 1976 m. apie 200 katalikiškų šventovių vėl atidarytos maldininkams, tačiau jas

kontroliuoja Patriotinės katalikų draugijos kunigai bei vyskupai, atsisakę ištikimybės popiežiui. Katalikai dabar Kinijoje esą pasidalinę pusiau: mažesnioji pusė priklauso Patriotinei katalikų draugijai, kuri turi savo viešai veikiančius vyskopus, kunigus, šventoves ir kunigų seminarijas; didesnę katalikų dalis tačiau esanti ištikima popiežiui, ir jos kunigai bei vyskupai darbuojasi slapta arba sėdi kalėjimuose. Arkivyskupas aiškina, jog prieš Patriotinės katalikų draugijos įsteigimą buvusi sudaryta dar paruošiamoji organizacija, pavadinta "Trilypės autonomijos sąjūdžiu", į kuri buvo stengiamasi jėga įtraukti visus kunigus. Visi stojantieji tan sąjūdį turėję atsisakyti ištikimybės popiežiui. Jis už nesutikimą jos atsisakyti 1958 m. ir patekęs kalėjimą. Kalėjime per 22 metus jis buvęs visiškai izoliuotas nuo kitų katalikų kalinių. Jis spėja, kad panašiai buvę elgiamasi ir su kitais įkalintais vyskupais bei kunigais. 1980 m. jis buvo paleistas iš kalėjimo ir tuojau deportuotas į savo gimtąjį Hong Kongą.

Žmogiško kiaušinėlio apvaisinimas mėgintuvėlyje prietaisui skirti vyskupiui, nes pažeidžiamas tas pats, kaip ir dirbtinės gimimų kontrolės atveju principas: atskiriamas apvaisinimo vyksmas nuo santuokinio vyro-moters veiksmo. Tai pareiškė Jono-Pauliaus II Šeimos, prašokančias 3-4 kartus jų oficialią algą (skyrių viršininkų atvejų — 50 ar 100 kartų).

Štai paprastos dienos scenarijus, atkurtas teismo bylos metu. Prieš krautuvės atidarymą audinių skyriaus viršininkas išdalina savo personalui retas medžiagas. Norėdamas jas gauti, skyriaus viršininkas buvo davęs urmo bazės viršininkui kyši. Vadinas, jis perleidžia audinius pardavėjams su sąlyga, kad jie jam duotų 2-3 rb. priemonės už kiekvieną parduotą metrą. Bet jis pasilaiko sau atsargai stamboką kiekį tekstilės asmeniniams savo reikalam.

Tarnautojai susislapsto tas retas prekes prekystaliuose ir ima jas pardavinėti, užkėlę "bakšišą" 3-5 rb. už metrą seniejiems klientams ar kitiems pirkėjams, kurie pasiteturauja pašnabždomis, ar nesisrastų kartais sunkiau aptinkamos medžiagos, pasižadėdami nelikti "nedėkingais". Tuo metu skyriaus vedėjas priiminėja savo kabinetą įprastinius klientus, perkantys dideliais kiekiais. Tai profesionaliai pirkliai (atklaidę daugiausia iš provincijos), kurie perka ištaisais rėtimais, po kelis šimtus metrų iš karto ir kurie primoka taip pat 3-5 rb. priedą už metrą. Kito skyriaus kambariuose už pirtvaros verda visu telpu darbas: pardavėjos ir valytojos lupa nuo apatinių kelnų etiketes, nurodančias, kad tai menkesnės rūšies gaminy ir kad tokia ir tokia jo kainas. Jos pakeičia tas etiketes kitomis, ant kurių pažymėta "pirma rūšis" ir kurių kainos proporcingai aukštesnės. (Skyriaus viršininkas nusipirko tas etiketes nelegaliai toje pat įmonėje, kuri gamino apatines kelnas). Pirkėjas, vadinas, užmokės aukštesnę kainą už antrarušę prekę ir tą skirtumą susižers kišenėn skyriaus vedėjas, prieš tai dalį išmokėjęs pardavėjoms ir valytojoms.

Skyriuje, kur pardavinėjami pasiūti drabužiai, matyti eilių eilės liūdnei atrodančių, prastai sukirptų drabužių, pagamintų Sovietų Sąjungoje, baisyti moteriškų apsiaustų su brangiai kainuojančiom "minko" apykaklėmis ir kitų pre-



Kan. ALFONSO JURKEVIČIAUS gimimo 50 ir kunigystės 25-rių metų sukakties iškilmėje 1984 m. spalio mėnesį Lenkijoje netoli Vroclavo. Kairėje — lenkų parapijos vaikų choras, giedojęs lietuviškas giesmes Mišių metu; viduryje — lietuvačių grupė, taip pat giedojusi per pamaldas. Jos priešakyje — BIRUTĖ JURIENE

Taip prekiaujama Sovietijoje

Pirkėjai, pardavėjai, direktoriai, aukštieji pareigūnai ir slapti uždarbiai

KONSTANTIN SIMIS

(Tėsinys iš praėjusio nr.)

ANTRAS VAIZDELIS

Viename iš naujųjų Maskvos priemiesčių.

Stambi parduotuvė yra sudėtingas ir šakotas organizmas, susidedantis iš gausybės skyrių, kurie dirba savarakiškai. Nors kiekvienas skyrius yra kuo nors savitas, pagrindiniai metodai, vartojami nelegaliam pasipelnymui, yra visiškai panašūs.

Kas rytą, prieš atidarant krautuvę, gatvės lūkurioja minia prie įėjimo. Vos tik atsidaro durys, ji sugrama vidun ir išsisklaido po visą plotą. Bet būdavo privilegijuotų pirkėjų kategorija, kuriai niekad nereikėdavo laukti prie uždarytų durų ar stoviniuoti valandom prie prekystalių. Tie pirkėjai pažinojo pardavėjus arba skyrių viršininkus ir gaudavo ką norėjo, pridėdami prie oficialios kainos antkainį.

Kiekvienas skyrius vedė dvi-gubą gyvenimą. Šalia prekybos išdėliotais daikteliais, apmokamais kasoje, vyko kitos piniginių operacijų, kurias atlikdavo itin dėmesingai tarnautojai, nes jos sudarydavo jiems pajamų pagrindą — sumas, prašokančias 3-4 kartus jų oficialią algą (skyrių viršininkų atvejų — 50 ar 100 kartų).

Štai paprastos dienos scenarijus, atkurtas teismo bylos metu. Prieš krautuvės atidarymą audinių skyriaus viršininkas išdalina savo personalui retas medžiagas. Norėdamas jas gauti, skyriaus viršininkas buvo davęs urmo bazės viršininkui kyši. Vadinas, jis perleidžia audinius pardavėjams su sąlyga, kad jie jam duotų 2-3 rb. priemonės už kiekvieną parduotą metrą. Bet jis pasilaiko sau atsargai stamboką kiekį tekstilės asmeniniams savo reikalam.

Tarnautojai susislapsto tas retas prekes prekystaliuose ir ima jas pardavinėti, užkėlę "bakšišą" 3-5 rb. už metrą seniejiems klientams ar kitiems pirkėjams, kurie pasiteturauja pašnabždomis, ar nesisrastų kartais sunkiau aptinkamos medžiagos, pasižadėdami nelikti "nedėkingais". Tuo metu skyriaus vedėjas priiminėja savo kabinetą įprastinius klientus, perkantys dideliais kiekiais. Tai profesionaliai pirkliai (atklaidę daugiausia iš provincijos), kurie perka ištaisais rėtimais, po kelis šimtus metrų iš karto ir kurie primoka taip pat 3-5 rb. priedą už metrą. Kito skyriaus kambariuose už pirtvaros verda visu telpu darbas: pardavėjos ir valytojos lupa nuo apatinių kelnų etiketes, nurodančias, kad tai menkesnės rūšies gaminy ir kad tokia ir tokia jo kainas. Jos pakeičia tas etiketes kitomis, ant kurių pažymėta "pirma rūšis" ir kurių kainos proporcingai aukštesnės. (Skyriaus viršininkas nusipirko tas etiketes nelegaliai toje pat įmonėje, kuri gamino apatines kelnas). Pirkėjas, vadinas, užmokės aukštesnę kainą už antrarušę prekę ir tą skirtumą susižers kišenėn skyriaus vedėjas, prieš tai dalį išmokėjęs pardavėjoms ir valytojoms.

Skyriuje, kur pardavinėjami pasiūti drabužiai, matyti eilių eilės liūdnei atrodančių, prastai sukirptų drabužių, pagamintų Sovietų Sąjungoje, baisyti moteriškų apsiaustų su brangiai kainuojančiom "minko" apykaklėmis ir kitų pre-

kių, kurių niekas nenori, nebent nereiklūs pirkėjai, kitaip sakant, kaimo žmonės, atsilankę Maskvoj. Bet, savime suprantama, skyrių esama ir kitokių aprėdų: eilučių, importuotų iš Anglijos ar Jugoslavijos, elegantiškų "jersey" eilučių, gamintų Prancūzijoje ir Anglijoje, itališkų lietpalčių ir dar kitų gaminių, kurių paklausa nemaža. Bet tų prekių nėra vitrinose — jos laikomos uždareme kambaryje, o jo raktas pas skyriaus vedėją ar jo pavaduotoją.

Maskvos grietinėlė pažįstami Monijos ir Fimos vardai. Tai elegantiški jaunuoliai, kurie niekad neatsisako parūpinti jiems prekių "iš užsienio" už 10-30 rb. priemoną. Jų klientų plati ir pelninga, nes jie turi glaudžius ryšius su urmininkais. Žinoma, jų klientų tarpe yra ir profesionalų (urmininkų), kurie užperka stambiais kiekiais.

Reguliarus krautuvės aprūpinimas prekm daug kainavo vedėjams. Kas kartą, kai prekybos ministerija ar lengvosios pramonės ministerija išrašydavo tiekimo orderius, tam tikras kiekis banknotų pereinavo iš rankų į rankas. Leidimas stambiam retų prekių užpirkimui atsidėdavo nuo 1000 iki 3000 rb.

PULKININKAS NEIŠSILAİKĖ
K. Simis sakosi, kad bylos

Rašo laiške iš Lietuvos

Iškilmės Kauno katedroje

Naujo vyskupo šventinimo iškilmėje dalyvavo minios žmonių — pilna katedra ir šventoriaus

Nuoširdžiai sveikiname Jus su Naujais metais. Teneša šis laiškas per Atlantą Jums visiems geriausius džiaugsmo, laimės ir taikos linkėjimus. Gal Jums bus įdomus naujo vyskupo Juozapo Preikšo įšventinimas 1984.XII.2 Kauno katedroje, dalyvaujant 5 Lietuvos vyskupams, kitų tikybų atstovams. Buvo pilna presbiterija giminių, dvasiškių ir klierikų, o žmonių — pilna katedra ir šventoriaus.

Iškilminga konsekracija panaši kunigų šventinimui, tik mitros, pastoralas, raudonos spalvos dominuoja apšviečiant presbiterijoje keturim prožektorium 1 metro diametro. Akys bijo tokios šviesos. Mat televizijai taip reikėjo.

Šventino lotynų kalba, vertė, aiškino, lietuviškai. Skaitymai, giesmės — lietuviškai; arkivyskupo ir naujai įšventintojo žodis.

Katedroj būdavo panašių iškilmių, bet žmonės vis kiti, nematė šito. Per bažnyčią laimindamas naujas vyskupas kol praėjo, užtruko pusę "Tave Dieve garbinam" choro giedojimo. Iškilmė užbaigta "Plurimos annos" trenkiant visais vargonų balsais.

Kurioj sveikino vyskupai, kapitulų atstovai, naujų 3 monsinjorų vardu — kun. Kl. Jakaitis. Šmaikščiai liaupsino kun. Juozas Jakaitis, draugiškai šaržu įpindamas šventinamojo praeties įvykius. Giedoj "Ilgiausių metų" 3 kartus visi dalyviai; pasirašė ypatingą šventės knygoj ir po naujo vyskupo padėjėjo Kauno ir Vilniaus vyskupijom padėkos išsiskirstė 17 valandą.

Telegrama sveikino Šv. Tėvus šventinamąjį ir visus dalyvius. Naujas vyskupas yra buvęs Vatikane, kai po 2 atstovų lankėsi iš Lietuvos vyskupijų. Tada Šv. Tėvas, į jo garbanas uždedams rankas, pranašavo, kad bus vyskupu! Ir išsipildė

metu susipažinęs su vienu atsargos pulkininku, kuris buvo paskirtas vienos medžiagų krautuvės direktorium. Kai jis perėmė pareigas, nusprendė nebeduoti kyšių Tekstiltorgo viršininkams, kuriem priklausė parduotuvė, prekybininkams, kurie ją aprūpindavo prekėmis. Jis atsisakė parduoti prekes tarpininkams už papildomą "antkainį". Jis buvo nemažiau nesukalbamas ir santykiuose su savo pavaduotoju bei pardavėjais, kurie apgaudinėdavo pirkėjus. Jis juos atleido iš darbo ir apskundė prokuratūrai.

Per tą laiką urmininkai liovės tiekė retesnius gaminius. Bėgo mėnesiai, ir jo krautuvė neįstengė įvykdyti prekybinio plano užduočių. Iširdė už tai, kad jų oficialios algos tolydžio smuko ir kad jie prarado savo nelegalias pajamas, pardavėjai paskelbė direktoriui karą. Jie įteikė jam ultimatumą: arba jis išeis iš krautuvės "savo noru", arba teismo organams bus pateikta sufalsifikuota medžiaga apie jo nekompetetingumą.

M., atsargos pulkininkas, kelis kartus apdovanotas kare, sutiko verčiau kapituluoti, negu kautis su tardytojais ir teisėjais.

(Konstantin Simis, U.S.S.R.: the Corrupt Society. New York, Simon & Shuster, 1982).

Vertė Z.O.

Mylimam Tėveliui

a. a. VLADUI BALČIŪNUI

Lietuvoje mirus,

sūnų VYTAUTĄ ir jo žmoną GENOVAITĘ, bei visus giminės nuoširdžiai užjaučiame —

Stasys, Janina,
Edis ir Diana Bubuliai

AŲA

AGNIETEI PILIPAVIČIENEI

mirus,

gilaus skausmo ir liūdesio prislėgtiems vyrui LEONUI, sūnui ARŪNUI, dukroms - VIOLETAI, RŪTAI, jų šeimoms ir kitiems giminėms nuoširdžią užuojautą reiškia —

Apolinaras Bagdonas
Valerija ir Jonas Žadeikiai
Zosė Martinaitienė

Petras Navickas
Juozas Žadeikis
Teodora ir Jonas Tamuliai



Praėjo jau penkeri metai,
kai mano mylimas vyras

AŲA
PRANAS
LESEVIČIUS
iškeliavo į amžinybę.

Penkerių metų sukakčiai paminėti š. m. vasario 2 d., šeštadienį, 11 v. r., bus atšaukiamas šv. Mišios Aušros Vartų parapijos šventovėje Hamiltone.

Visus galinčius maloniai kviečiu dalyvauti ir pasimelsti už a. a. Prano vėlę.

Eugenija Lesevičienė

PADĖKA

mirus brangiam mūsų dėdei

AŲA

JONUI GIMBUČIUI,

dėkojame kun. K. Kaknevičiui už paskutinį patarnavimą bei maldas šventovėje, kapinėse ir laidotuvių koplyčioje.

Gili padėka priklauso Hamiltono šaulių kuopos nariams, kurie parodė tikrą artimo meilę broliui šauliui, nešdami jo karstą į palydėdami a. a. Joną į amžino poilsio vietą.

Ačiū šeiminkams ir visoms Oakvillės ponios, prisidėjusioms prie laidotuvių pusryčių.

Dėkojame visiems aukojusiems velionies intencija įvairioms organizacijoms, spaudai, užprašiusiems šv. Mišias ir atsiuntusiems gėles. Taip pat dėkojame visiems, palydėjusiems velionį į amžiną tėvynę, kur viešpatuoja taika ir ramybė.

Visada dėkingi —

Bernardas Bracius ir šeima
Waukegan, Ill., USA

Canadian Art Memorials Ltd.

176 Lakeshore Road West, Port Credit, Ont. L5H 1G4

LOUISTEMPORALE - oficialus skulptorius -
Bank of Canada, Bank of Montreal,
Bank of Nova Scotia ir Archives Bldg.
King George VI Niagara Falls

Atlieka įvairius kapų paminklų akmenis ir skulptūros darbus — greitai ir meniškai. Užsakymus atliekame pagal projektus ir taip pat turime didelį pasirinkimą pagamintų paminklų lietuvių kapinėms

Užsakykite jau dabar, kad mes galėtume neskubėdami atlikti visą meniską darbą pagal pageidavimus.

Darbovietės telefonas 278-2757
Namų telefonas 278-4529



Mobawck Furniture Ltd.

PILNAS NAMŲ APSTATYMAS

* Elektros reikmenys
* Televizijos aparatai
* Skalbiamosios mašinos
* Vaikų baldai
* Įvairūs kilimai

* Šaldytuvai
* Valgomųjų kambarių apstatymas ir kt.
* Siuvamos mašinos
* Rašomos mašinėlės

Nemokamas pristatymas į namus.

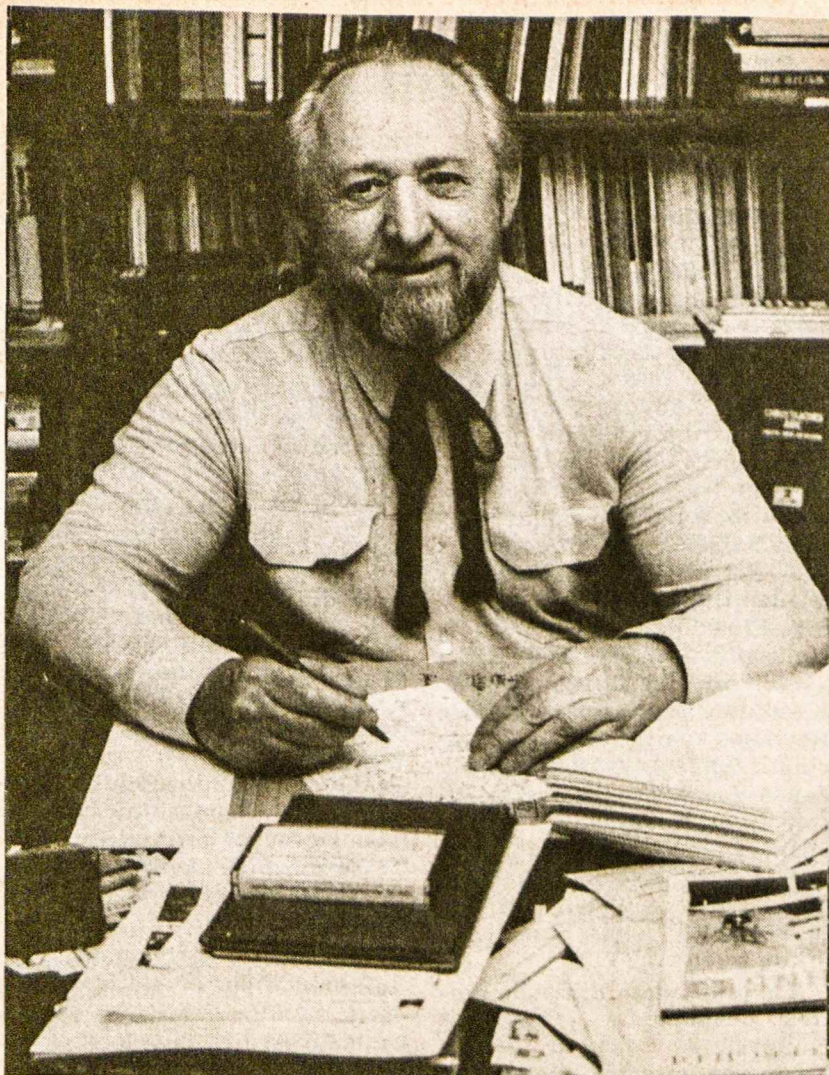
KRAUTUVĖS:

Vakaruose —
137 RONCESVALLES Ave.
Tel. 537-1442

Rytuose —
2448 DANFORTH Ave.
Tel. 699-4444

Krautuvės atidarytos nuo 9 valandos ryto iki 9 val. vakaro

Jūs X. Y.



Evangelikų kunigas ALFRED FRANZKEIT, gyvenantis V. Vokietijoje ir palaikantis ryšius su lietuviais bei Lietuva
Nuotr. E. Norgerio

Lenkų knygoje apie lietuvius

Paskutiniaisiais metais Vakarų pasaulyje pasirodė kelios lenkų kalba knygos, kuriose daugiau ar mažiau yra paliesta Lietuva.

"Tapatybės šaknys"

1982 m. Romoje išėjo Bohdana Cywinskio knyga "Tapatybės šaknys" kurioje autorius nagrinėja Katalikų Bendrijos istoriją Rytų ir Vidurio Europoje iki 1945 m. Lietuvai yra paskirtas skyrius, pavadintas "Kaimo sakyklų galia".

Pasak autoriaus, lietuvių tautos istorijoje yra dvi svarbios datos: 1386 — politinio suartėjimo su Lenkija bei Lietuvos krikšto nusprendimo metai ir 1883 — "kai siauras, naujas lietuvių inteligentų elitas" išskėlė lietuvių tautos tapatybę ir jos santykius su Lenkija klausimą. To antrojo laikotarpio lietuvių pasaulietiškoji inteligentija, palyginus su dvasiškiais, buvo negausiausia, o kunigai turėjo tiesioginę įtaką Lietuvos liaudžiai per paprapijinę sakyklą.

Autorius tautiniam lietuvių atgimimui nesimpatizuoja: Marijampolės gimnazija vadinama Lietuvių inteligentų peykla, jauni lietuvių tautos žadintojai (šį žodį Cywinskis rašo kabutėse), kunigai suskaldė Lietuvos Katalikų Bendriją į dvi besipriešinančias stovyklas. Kanauninkas K. Prapuolenis dėl savo brošiūros "Lenkų apaštalavimas Lietuvoje" vadinamas negarbingo atminimo žurnalistu ir pan.

Gan daug vietos B. Cywinskis paskyrė arkiv. M. Reiniui dėl kurio paskyrimo į Vilniaus vyskupiją 1940 m. yra kaltinamas Vatikanas konkordato su Lenkija sulaužymu. Autorius prikiša arkiv. Reiniui, esą jis įsakęs kunigams Marijos litanijoje praleisti žodžius "Regina Poloniae, ora pro nobis", skundęsis Vatikanui dėl lenkų dvasiškių dalyvavimo lenkų pogrindžio armijoje (arkiv. Jalbzykowskio kurija turėjo savo atstovą aukščiausioje lenkų pogrindžio taryboje Vilniuje, — kun. Romualdą Swierkowską, J.B.), sukėlęs kovą dėl Aušros Vartų. Esą lietuviai pradėję lenkų katalikų Rytų Lietuvoje persekiojimą.

Atsakymą į šiuos priekaištus galima rasti knygoje "Arki-vyskupas Mečislovas Reins", kurią 1977 m. Čikagoje išleido Liet. krikščionių demokratų sąjunga. Gaila, kad B. Cywinskis nesinaudojo lietuviškais šaltiniais.

"Kelias į Aušros Vartus"

Lenkų pogrindžio karininko Kotwicz-Kalenkowski biografijos fone Jan Erdman knygoje "Kelias į Aušros Vartus" (Londonas, 1984) smulkmeniškai aprašo "Armia krajowa" 1944 m. planus Vilniui užimti. Pagal planą vokiečiai turėjo būti iš Vilniaus išstumti, o bolševikus lenkai, kaip šeiminkai, būtų miestan išleisti. Planas buvęs geras ir aukščiausios AK vadovybės patvirtintas, bet jo įvykdymas pras-tas — dėl blogos žvalgybos ir paskirų dalinių vadų nesutarimo nepavyko įgyvendinti.

J. Erdman rašo, kad 1944 m. liepos 3 d., kai iš Vilniaus traukėsi vokiečių ir lietuvių administracija, miesto įgulos vadas generolas Gerhard Poel tarėsi su lenkų "Armia Krajowa", kviesdamas ją bendradarbiauti ginant Vilnių nuo Raud. Armijos. Už tai jiems jis žadėjo perleisti Vilniaus administravimą, paleisti lenkus kalinių ir kitokių nuolaidų. Iš šio pasikalbėjimo lenkai padarė išvadą, kad vokiečiams "dega žemė po kojomis" ir liepos 7 d. rytą pradėjo nesėkmingą Vilniaus puolimą.

Knygos autorius piktinasi, kad sovietai neleido lenkam parašyti Vilniaus gatvėmis, kurio užėmė jie bendradarbiau su Raud. Armija. Jis rašo: "Kartėlis buvo juo didesnis, nes kitą dieną (liepos 13) Vilniaus gatvėmis pražygiavo raudonų lietuvių partizanų būrys iš Adomo Mickevičiaus vardo dalinio, dainuodamas lietuviškas dainas. Daliniui, kuris laikėsi Rūdininkų girioje, vadovavo sovietų parašiu-tininkas Stasys Juozapavičius, lietuvis, o politiniu komisaru buvo lenkas "Margis" (Witold Staniewicz). Šis dalinys priklauso "Gabriui" (Marijonui Mickeikai) — irgi parašiu-tininkui iš sovietų..."

"Miela ponია..."

J. Mackiewicz ir B. Toporska knyga "Miela ponია..." (Londonas, 1984) yra straipsnių rinkinys, kuriuose svarstomi lenkų-lietuvių ir lenkų-gudų santykiai rytinėse nepriklausomos Lenkijos srityse. Čia neigiamai vertinamas lenkų administracijos elgesys su lietuviiais ir gudais. Pvz. kun. Toločko už klausymą išpažinčių gudiškai buvo išstremtas iš Vilniaus. (Kun. Toločko kiekvieną dieną nuo 8 v.r. klausė išpažinčių Bernardinų švento-vėje. Išpažintį galima buvo atlikti lenkiškai, gudiškai, lietuviškai, J.B.). Kitur J. Mackiewicz rašo: "Suvalkų sutarties sulaužymas ir Želigovskijada buvo didžiausia klaida, slegianti šios Rytų Europos dalies likimą!"

Knyga "Miela ponია..." yra lietuviams palanki.

Daugelis J. Mackiewicziaus knygų, kaip pvz. "Pulkininko Miasojedovo byla", "Nereikia garsiai kalbėti", "Pasiusk dešinėn" ir kitos, liečia Lietuvą, tačiau jų autorius lietuviams yra visai nežinomas. J. Mackiewicz džiaugiasi, kad vienas jo straipsnis buvo išspausdintas "Europos lietuviųje". J. M. buvo Koelno rašytojų sąjungos kandidatas Nobelio premijai gauti. Jo knygos yra išleistos anglų, vokiečių, prancūzų, italų ir ispanų kalbomis. J.B.

Bookbinding Studio

"SAMOGITIA"

meniškai įrašo knygas bei žurnalus. Savininkas — lietuvis.
Telefonas 625-2412
P. O. Box 1343, Postal Station "B"
Mississauga, Ontario L4Y 4B6

Lietuvių bičiulis kunigas Franzkeit

Pokalbis su kunigu, redaktoriumi, veikėju, vertėju ir poetu V. Vokietijoje

K. BARONAS

Vieni pirmųjų, ištisęse pagalbos ranką vokiškos "Elta-Pressedienst" redagavimo darbe, buvo a.a. prof. J. Eretas ir kun. A. Franzkeit. Jie dažnai savo laiškuose duodavo naujų sumanymų, patarimų, ištaisydami pastebėtas klaidas atėičiai ir pan.

Jau pirmame savo laiške 1983 m. spalio 30 d. prof. J. Eretas rašė: "Kaip 'Eltos' įkūrėjas ir pirmas jos direktorius 1920 m. Kaune, dėkoju Jums nuoširdžiai už atsiuntimą pirmo Jūsų leidinio ir linkiu Jums geriausios kloties tolimiesniam redagavime".

Štai vėl, išleidus 2 nr., profesorius 1984 m. vasario 21 d. rašė: "Sveikinu Jus su tokiu turtingu Elta-Pressedienst leidiniu ir linkiu redaktoriui toliau geriausios kloties. Labai lengva kritikuoti pasitaikančias vokiečių kalbos formas, bet tokių pasitaiko ir vokiškai rašantiems".

Deja, 1984 m. kovo 13 d. šis didis lietuvių draugas buvo pašauktas į kitą pasaulį.

Žinau, kad darbas yra užverstas ir kun. Alfredas Franzkeit, tačiau jis visuomet surandą laiko nors trumpai atsakyti į mano klausimus, nes kaip viename laiške jis rašė: "Savo tėviškos užmiršti negaliu, nes ji buvo ir mano tėvynė. Tiesa, mano 'Vaterlandas' bus Vokietija, kurioje esu gimęs. Jos yra ir mano gimtoji kalba. Bet nesiliausiu Lietuvą mylėjęs, niekuomet nepabaigsiu mokytis jos puikių kalbos, visuomet stengisusi tarpininkauti tarp tų dviejų tautų kalbų ar literatūrų, o gal net ir giminytės (indoeuropiečiai)".

Taip pat žinojau, kad kun. A. Franzkeit metų pabaigoje yra užimtas "Heimatgruss" (Tėviškos sveikinimas) metrašio redagavimu, tačiau kreipiausi, prašydamas atsakyti "TŽ" skaitytojams į klausimus.

— *Gerbiamas kunige, esate gerai pažįstamas Europos lietuviams, daugeliui Vokietijoje net ir asmeniškai. Jūsų gražus bendradarbiavimas su lietuviais. Jūsų pavarde labai dažnai sutinkama JAV ir Kanados spaudoje ne tik kaip mūsų tautos bičiulio, Lietuvis užtarėjo, bet ir dalyvio literatūriname gyvenime. Malonėkite pateikti apie save žinių — kur esate gimęs, užaugęs, mokslus ėjęs ir t.t.*

— Visų pirma norėčiau dėkui pasakyti už šiltą pristatymą — tik malonėkite mane taip aukštai neiškelti: "Esu sau žmogelis, šarpus kožnam darbu" — sakyčiau apie save Jurgio Ambraziejaus Pabrėžos žodžiais, nors kartais ir nesibaigia kaip anas sako: "Vis man pagal norą klojas, Dieve, būk Tau garbė".

Gimiau aš 1921 m. Karaliaučiuje, Vokietijoje. Prisipažįstu: esu vokietis bet savo kūdikystę praleidau Lietuvoje. Tėvai tadaise gyveno Kybartuose. (Mano širdies tėviškė — tai anapus Virbalio, Alvito link, tas didelis vėję malūnas Hermann Haako ir jo dar didesnė šeima. Dvyliką dukterų ir vieną sūnų išaugino. O aš pats — pirmas jo anūkas, ir tai berniukas! Tai galima įsivaizduoti, kaip mane mylėjo. Ir kaip aš tą malūną ir ūkininkystę pamėgau. Sakydavau: "Juokitės! Tai viskas mano! Viskas mano!" — O šiandien...?).

Tėvas buvo kauniškis (iš "vokiečių respublikos") — iš Šančių. Tenlink persikėlėme 1926-taisiais. Nuo 1928 iki 1932 m. lankiau pradžios mokyklą Šančiuose, Sandėlių gatvėje. Giliai širdyje glūdi neužgestama meilė mano klasės auklėtojui ponai Vaiciechauskienėi... Mokyklą baigiau egzaminais ir stojau į Kauno vokiečių gimnaziją, kurios direktorius prof. dr. Johann Strauch netoli mūsų Šančiuose gyveno. Lankiau tą gimnaziją iki septintos klasės. Paskui teko pereiti į lietuvišką gimnaziją. Tai buvo Kauno IV valstybinė gimnazija Šančiuose. Nebaigiau jos — įsibrovė rusai, prasiėdė Lietuvos vokiečių repatrijavimas... Taip aš 1941 m. sausio mėnesį išvykau į nežinomą ateitį, į protėvių kraštą, man visai nepažįstamą, nes iš jo juk mane išgabeno 20 dienų amžiaus...

Patekome į stovyklas, tuos "lagerius"; iš ten mane kvietė

į Berlyną mokslo užbaigti. (Ten buvo įrengti abiturus kursai prie Berlyno universiteto). Įsigijau brandos atestatą, ir netrukus mane paėmė į kariuomenę, apmokė ir išgabeno į rytus... Bet Lietuvos aš tada, nei bet kada po to nebemačiau. Anais laikais, o tai buvo žiaurūs Hitlerio laikai, buvau net laimingas tuo, kad į tą mano mylimą šalį negabeno; per daug blogumų iš vokiečių pusės buvau girdejęs.

Sužeistas grįžau iš karo ir patekau į amerikiečių nelaisvę, paskui ir dar čekoslovakų buvau suimtas ir patupdytas... Galų gale atsidūriau Westfalijoje, Vakarų Vokietijoje, jau susituokęs su Alice Deglau, kybartiete, ir su pirmąją mūsų dukterimi. Pradėjau studijuoti evangelikų teologiją Erlangene (netoli Niurnbergo, Bavarijoje) ir Miunsterio universitetuose. Atostogų mėnesiais stropiai dirbau fabrikuose, nes reikėjo augančią šeimą vienam išlaikyti...

1952 m., po visų išlaikytų egzaminų, mane nukėlė į Freistatt, Hanoverio srityje. Ten išstarnavau daugiau kaip 31 metus labdaros įstaigoje (von Bodelschwingh'sche Anstalten Bethel). Buvau toksai "visų valkų vyresnysis brolis" (elder brother of all tramps) arba "ubagyno pirmininkas", kaip kartais juokaudamas save vadindavau. Tokiems benamiams turėjome per 300 kambarėlių apsigyventi ir nebe-klaidžioti po pasaulį... Teko per tą ilgą laiką susitikti ir lietuvių ir Lietuvos vokiečių, ir rusų, lenkų, žydų...

1984 m. pradžioje išėjau į pensiją — anksčiau negu reikėjo, nes noriu dar gerokai pasidarbuoti...

— *Kur taip gerai išmokote lietuvių kalbą?*

— Nemokejau nė vieno žodėlio lietuviškai, užaugau tik su vokiečių kalba! Aštuonerių metų berniukas turėjo mokytis lietuviškai pradžios mokykloje — oi, sunkoka buvo... Paskui vokiečių gimnazijoje mus mokė panelė Vosylytė (prieš keletą metų Vilniuje mirusi) — griežta, bet labai puiki mokytoja. Pas ją gaudavau trejukę su minusu... O kai patekau į Šančių IV valstybinę, grynai lietuvišką gimnaziją — nuo pat pirmos dienos mažiau ketveriukės nematydavau! Buvau tos klasės pirmas — net lietuvių kalboje! Čia mane padaršino (ir šiaip labai daug mano visam gyvenimui davė) a.a. lietuvių kalbos mokytojas Ašmantas. — O dabar Vokietijoje neužsimiršo lietuvių kalba: 1. turiu lietuviško kraujo giminių, 2. kad mūsų vaikai (trijų susilaukėme) nesuprastų su savo pačia lietuviškai šnekejomės.

— *Iš Jūsų lyriškai skambančių laiškų jaučiu, kad dalį savo laisvalaikio skirate kūrybai. Kas Jums arčiau širdies — proza ar poezija?*

— Dar būdamas Kauno vokiečių gimnazijos mokynis, pradėjau lietuviškų eilėraščių vertimus į vokiečių kalbą! Sužavėjo mane tada — ir taip

išliko lig šiol — Antano Baranauko "Anykščių šilelis" ir kiek vėliau visas Maironis... Tokių vertimų (ritmo ir rimo atžvilgiu lygiai su originalais) visokiausių rašytojų pas mane susirinko jau šimtais! Čia man "padedą" ir ta aplinkybė — iš jaunų dienų rašau (vokiečių kalba) eiles... Lyrika žaviuos! O už jos vertimą net tokią (ne pinigine!) tarptautinę premiją esu gavęs. — Bet verčiu dažnai ir noveles, pasakas. Bandžiau net dramas — Grušo "Barborą Radvilaite" esu išvertęs...

— *Iš rašytojo A. Landsbergio gavau jo dramą "Penki stulpai turgaus aikštėje" vokiška vertimą (Fuenf Pfaehle auf dem Marktplatz). Tai buvo Jūsų darbas. Taip pat ir istoriko S. Sužiedelio veiklas "Der heilige Kasimir" — Šventas Kazimieras. Atrodo, palaikote ryšius su išeivijos lietuvių rašytojais?*

— Visi jie man artimi! Juk aš savo darbelyje jų mintimis galvoju, svajoju, juokiuos ir verkiu... Pergyvenu jausmus, džiaugsmą, baime, liūdesį — o tik tada galiu visa tai išreikšti savo gimtąja vokiečių kalba. — Bet kartais ir asmeniškai susipažinti pavyksta. Rečiau pasimatom, bet laiskais draugujaime. Prisimenu Giedraitį-Spalį, kauniečių mano kartos, kurio taip anksti netekau... Bet yra ir kitų, labai malonių, kaip tas Jūsų minėtas bičiulis Algirdas. Yra dar ir kitų Jungtinėse Amerikos Valstybėse. Tik — kad daugiau laiko tokiams ryšiams turėčiau!

— *Susipažinome Vokietijos lietuvių kultūros instituto suvažiavime. Ar esate tos institucijos narys, norintis dar geriau pažinti lietuvių literatūrą, meną, istoriją, ar gal dalyvaujate paskaitose (vokiškai ir lietuviškai) tik kaip svečias?*

— Visų pirma esu Lietuvos vokiečių organizacijos narys ir bendradarbis. Bet čia reikia gerai įsiklausyti: Lietuvos! — Tad ir laikau ryšius su lietuviiais išeivijoje, kiek begalėdamas ir įstengdamas. Lietuvių kultūros institutas — pati naujausia mano meilė. Turiu dar ir kitų nemažai. Matote, skaitau Vokietijos lietuviams paskaitas suvažiavimuose ir Vasario 16-tos minėjimuose, net Lietuvių kultūros savaitėje Šveicarijoje skaičiau iš savo poezijos vertimų: viešėjo Annabergo pilyje Bonoje.

— *Žinau, kad liūto dalis nuopelnų Lietuvos vokiečių metrašio "Heimatgruss" leidime ir redagavime priklauso Jums. Straipsniai, persunkti Lietuvos ilgesiu, istorinės nuotraukos, nesuvokietinti lietuviški vietovardžiai yra kartu visų lietuvių pasididžiavimas, kadangi "Heimatgruss" palaiko ryšį vyresnės vokiečių kartos su gintarų kraštu. Žinau keletą vokiečių šeimų, kalbančių namuose lietuviškai. Tačiau įdomu būtų sužinoti, kaip į Lietuvą žiūrį jau Vakarų Vokietijoje užaugusi Lietuvos vokiečių jaunoji karta, ar ji dalyvauja suvažiavimuose, Lietuvos vokiečių renginiuose, ar*

(Nukelta į 5-tą psl.)



Ontario vyriausybės ministris DENNIS R. TIMBRELL Toronte su High Park-Swansea apylinkės konservatorių partijos vykdomojo komiteto nariu VLADU JANKAIČIU partijos surengtame kalediniame pobūvyje Toronte Lietuvių namuose. Tuo metu jis kandidatavo į Ontario konservatorių partijos vado ir premjero vietą

Ar jau laikas užmiršti?

Rudolfas Naujokas, jo knyga apie Rytprūsius ir istoriniai faktai

B. STUNDŽIA

Netikėtai pakliuvo į rankas dailiai 1978 m. išleista su 220 nuotraukų vokiečių kalba knyga "Ost Preussen", kurioje autorius R. Naujokas sentimentaliai aprašo R. Prūsijos žemes, miestus ir istorinius to krašto asmenis.

Paskaičius knygą, tenka susimąstyti, nes susidaro įspūdis, kad ten aprašomos senos vokiškos žemės, kuriose tik vokiečiai turėjo teisę gyventi, kad jie ne atėjunai ir tik pradžioje prūsai nedavė jiems ramybės.

Kas ten rašoma?

Knygos autorius Rudolfas Naujokas, kai kuriems klaidėms žinomas kaip mokytojas ir rašytojas, sprendžiant iš jo pavardės, matyt, yra kilęs iš suvokietėjusios ar pusiau lietuviškos šeimos. Dažnai tokie iš vienos tautybės išvirtę į kitą būna aršūs savo kilmės tautybės priešinai. Tokių turime ir čia, kai atėjus vaizduoja save didesniu patriotu už vietoję giminius anglosaksus arba pasidaro netolerantus vėliau atvykusiems į šį kraštą, ypač nepalankiai nusiteikę prieš kitos rasės žmones.

R. Naujokas, aprašydamas krašto istoriją, išgarbina kryžiuočių riterių ordiną kaip "tikrą krikščionybės sieną". Mini prūsų suvokietinimą: "... tarp prūsų ir vokiečių vedvybos buvo pasekmė abiejų tautų susimaišymo, ir pamažu prūsai įaugo į vokiečių kultūrą bei kalbą". Jis džiaugiasi, kad Melno taikos nustatytą sieną buvo antra pastoviausia Europoje.

Rašydamas apie papročius, jis nė nebando paaiškinti, kad vietos gyventojų vokiečių kalbon įpinti kai kurie žodžiai ir vietovių vardai yra kilę iš prūsų ir lietuvių kalbų. Iš viso lietuviams jo knygoje nėra vietos, lyg jų ir nebuvę R. Prūsijoje.

Apie Klaipėdą jis rašo, kad ji buvo patatytą Lietuvai apsipti. Miestas buvęs nuo Vokietijos atskirtas, bet kam jis iki 1939 m. priklausė ir nuo kurios valstybės Hitlerio buvo atplėstas, R. Naujokas nemini. Atseit, Klaipėdos kraštas buvo geroju prie Vokietijos prijungtas, esą net anglai tą veiksmą pripažino. Bet neužmiršo paminėti, kad Klaipėdos krašte vokiečiai kentė persekiojimus (turbūt nacių bylas turėjo galvoje!) ir priespaudą. Pasak autoriaus, seniausias R. Prūsijos miestas išliko atminimuose lyg sapnas, nes 1945 m. sausio 28 d. 4 v.r. paskutinis nacių armijos kareivis paliko Klaipėdą.

Tiesa, vokiečiai gana atkakliai gynė Klaipėdą. Vadinamąjį šešioliaktą lietuvių diviziją vadovavo gen. A. Uršbas. Kelias, vaduojant Klaipėdą buvo aplaistytas lietuvių karių krauju. Taip pat ir dvi rusų divizijos turėjo didelių nuostolių.

Kiti faktai

Buvęs Klaipėdos krašto nacių vadeiva dr. Neumanas, kuris su Hitleriu iškilingai 1939 m. atvirame automobilyje važinėjo Klaipėdos gatvėmis, so-

vietinei armijai artėjant, arkliuku pakinkytame vežimėlyje išdardėję iš Klaipėdos. Rusai išdraskė vokiškumo tvirtoves — dvarus, priklausiusius aršioms naciams ar šiaip vokietininkams visuose Rytprūsioose, bet, deja, ten ir pasiliko. Lenkai gi gavo platų išėjimą į Baltijos jūrą.

R. Naujokas nesako, kad vokiečiai Prūsijoje buvo atėjunai. Jis daro išvadą, kad nei lenkai, nei rusai negali Rytprūsį savintis, o tik vokiečiai, turintieji prūsų kraujo. O kaip su lietuviiais, kurie gyveno suimaisę su prūsais, kuršiais ir buvo iš dalies suvokietinti? Prūsų kalba išnyko, bet lietuvių kalbos nepavyko visai išstumti, nors vokiečiai labai stengėsi.

Istorikas K. Stalšans mini, kad laikraštis "Tilžės keleivis" dar prieš II D. karą turėjo skaitytojų netoli nuo Karaliaučiaus, taip pat karo pabėgėliai rado ten lietuviškai mokančių.

Apie lietuvių R. Prūsijoje kai kurie vokiečių mokslininkai rašė daugiau remdamiesi politika, negu mokslo duomenimis. Jie stengėsi mažinti lietuvių skaičių, o Hitlerio sekėjai valdymo metu stengėsi ištrinti iš žemėlapių ir lietuviškus vietovardžius. Vokiečiai gana atidžiai tyrė priešistorines germanų gyvenamas vietas. Nors ir nenoromis turėjo pripažinti jog baltų gyvenamos sritys siekė Vyslą, o kai kurie tvirtino, kad josėjo ir į vakarus nuo Vyslos. Buvo ir tokių nacizmo apnuodytų mokslininkų, kurie priskyrė priešistoriniams germanams visus Rytprūsius, vakarų ir vidurinę Lietuvą net iki Kauno.

Istoriniai faktai

Remdamasi archeologiniais tyrimais, dr. M. Alseikaitė-Gimbutienė mini, kad priešistoriniai baltai į rytines Baltijos sritis atėjo maždaug 2000 m. pr. K. ir susimaišė su anksčiau ten gyvenusiais vietiniais ir jų vakarinę gyvenvietę siekė Oderio upė. Baltų pasiskirstymas į įvairias šakas išryškėjo apie V-I š. pr. Kr. Dar vėliau prūsai pasiskirstė į įvairias gentis. Deja, prūsų gentys nesusijungė į valstybę. Jos vertėsi žemdirbyste, prekyba su Romos imperija ir iš visų baltų buvo toliausiai pažengę višose srityse. Visuotinius reikalus aptardavo apylinkės vyrų susirinkimas, vadinamas vaida. Tikyba irgi buvo panaši į kitų baltų.

Prūsų puldinėjo švedai, dainai ir lenkai. 1230 m. kryžiuočių ordino riteriai įsitvirtino prie Vyslos. Nors prūsai ir vakariniai lietuviai priešinosi, bet jau XIII š. pabaigoje jų sukilimai buvo nuslopinti. Daug prūsų žuvo, daug išsikėlė į Lietuvą ir net į lenkų žemes. Prūsų kovos su kryžiuočiais, matyt, paskatino lietuvių jungtis ir davė laiko jų valstybei sustiprėti. Tik gaila, kad dėl vyksusių tuometinių kovų tarp kunigaikščių nebuvo prūsams pagelbėta ir kryžiuočiams pavyko R. Prūsijoje galutinai įsitvirtinti.

Pirmiausiai suvokietėjo prūsų didžiūnai, o juos sekė liais-

(Nukelta į 8-tą psl.)

LISABONA, FATIMA, MADRIDAS, JERUZALĖ, BETLJEJUS, NAZARETAS, GALILĖJA, ROMA, VATIKANAS

KELIONĖ Į ŠVENTĄJĄ ŽEMĘ

1985 m. gegužės 5 — gegužės 24

globojama Katalikų informacijos centro rengiama **GIDEONO KELIONIŲ AGENTŪROS** 923-7337

Kaina — \$3,495.00 (kanadiškais) padengia:

- Kelionę lėktuvu iš Toronto ir atgal
- Pervėžimus iš aerodromų į viešbučius ir atgal
- Kambarius geruose viešbučiuose ir maistą
- Žymyblių apžiūrėjimą bei išvykas. Angliškai kalbančių vadovų paslaugas. Aerodromų ir vizos mokesčius.

Labai įdomi kelionė su kunigu Tomu Dove

Smulkesnių informacijų gausite užpildę ir atsiuntę šią atkarpą: GIDEON TRAVEL AGENCY, 60 St. Clair Ave. East Toronto, Ont. M4T 1N5

Vardas, pavardė Tel.....

Adresas

PAVERGTOJE TĖVYNĖJE

KAUNO TEATRAS

Su Kauno teatro istorija ir paskutiniu jo atnaujinimu "Literatūros ir meno" skaitytus 1984 m. gruodžio 8 d. laidoje supažindina Danutė Zovienė. Senasis teatro pastatas, suprojektuotas architekto J. Golinevičiaus, iškilo ant buvusios mūrinės kėpyklos pamatų 1891 m., kai Kaunas, nuošalus gubernijos miestas, turėjo tik 80.000 gyventojų. Paskubomis atliktus statybos darbus teko tuojau pat taisyti. Pirmosios premjeros teatras pasirodė 1893 m. Jai buvo pasirinkta N. Gogolio komedija "Revizorius". Teatras tada užėmė tik centrinę dabartinio pastato dalį, turėjo 500 vietų žiūrovų salę su dviejų aukštų balkonais, scena, dviem priesaliais ir tarnybėmis patalpomis. Kai 1919 m. Kauną okupavo vokiečiai, pastate veikė vokiečių teatras, buvo susilaukta prielaidų, leidusios pagilinti sceną, patobulinti orkestrą duobę, aktoriams skirtus kambarius.

LIETUVIŲ RANKOSE

Kitas pastato pertvarkymas įvyko 1922-25 m. Juo rūpinosi atnaujinimo komisija, projektavimą bei darbų priežiūrą pavedusi V. Dubeneckii ir M. Songailai. Pastarasis ne tik vykdė darbus, bet ir suprojektavo techninę scenos įrangą, pasitardamas su vokiečių inž. Hofmanu. V. Dubeneckis paruošė projektus fasadų ir žiūrovų salės pakeitimams. Pastato išorėi jis taikė ir proporcingai panaudojo baroko elementus, o kvadratinę salę formą pakeitė į pasagos pavidalo. V. Dubeneckis, neaukštinamas pastato, įrengė trečią balkoną aukštą. Dėl to daugiau atsirado vietų žiūrovams. Senasis Kauno teatras vėl buvo pertvarkytas 1930 m. Šį kartą projektą paruošė architektas V. Landsbergis-Zemkalnis, padaręs daug pakeitimų pastato viduje, pašalinęs menkavertes išorės puošybos detales, pridėjęs šoninius dviejų aukštų priestatus toje vietoje, kur anksčiau glaudėsi vienaaukščiai vasaros paviljonai.

DABARTINIS JO VEIDAS

Paskutinį pakeitimų projektą paruošė vyr. architektas Kęstutis Zalnierius. Teatras buvo uždarytas 1982 m. pavasarį, bet darbai prasidėjo jau 1976 m. Pasak K. Zalnieriaus, pradžioje buvo numatytas tik scenos sumoderninimas, bet vėliau kilo mintis praplėsti teatro patalpas, įrengti požemį, išlaikant tai, kas būdinga V. Dubeneckio ir M. Songailos bei vėlesnei V. Landsbergio-Zemkalnio kūrybai. Statyba buvo pradėta 1978 m. nelengvoje sąlygoje. Mat dieną teatre vykdavo repeticijos, vakarais — spektakliai. Esą nebuvę galima ištirti istoriškai suformavusios architektūros. Pirminėje projektavimo dalyje ne kartą teko tartis su architektu V. Landsbergiu-Zemkalniu. Pagrindiniai darbai prasidėjo su teatro uždarymu 1982 m. gegužės mėnesį. Teatras yra H formos. Viena uždarymą kiemei lygi teko patalpinti visą scenos valdymo įrangą. Į požeminį erd-

vų priesalį buvo perkeltos drabužinės, rūkomieji kambariai, visos teatrą aptarnaujančios techninės tarnybos. Požeminis priesalis organiškai įsikomponavo į pastato visumą, atkartojant jame baroko elementus. Sienos dengtos iš Sibiro ir Taškento atvežtomis marmuro plokštėmis, kurios požeminę pastato dalį saugo nuo drėgmės. Požemyje įrengus minėtas patalpas ir tarnybas, išsilaisvino pirmojo ir antrojo aukšto priesaliai. Pirmajame aukšte dabar jų yra du — nedidelis dešimties su laiptais į drabužines ir erdvus kairysis, kuriame perdengimus laiko juodo marmuro kolonos. Atnaujinant teatrą, teko keisti vidaus konstrukcijas, visą pastatą "kabinti" ant šių atramų. Net ir keičiant esminius konstrukcijų elementus nebuvo suardytos vidaus proporcijos: liko nedidelės jaukios erdvės, kurios laipteliais, pakylomis susisiektų viena su kita.

ŽIŪROVŲ SALĖ

Ji liko tokia, kokią suformavo V. Dubeneckis ir M. Songaila. Tačiau moderninant sceną, žiūrovų salę teko sumažinti dviem eilėmis. Buvo pakeistos grindų pakyls, naujai pakreipti žiūrėjimo taškai. Atnaujinimo metu buvo rastos sienos, dažytos violetine spalva. Dabar salei panaudoti šeši violeto atspalviai. Stipriausias yra baldų apmušaluose, o į viršų tie atspalviai šviesėja, erdvei atnešdami lengvumą. Salei buvo suprojektuotas naujas didelis kristalinis šviestuvas. Violetinė spalva taip pat panaudota laiptinėse ir kasų vestibulyje. Prie centrinės ložės buvo įrengtas memorialinis Kipro Petrausko kambarys. Didžiajame pirmojo aukšto priesalyje pakabintos trys A. Martinaičio, mažajame — dvi R. Vaitiekūno drobės, patalpinta ant laiptų ašies stovinti dekoratyvinė L. Striogos skulptūra. Antro aukšto priesalyje suformuotą barų zoną papuošė dailininkų S. ir T. Petraičių keraminis darbas sienoje, E. Saladžiaus grafika. Marmuro sienas požeminėje dalyje pagyvins du B. Vaitiekūnienės gobelenai. Memorialiniam K. Petrausko kambariui dail. J. Mikalauskas tapo istorinės tematikos paveikslą. Dar nėra atnaujinta užkulisinė teatro dalis. Teatras savo dirbtuvėms taigai susilauks kelių pastatų gretimame kvartale.

KELIAUJANTI PARODA

Vilniuje atidaryta Baltijos šalių paroda "Namų apyvokos reikmenys", Vilniun atkeliavusi iš Talino ir Rygos. Joje sutelkti tūkstančiai naujausių buities reikmenų, kurie gaminami Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje. Seniau gražiausi apyvokos reikmenys būdavo skiriami svetainėi, praeiviai tekdavo virtuvei. Jaunoji šeimininkė karta dabar grožio nori ir virtuvėje. Tai liudija gražūs Lietuvoje pagaminti baldų kompleksai "Uošvė", estiškos dėžutės biuriams produktams, virtuvės puodų rinkiniai. Latvijos skyriulyje visus žavėjo reikmenys vonios kambariui. V. Kst.



Atlikusi Kalėdų eglutės programą Hamiltone Vyskupo M. Valančiaus mokyklos mokinių ir mokytojų dalis su Kalėdų seneliu (K. Budrevičiumi)

Hamilton, Ontario

SEKMINGA NAUJŲ METŲ sutikimą 1984 m. gruodžio 31 d. Jaunimo centre surošė KLB Hamiltono apylinkės valdyba. Paskutiniaisiais metais sutikimai nebuvo sėkmingi dėl mažo dalyvių skaičiaus. Šį kartą valdyba nutarė ledus pralaužti ir žadėjo atsilankiusiems gražiai išpuošią salę, gerą vakarienę ir smagią muziką.

Rengejai galėjo pasidžiaugti, nes atsilankė apie 150 žmonių ir tikrai jaukiai, gražiai E. Bajoraitienės ir R. Pakalniškių rūpesčių išpuoštoje salėje vaishinos Danutės Mačienės paruošta vakariene, o guviai aptarnavo "Gyvatarė" mergaitės. Dar prieš Naujų metų pirm. Bernardas Mačys pakvietė visus prie užkandžių ir saldumynų bufeto. Viskas buvo paruošta skoningai, rūpestingai ir gražiai.

Sulaukus Naujų metų ir sugiedojus Tautos himną, visus dalyvius pasveikino pirm. B. Mačys. Šokiams grojo "Z-Dana" orkestras iš Toronto. Matėsi žmonių iš netolimų apylinkių: St. Catharines, Niagara Falls ir kitur. Gaila, kad nebuvo jaunimo. Naujoji apylinkės valdyba bendru darbu, pasikvietusi daugiau talkininkų, gražiai pasirodė ir hamiltoniečiams davė progos savo kolonijai pasidžiaugti Naujų metų sutikimu. N. N.

ŠALPOS FONDAS prieš šventes sulėtino aukų rinkimą. Dabar, baigdamas vąj, dar priims aukas Jaunimo centre du paskutinius sausio mėnesio sekmadienius po pamaldų. Šalpos fondo komitetas prašo tuos, kurie neturėjo progos paukoti vieną kitą dolerį lietuviškai šalpai, įteikti savo auką per tuos du sekmadienius. Šalpos fondas per 1984 m. išsiuntė Suvalkų trikampio lietuviams 95 siuntinius ir 39 siuntinius iš privačių asmenų, kurie apmokėjo siuntimo išlaidas. Iš viso pasiųsta 134 siuntiniai dvių draubūžių.

Parodykime artimo meilę savo tautiečiams, kuriems reikalinga mūsų parama. Ateina daugybė padėkos laišku ir prašančių nepamiršti jų sunkiose gyvenimo sąlygose. Todėl, mieli tautiečiai, Šalpos fondo komitetas prašo jūsų aukos šiam tikslui.

CHORAS "AIDAS" kas sekmadienį repetuoja parapijos salėje, vadovaujamas muziko Jono Govečo. "Aidas" yra pakviestas atlikti dalį programos Hamiltone Vasario 16 minėjimo vasario 10 d. Gegužės 4 d. jis koncertuos Montrealyje kartu su mergaičių choru "Pavasaris" ir Otavos "Ramunėlėmis". "Aidas" turi ir daugiau planų, kurie bus vėliau paskelbti. Choro vadovas kviečia visas mergaites, mėgstančias lietuvišką dainą, atvykti į choro repeticijas. Visais choro reikalais kreiptis į choro administratorių J. Pleinį telefonu 549-5372. J. P.

Delhi, Ontario

IR VĖL AMŽINYBES SARAŠAS PAILGĖJO. 1984 m. gruodžio 9 d. mirė mūsų parapijietė Aleksandra Dambrauskienė-Vitkauskaitė, palikdama liūdną dukrą Idą, sūnus Joną, jn., Vyta ir Eduardą su šeimomis. Tai antras smūgis šiai likusiai šeimai, nes tais pačiais metais liepos 27 d. su šiuo pasauliu atsiskyrė jos mylimas vyras ir šeimos tėvas Jonas, sn.

Vėlionė palaidota iš Delhi lietuvių Sv. Kazimiero šventovės Sv. Jono lietuvių kapinėse Mississauga. Laidotuvių apeigas atliko klebonas kun. L. Kemešis ir Langtono parapijos klebonas A. P. Spencer. Paskutinį atsisveikinimo žodį kapinėse draugų ir pažįstamų vardu pasakė Marija Mickevičienė, primindama, kad taip baigiasi mūsų visų mirtingųjų žemiška kelionė. Ir mes čia likusieji anksčiau ar vėliau turėsime taip pat perlipti gyvybės slenkstį ir pasieksime vienybę, anot poeto: "Be pykčio, keršto, be pavydo — visi vieningi mirusių miestė..." M. M.

Edmonton, Alta.

NAUJŲ METŲ SUTIKIMAS

Lietuvių namuose, įvyko gruodžio 31 d. vakare. Tai tradicija tapęs pobūvis, kuris rengiamas jau daugelį metų, nepaisant oro, kelių ar dalyvių skaičiaus. Šios tradicijos numatoma laikytis ir ateityje. Šiemet, nors dalyvių buvo nedaug, pobūvis įvyko gražioje, patalioje, šeimyniškoje nuotaikoje. Vakara gražiai pravedė apylinkės valdybos pirm. Algis Duda-ravičius. Gamta taip pat buvo parengimui palanki — po 10-ties dienų trukusį stiprų šalčių, oras Naujų metų išvakarėse sušvelnėjo beveik iki atodėrkio. Tai buvo gera ir graži Naujų metų pradžia.

Naujų metų sutikimo vakare buvo perskaitytas Juozo Kyno eilėraštis "Naujų metų naktį", parašytas prieš 10 metų, kai autorius buvo 70 metų amžiaus. Dabar jis gyvena senelių prieglaudoje. Anuomet tą eilėraštį skaitė pats autorius, o dabar tai padarė kitas tautietis. Štai jo tekstas.

Varpai bokštuose ding-dang skelbia viltį,
Kad žmogus į žmogų šią naktį
be kaukės rengiasi prabilti.
Dega ugnys prie rūmų ir ubagyno,
nes čia ir ten dega viltis širdyse —
viltis skaidri, kaip taure
šimtamečio vyno.

Dega sarmoti putiniai pakelės.
Pasaulio keleivi, atminsi iš
kur atėjęs
ir kad paliktas pelenas dar
neišblėsęs...

Dega ugnys čia ir anapus
vandenyno.
Dega viltis mūsų ir jų širdyse,
Viltis skaidri, kaip taure
šimtamečio vyno.

VASARIO 16 MINĖJIMĄ rengia KLB Edmontono apylinkės valdyba, Lietuvių namuose š. m. vasario 16 d., 7 v.v. Bus trumpa programa, po kurios įvyks šokiai, grojant geram orkestrui. Veiks buftas su užkandžiais. Kviečiami visi dalyvauti.

Los Angeles, Calif.

J. DAUMANTO ŠAULIŲ KUOPOS suruoštos Kūčios įvyko gruodžio 16 d. žemutinėje Sv. Kazimiero parapijos salėje. Žmonių susirinko daugiau negu buvo tikėtasi, tad teko papildomai pristatyti kelis stalus. Kūčiose dalyvavo ir gen. konsulas V. Čekanauskas su ponia. Iškilmę pradėjo kuopos pirm. J. Pažera trumpu žodžiu apie Kūčias, prisimindamas po visą pasaulį išblaškytus lietuvius bei vergijoje likusius brolius ir seses. Prel. dr. V. Bartuška su kalbejo pritaikyta malda. L. Reivydas padėkdamas savo eilėraštį "Kūčias prisiminus Lietuvoj". Plotkelių laužymą pradėjo Kūčių vakariene.

Poetė Danutė Mitkienė paskaitė Kūčioms skirtą savo eilėraštį, sol. O. Deveikienė vadovavo kalėdinėm giesmėm. Alf. Giedraitis paskaitė savo eilėraštį. Grupė dainos mėgėjų, pritariant visiems Kūčių vakarienės dalyviams, padainavo iš Sibiro gautą nežinomo poeto dainą, skirtą savo motinai.

Padėką už tą jaukų renginį priklauso kuopos šaulėms: vadovė J. Paškauskienė, V. Tuminienei, M. Ukšienėi, B. Tompauskienėi, S. Verbylienei, J. Jakubienėi, talkininkei B. Venckienėi ir kitoms, taip pat J. Avizieniu, Jakubėnui, V. Apeikiui, V. Šimoliūnui ir J. Pažera, kurie atidavė savo darbo duoklę ruošiant Kūčias. epa.

Ivedu šildymo ir vėsinimo sistemą, atlieku visus taisymo ir skardos darbus
(Esu "Union Gas" atstovas)

Jurgis Jurgutis
Tel. 383-9026
154 Darlington Dr.
Hamilton, Ontario L9C 2M3

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje, įsikūręs nuosavuose namuose —

HAMILTONO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS "TALKA"

830 Main Street East, Hamilton, Ontario L8M 1L6
Tel. 544-7125

Darbo valandos: pirmadieniai, antradieniai ir ketvirtadieniai — nuo 10 v. ryto iki 5 v.p.p., trečiadieniai — nuo 10 v. ryto iki 1 v.p.p., penktadieniai — nuo 10 v. ryto iki 7 valandos vakaro, šeštadieniai — nuo 9 v. ryto iki 12 v. ryto. Liepos-rugpjūčio mėn. uždaryta.

AKTYVAI PER 21 MILIJONĄ DOLERIŲ

MOKAME UŽ:
indėlius (P.C.A.) 6%
santapus 7 1/2%
kasdienines palūkanas
už santapus 7%
term. indėlius 1 m. 10 1/4%
term. indėlius 3 m. 10 1/4%
reg. pensijų fondo 9 1/4%
90 dienų indėlius 9%
(minimum \$5.000)

IMAME UŽ:
neklm. turto pask. 10 1/4%
asmenines paskolas 12 1/2%
nemokamas pilnas
čekių patarnavimas.
nemokama narių gyvybės
drauda pagal santapų
dydį iki \$2.000.
nemokama asmeninių
paskolų drauda iki \$10.000.



LIETUVIAI PASAULYJE

JA Valstybės

Lietuvių žurnalistų sąjunga korespondenciniu būdu išrinko naują vadovybę 1985-88 m. laikotarpiui. Rinkimų komisija, kurią sudarė pirm. J. Toliušis, vicepirm. V. Urbonas ir sekr. J. Slajus, balsavimo rezultatus paskelbė Čikagoje 1984 m. gruodžio 28 d. Centro valdybon Los Angeles mieste išrinkti: Rūta-Kleva Vidžinienė, gavusi 87 balsus, Juozas Kojelis — 82, Vladas Bakūnas — 69, Ignas Medziukas — 68, Rūta Sakienė — 65. Kandidatais liko Petras Pamataitis (63) ir Vladas Gyls (48). Į garbės teismą Floridoje išrinkti: Jurgis Janušaitis — 92, Jonas Daugėla — 78, Andrius Mironas — 75. Kandidatu liko Stasys Sližys (66). Revizijos komisijon Čikagoje išrinkti: Ignas Andrašiūnas — 87, Jonas Vasaitis — 84, Juozas Vitutis — 71. Kandidatė — Zuzana Juškevičienė (51). Rinkimų komisija buvo gavusi 124 balsavimo laiškus, teisėtai pripažinti 113: iš JAV — 93, Kanados — 8, kitų valstybių — 12.

A.a. prof. Juozo Brazaičio mirties dešimtmėsi prisimintasi Niujorke ir Floridoje. Mišias Tėvų pranciškonų vienuolyno koplyčioje Bruklne laikė "Darbininko" red. kun. K. Bucmys, OFM. Užkandžiai jų dalyviams buvo surengti posėdžių menėje. Floridoje, katalikų šventovėje Ormond Beach, Mišias atnėšavo kun. dr. K. Ruibys, velionė apibūdinęs kaip šviesų asmenį, kurį prisimena ir gerbia ateitininkai, buvusieji Kauno "Aušros" berniukų gimnazijos auklėtiniai ir kiti lietuviai. Liturginius Mišių skaitymus K. Barūnas papildė ištrauka iš velionies raštų apie Antikristo ir Kristaus svaktas. Akademiškai paruoštą gilių minčių žodį tarė dr. V. Majauskas, apžvelgdamas a. a. prof. J. Brazaičio gyvenimą ir jo veiklą, nuopelnus Lietuvai ir išeivijai. Esą visas velionies gyvenimas buvo skirtas Dievui, tėvynei ir artimui.

Los Angeles Lietuvių fronto bičiuliai tradiciniu tapusį politinių studijų savaitgalį rengia viršutinėje Sv. Kazimiero parapijos salėje sausio 26-27 d.d.

Lietuvių moterų federacijos klubų atstovų suvažiavimas spalio 27 d. Kultūros židinyje Bruklne susilaukė 45 dalyvių, kurių skaičius padidėjo, suvažiavimui prisidėjus. Veiklos pranešimą padarė federacijos pirm. Marija Noreikienė, du kartus aplankiusi LMF klubus V. Europoje ir Vasario 16 gimnaziją. Iš klubų atstovų pareiškimų paaiškėjo graži jų veikla. Pasidžiaugta, kad kai kuriuose klubuose jau atsirado jaunų narių, dar studijuojančių ir jau baigusiu studijas. Nutarta į klubus įjungti daugiau jaunų veikėjų. Naujon federacijos valdybon išrinktos: A. Noakaitė-Pintsch, S. Valiukienė, V. Vėbraiė-Gustienė, J. Vytuvienė, E. Treimanienė, D. Kavaliūnaitė, E. Zukauskienė, G. Kulpienė ir S. Skobeikienė; revizijos komisijon — V. Čečetienė, D. Budrienė, M. Klivečienė. Vakarienes metu suvažiavimo dalyves sveikino generalinis Lietuvos konsulas Niujorke A. Simutis, kalbėjęs ir Lietuvos atstovo Vašingtone dr. S. Bačkio vardu, JAV LB Niujorko apygardos pirm. A. Vakselis, Tautos fondo pirm. J. Giedraitis, LMF Waterburio klubo pirm. D. Venclauskaitė, buvusi ilgametė LMF valdybos pirm. V. Jonuškaitė-Zaunienė, dabar gyvenanti Kalifornijoje, Santa Monikos mieste.

Gdydytojas Rudolfas Landas 1984 m. lapkričio 1 d. su šeima išvyko Vilniun atlikti stažo vienoje ligoninėje. Dukrelė Nerina ten laisva klausytoja lankys pradžios mokyklos II skyrių. Miunchenan jie grįš pavasarį.

Argentina

Į Eucharistinį kongresą Argentinoje su Vatikano valstybės sekretoriumi kardinolu J. Casaroliu buvo atvykęs ir Viešųjų Vatikano reikalų tarybos psekretoris prel. Audrys Bakšis. Lydimas kun. J. Margio, MIC, jis aplankė Aušros Vartų lietuvių parapiją, mokyklą, muziejų bei kitas lietuviškas įstaigas Buenos Aires Avellanados priemiestyje.

ALOST Tarybos posėdyje buvo aptartas Vasario 16 minėjimas. Jis bus pradėtas vasario 17 d. pamaldomis Santo Domingo katedroje. Mišias pažadėjo atnėšauti Avellanados vysk. A. Quarracino. Po pamaldų bus padėtas vainikas De Mayo aikštėje. Bendras minėjimas visiems lietuviams įvyks Susivienijimo lietuvių Argentinoje rūmų salėje. Jau ruošiamą programą.

Britanija

Londono dienraštis "Daily Telegraph" skaitytuos supažindino su britų "Kenny Ball" džiazo ansamblio gastrolėmis Sovietų Sąjungoje. Ansamblio koncertas

buvo surengtas ir Vilniuje, kur jo laukė netikėta staigmena. Kai džiazo ansamblis pradėjo groti rusišką estradinę dainą "Pamaskvio vakarai", jis buvo nusvilptas. Komentuodamas šį įvykį, dienraštis pabrėžia, kad britai muzikantai, matyt, nebuvo perspėti apie dabartines lietuvių jaunimo nuotaikas. Esą lietuviai jaunuoliai nėra linkę klausytis komunistinio pasaulio sostinės rusiškų melodijų.

A. a. Ignas Dailidė, 67 metų amžiaus, mirė Londone 1984 m. gruodžio 17 d. Palaidotas gruodžio 24 d. Leytonstone kapinėse, kur jau ilsisi šimtai lietuvių. Velionis yra sintautiškis, Britanijon atvykęs 1947 m., beveik visą laiką gyvenęs Londone. Aktyviai reikšėsi DBLS, Londono lietuvių sporto ir socialinio klubo, Šv. Kzimirio klubo veikloje. Buvo nuolatinis valdybų nariu arba jų pirmininku. Lietuvių sodyboje atliko kelių kambarių pertvarkymą ir jų sumoderninimą.

A. a. Marija Valikonienė, anglų kilmės, 1984 m. gruodžio 8 d. mirė Londono gatvėje, ištikta staigaus širdies smūgio. Su savo vyru Mykolu Londonan buvo atvažiavusi iš Prestono pirkti kalėdinį dovanų. Abu priklausė DBLS Prestono skyriui. Atsisveikinimas su velione įvyko Prestono krematoriume. DBLS Prestono skyrius 1984 m. neteko dviejų mirusių narių.

Kalėdinė vakaronė 1984 m. gruodžio 15 d. Londone, Lietuvių namuose, daugiausia rūpinosi jaunimo atstovai. Iš tikrųjų tai buvo tradicinės Kūčios su visais patiekalais, šiaudais po bendro stalo staltiese, šiaudinukais papuošta kalėdinė eglutė. Kūčių stalą palaimino kun. dr. J. Sakėvičius, apie lietuviškas Kūčias ir jų papročius kalbėjo R. Kinka, vakaronei vadovavo Vincas O'Brien. Kūčių patiekalus paruošė Gajutė O'Brien, su savo talkininkėmis. Dalyvių susilaukta apie pusšimtį.

Tradicinį kalėdinį pobūvį antrą Kalėdų dieną surengė DBLS Boltono skyriaus valdyba, vadovaujama pirm. H. Vaines. Prie vaišių stalų susėdo apie 40 svečių. Su Kalėdų šventėmis ir jų reikšme supažindino Boltonan atvykęs kan. V. Kamaitis. Jam vietinių lietuvių ir svečių vardu padėkojo pirm. H. Vaines. Buvo pasivaistinta, paškota, padainuota lietuviškų dainų.

Vokietija

Gražia veikla Hamburge pasižymi Lietuvių moterų klubas, vadovaujamas T. Lipšienės. Narės kiekvieną mėnesį susirenka Lietuvių centre, paruošusios įvairias programėles, kartais pasikviesdamos paskaitininkus ir net solistus. Tradicija tapo gruodžio mėnesį surengiama Advento vakaronė su platesne programa. Paskutinė įvyko 1984 m. gruodžio 14 d. Kalėdines giesmes pianinu atliko jaunimas — Andrius Malinauskas, Dainius, Rimas ir Dalytė Balliuliai. Didžiausio dėmesio susilaukė sol. J. V. Schaeferis, tenoras, programą papildęs septyniomis adventinėmis bei kalėdinėmis giesmėmis. Jam akompanavo prof. dr. R. Lampsatytė-Kollars, vėliau į giesmes įjungusi ir visus vakaronės dalyvius. Vakaronė užbaigta Lietuvių moterų klubo suvestinėmis vaišėmis.

Gdydytojas Rudolfas Landas 1984 m. lapkričio 1 d. su šeima išvyko Vilniun atlikti stažo vienoje ligoninėje. Dukrelė Nerina ten laisva klausytoja lankys pradžios mokyklos II skyrių. Miunchenan jie grįš pavasarį.

Lenkija

Mišios Lietuvių kálba Vroclavo katedroje yra laikomos kiekvieno mėnesio pirmą sekmadienį. Joms duodamas velokas laikas — 4 v.p.p. 1984 m. gruodžio 2 d. lietuvių klube buvo surengta lietuviškų knygų paroda. S. Dariaus ir S. Girėno paminklų globėjas J. Sanvaitis lankėsi Gožovo vaivadijoje. Jis padėkojo savitrašio "Prawo i Życie" savitrašio redaktoriui Z. Nowopolskiui už jam išspausdintus straipsnius apie S. Darių ir S. Girėną. Vaivadijos paminklų apsaugos komitete buvo palies-tas klėtėlės pastatymas prie paminklo. Paminklų konservatorius Chrostovskis susidomėjo Čikagoje Jasiono išleistu albumu, supažindinusi su žuvusių lietuvių lakūnų skrydžiu per Atlantą. Vaivadija tą albumą norėtų įsigyti savo muziejui. LVKD Štėtino ratilauk pirm. J. Žalapienis, pasitaręs su J. Sanvaitėnu, Gožovo vaivadijai įteikė pareiškimą prašantį, į 1985 m. biudžetą įtraukti finansinę paramą klėtėlės statybai.

AUDRA Travel
Kviečia keliauti kartu!!!
1985 metų
KELIONĖS Į LIETUVĄ

Išvyksta Balandžio 3 Gegužės 8 Gegužės 24 Birželio 24 Liepos 12 Rugpjūčio 12 Rugsėjo 3 Spalio 4 Gruodžio 20	Grįžta Balandžio 21 Gegužės 22 Birželio 2 arba birželio 9 Liepos 10 Liepos 29 (Dainų šventė) Rugpjūčio 28 Rugsėjo 11 ar 17 Spalio 20 Sausio 5
---	---

Kelionės į kitas pasaulio šalis

AUSTRALIJA - gruodžio 19 - sausio 11

BRAZILIJA, ARGENTINA - datos bus skelbiamos

Mūsų įstaigoje

- Sutvarkomi dokumentai iškvietimams.
- Tarpininkaujama suteikiant giminėms Lietuvoje labai naudingą finansinę paramą nuperkant **automobiliu, kooperatinus butus** bei tvarkant palikimus.

Visais atvejais garantuojamas sąžiningas ir konfidencialus patarnavimas.

Smulkesnės informacijos teikia
AUDRONĖ arba JŪRATĖ adresu:
1576 Bloor St. W., Toronto, Ont., Canada, M6P 1A4
(Priešais Lietuvių namus)
Tel. (416) 532-8772 arba (416) 537-3060
Telex 06-986766 TOR
Keliučių įstaigos registracijos numeris — 2159872

Iš šaltos Amerikos šilton Australijon

Kanadičio įspūdžiai apie lietuvių gyvenimą Australijoje ir didžiuosius jų renginius krašto sostinėje

STASYS DALIUS

Praejus Hamiltone XXIX Kanados lietuvių dienoms, kito noras dalyvauti XIII Australijos lietuvių dienose. Nemaitytas kraštas viliojo, ir ilga kelionė per daug nebaugino. Neatsiradus Hamiltone kelionės draugu, teko jungtis prie Čikagos lietuvių grupės, keliaujančios į Australiją. Grupę sudarė 13 asmenų: 3 iš Kanados, 2 iš Niujorko ir likusieji iš Čikagos. Vyravo moterys — tebuome 5 vyrai. Per San Franciską pasiekėme Honolulu, kur palaukė keletą valandų, jau nakties metu, išskridom į Naująją Zelandiją. Ten skrisdami nustojome vienos dienos ir gerokai išvargę pasiekėme šį kraštą.

N. Zelandijoje

Zelandijoje praleidome penkias dienas. Apžiūrėdami Aucklando miestą ir padarėme dviejų dienų išvyką turistiniu autobusu į geizerių ir karštų šaltinių vietovę Rotorua. Aucklando miestas padarė gerą įspūdį nepaprastu savo svarumu — gatvės nerasi jokio popiergalio ar besimėtančių šiukšlių. Miestas labai plačiai išsiplėtęs ant kelių kalnų ir prigludęs prie jūros įlankų. Pirmiausia kriti į akis judėjimas kaire puse ir vyrai, dėvintys trumpas sportines kelnas. Tai kasdieninis vyrų apdaras šiltame klimate — labai patogus ir populiarus.

Važiuodami turistiniu autobusu ir vadovo aiškinimui besiklausydami, pro autobuso langus stebime žalumę paskendusius laukus, slėnius ir kalnus, kuriuose ganosi tūkstančiai avių. Kaip vadovas pastebėjo, Zelandijoje gyvena 3 milijonai gyventojų ir 60 milijonų avių. Kur tik akys užmato, laukuose vien tik avys, avys...

Prieš važiuodami Waikato slėnių į maorių kaimelį, pakeliui aplankėme Waitomo vietovėje esančias požemines uolas, kurios ypatingos šviečiančiais vabalukais. Čia jų milijonai pakibę požemio uolų lubose apšviečia žmones, sėdintius laiveluose plaukiant požemine upe. Kaip Lietuvoje šv. Jono vabalėliai blykčioja stipria šviesele. Požeminė upė išplaukia iš kalno į dienos šviesą ir buvo atrasta 1887 m., kai du piemenys su laiveliu pirmą kartą įplaukė į tuos požemius. Dabar labai plačiai išgarsinta ir ekskursijų lankoma.

Atvykus į Rotorua, matosi iš šaltinių bekylą karšti garai ir burbuliuojančio purvo tvenkiniai bei karšto vandens geizeriai, šauną aukštyn vandens sroves. Kai kuriuose to verdančio vandens šaltiniuose vietiniai gyventojai maoriai išsi-verda sau maistą, kurio teko ir mums paragauti. Šioje vietovėje kaip tik buvo kultūrinis maorių centras, kur turėjome progos apžiūrėti ir susipažinti su jų namais, gyvenimo būdu, rankdarbiais ir vakare gerėjome jų atliktu koncertu, susidedančiu iš dainų ir įvairių tautinių šokių. Buvo laiko ir pasimaudyti to karšto vandens baseinuose. Laikrodį Zelandijoje reikėjo 6 val. pasukti atgal.

Pas Sydnėjaus tautiečius

Po neilgos kelionės, trukios tris valandas, šeštadienio popietę nusileidome Sydnėjaus orauostyje, Australijoje. Iki šiol keliavę grupėje, vadovautoje V. Meilaus, pradėjome skirtis į atskirus miestus. Man, neturinčiam ten giminių ar pažįstamų, rūpėjo surasti lietuvių klubą ir nakvynę, kad būčiau netoli visų centrų. Dauguma turėjo gimines, kurie laukė orauostyje atvykstančių. Tarp grupės laukiančių lietuvių spaudžiaus kartu su keleiviu mase — milžinu lėktuvu atskridome gal 400 žmonių. Prisigrūdęs prie laukiančių ir linksmai besisveikinančių išgirdau vieno lietuvio kreipimąsi: kas atvyko vienas ir be pažįstamų? Atsiliepiu. Prisištato Valentinas Gulbinas, buvęs ALB Sydnėjaus apylinkės pirminkas bei sporto veikėjas, kurį prel. P. Butkus prašė sukurti atvykstantį nepažįstamą tautietį. Maloniai paima savo globon ir nusiveža į didelius, erdvius, kaip kokia piliis, sa-

vo namus. Jo vaišingoje pastogėje išbuvau visą savaitę.

Lietuvių namuose

Kadangi buvo dar tik ankstyva popietė, tai nuveža į Sydnėjaus Lietuvių namus, kur įsikūrusi kooperatinė kredito draugija „Talka“, biblioteka, skaitykla, valgykla, salės ir baras su lošimo mašinom. Didžiuliai dviejų aukštų mūriniai namai turi daug vietos ir sutalpina visas institucijas. Tokie Lietuvių namai yra beveik visuose lietuvių telkiniuose — Sydnėje, Adelaidėje, Melburne, Kanberoje, Geelonge, Brisbanėje, Perth. Šiuose namuose vyksta visas lietuviškasis gyvenimas, nes lietuviai Australijoje savo parapijų ir šventovių neturi — yra prisiglaudę prie australų šventovių, kur yra laikomos lietuvių kapelionų atskiros pamaldos. Po pamaldų visi vyksta į Lietuvių namus pietauti ar dalyvauti parengimuose.

Mano vizito tikslas buvo susipažinti su „Talkos“ kooperatyvo vadovais ir taipgi aplankyti biblioteką, apie kurios veiklą teko jau Kanadoje skaityti spaudoje. Tačiau tai buvo šeštadienio popietė, ir tos įstaigos buvo uždarytos. Susipažinti su Lietuvių namų vedėju ir kai kuriais valdybos nariais, kurie paaiškina apie klubo veiklą ir rūpesčius. Klubas turtas viršija milijoną dol., bet dar turi apie pusę milijono dol. skolos, nes vos prieš dvejus metus atliko didelę statybą — dvigubai padidino esamą pastatą. Dabar vyksta vajus surinkti 150.000 dol. aukų ir beprocentinės paskolos padengti padarytom skolom. Dabartinės klubo pajamos sudaro gėrimų baras ir lošimo mašinų, kurių traukėsimas taršėkėjimas girdejosi pokalbio metu. Kitų miestų lietuvių klubai irgi didžiausias pajamas gauna iš lošimo mašinų, kurios Australijoje yra labai populiaros.

Sekmadienį Valentinas veža į lietuvių pamaldas australų katalikų Šv. Joakimo šventovę Lidcombe, kuria Sydnėjaus lietuviai naudojasi jau 20 metų. Prieš pamaldas supažindina su prel. P. Butkum, kuris yra Sydnėjaus lietuvių kapelionas. Tai poetiškos sielos kunigas, parašęs kelionių knygą ir kuriąs eilėraščius.

„Talkoje“ ir bibliotekoje

Po pamaldų nuvykom į Lietuvių namus, kur jau nemažai lietuvių būriavosi. Nuėjau į „Talkos“ raštinę, susipažinau su valdybos nariais ir išdalinu atvežtus Hamiltono „Talkos“ kalendorius, pieštukus ir 25 metų veiklos leidinį. Sydnėjškė „Talka“ yra tik skyrius, nes centras yra Melburne, turinti tik vieną milijoną dol. ir veikia tik vieną dieną į savaitę — sekmadieniais po pamaldų 2 val. Samdomo tarnautojo neturi, todėl pamažu auga, nes vienos darbo dienos savaitėje neužtenka. Bendras visų skyrių balansas yra 4,37 mil. dol.

Sydnėjaus Č. Liutiko vardo biblioteka yra įsikūrusi dideliame kambaryje. Pasieniais susstatytos knygų lentynos, kur surikiuotos tremtyje išleistos knygos ir LE enciklopedija. Turi taip pat daug Lietuvoje išleistų knygų, tarp kurių rikiuojasi didysis „Lietuvių kalbos žodynas“ — 11 tomų. Kai kurios knygos gerokai jau apdėvotos. Bibliotekos vedėjas — B. Stašionis. Jam įteikia atvežtus iš Kanados naujausius „Tėviškės žiburių“ ir „Nepriklausomos Lietuvos“ numerius bei 29-tų Kanados lietuvių dienų metraštį. Dovanų gaunu kalėdinį „Mūsų pastogės“ numerį. Biblioteka taipgi turi Lietuvos medalių, pašto ženklų ir pinigų rinkinius. Čia taip pat galima nusipirkti lietuviškų knygų. Prie bibliotekos atskirame kambaryje yra skaitykla, kur gaunami visi periodiniai lietuvių spaudos leidiniai.

Šią sekmadienio popietę viršutinėje klubo salėje įvyko VLIKo vicepirm. V. Jokūbaitis ir Tautos fondo valdytojas J. Giedraičio pranešimai, kurių klausėsi pusšimtis žmonių.

Bendros Kūčios

Gruodžio 24, Kūčių dieną, V. Gulbinas iš ryto apvežiojo

apie Sydnėjaus miesto centrą, aprodė modernius operos rūmus, didžiulį uosto tiltą, vienos mylios ilgio. Čia irgi gatvėse visas judėjimas vyksta kaire puse. Vakare 7 v., nors saulė dar aukštokai danguje švietė, prasidėjo bendros Kūčios Lietuvių namuose. Prie baltai padengtų stalų, apkrautų tradiciniais Kučių patiekalais, susėdo 250 lietuvių lauzyti plotkelių. Prel. P. Butkus paskaitė ilgą poetišką invokaciją, kuri nukėlė į tėvynę, gimtinės laukus, artimuosius, likusius Lietuvoje ir ištremtus į tolimuosius Sibiro speigynus. Prie mirksinčių žvakių patriotinė invokacija nušėdė visus atgal į prieš 40 metų paliktą tėvynę, apleistus tėviškės namus...

Pirmą kartą saulei šviečiant Pietų Kryžiaus padangėje laužyti plotkelę ir dalintis sveikinimais su Australijos lietuviais. Kūčiose dalyvavo PLB pirm. V. Kamantas su žmona, VLIKo viceprez. V. Jokūbaitis, Tautos fondo pirm. J. Giedraitis su žmona. Pasistiprinę Kučių valgiais ir kiek pasikalbėję gan greit visi skirstėsi į namus arba liko klube prie lošimo mašinų.

Pirmą Kalėdų dieną į pamaldas tejo pat šventovėje suvažio daug lietuvių. Per pamaldas skambias kalėdines giesmes giedodjo Sydnėjaus „Dainos“ choras. Šventovėje ir iš jos išėjęs pajutau australiškų Kalėdų skirtumą, kai temperatūra apie 90° vertė prakaitą braukti ir įjieskoti pavėsi. Vietiniai lietuviai juokavo, kad dar nėra karšta — nesiekia nė 100°. Grįžus teko viešėti ir susipažinti su sporto veikėju ir žurnalistu A. Laukaičiu, kurio vaišingoje namuose praleidau kalėdinę popietę.

(Bus daugiau)

Lietuviška baldų dirbtuvė Toronte

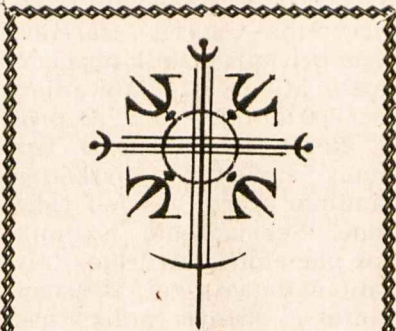
Daromi nauji minkšti baldai ir aptraukiami seni PIGIA KAINA. P. Lubys. Telefonas 498-5823



Vyskupo M. Valančiaus lituanistinės mokyklos Hamiltone tėvų komiteto pirm. JUOZAS GEDRIS ir vedėja VIDA STANEVIČIENĖ su Kalėdų seneliu (Kestas Budrevičius) mokyklos pobūvyje

Dainos ir muzikos konkursas

JAV LB kultūros taryba skelbia antrąjį jaunųjų dainininkų bei instrumentalistų konkursą. Konkursas įvyks Klivlande, Ohio, 1985 m. kovo 16 d., Dievo Motinos parapijos auditorijoje. Kviečiami dalyvauti visi lietuvių kilmės jaunieji menininkai. Amžius — nuo 16



„Dievas teikia mums meilę, kad mylėtume tą, kurį Jis mums duoda“

Gerry Loughheed Funeral Home

252 Regent Street South
Sudbury, Ontario P3C 4C8
Telefonas: (705) 673-9595

Pianino technikas

A. BRIČKUS

gali sutvarkyti jūsų turimus pianinus, pagelbėti juos perkant arba parduodant.
Skambinti 762-6128 Toronte.

Lietuvių bičiulis kunigas Franzkeit

(Atkelta iš 3-čio psl.)

ji moka nors keletą lietuviškų žodžių, ar ji norėtų sugrįžti į tėvų gimtinę, nepriklausomą Lietuvą?

— Čia ne vienas klausimas, čia jau keletas. Stengsiuos trumpai atsakyti. Bet ar išeis? Na tiek to. 1. Lietuvos vokiečių draugija (Landsmannschaft der Deutschen aus Litauen) tai mažėjantis būrelis. Jau beveik 45 metai, kai išvykome iš Lietuvos. Tai reiškia: kas gali tą Lietuvą dar atsiminti? Jie visi jau vyresnio amžiaus. Tos anais laikais išvykusios suaugusių kartos beveik jau nebėr... 2. Jaunoji karta, sugrįžusi į protėvių šalį, virsta šio krašto žmonėmis. Jie jau nebe „Lietuvos vokiečiai“ — jie tik tokių tėvų ar senelių turėję... Nedaug jų dalyvauja aktyviai. Šokiuose ir kultūriniuose renginiuose dar jų gali pastebėti, bet tai tik mažuma, kuri domisi šeimos kilmės arba istorija. Jie lietuviškai nebemoka. — 3. Atsakymas į trečią klausimą lyg ir sunkiausias. Mes, Lietuvos vokiečiai, kad ir anų laikų imperatorių (Stalino ir Hitlerio) spaudžiami, išvykome savo noru iš Lietuvos, manėme tokiu būdu gvybę išsaugoti... Vai, manėme... Bet... Mes todėl neturime jokių grįžimo reikalavimų! Negalime jų turėti. — Žinau, žinau... Tėviškės ilgesys traukte traukia, šaukte šaukia „namo! Eism broleliai namo, namo...“, sugrįžkim... Bet kai vėl bus nepriklausoma Lietuva, ten iškeliaus tikslai, jeigu bus pakviestas, pašauktas mūsų krašto, jo žmonių, jį valdančių, kad ten šioji ar tokį darbą atliktų, šiaip ar taip talkintų. Juk tokiu būdu ir mūsų protėviai Lietuvoje atsirado. Bet ar tada „grįš“ Lietuvos vokiečiai? Aš manau, jei iš visokių kraštų ir tautų šauktųsi pagalbos, tai ir iš Vokietijos atsiras ir naujų draugų, bičiulių, talkininkų...

— *Pastoracinį darbą dirbate tik vokiečių evangelikų parapijoje. Ar kartais aptarnaujate ir lietuvių?*

Su repatriantais iš Lietuvos išsikraustė ir jų pastoriai, kaip mano tetėnai Laukuozylė, Gelžinis, Gilde; mano mokytojai kunigai Vymeris, Šimukėnas, Wischeropp; mano pažįstami kunigai Tittelbach, Landig, dr. Wagner ir kiti. Matote manye yra du pasauliai, ir jie manye skiriasi: bažnytinis ir poezijos. O gal iš tikrųjų kur nors slapčia manye ir vėl jungiasi. Gal vienas iš kito semiasi stiprybės, šviesos ir meilės...

— *Du Jūsų sakiniai — ir du kart: ne! Aš niekad savo „parapijos“ neturėjau — tie mano parapijiečiai trankosi po visą šalį... Buvau bažnytinės labdaros veikėjas, kaip jau pasakojau. — O dėl lietuvių evangelikų ir jų kalbos: iš anų laikų Lietuvoje manye išaugo tokia pažiūra: tikriausiai galima melstis vien savo gimtąja! Net lietuviškos gimnazijos tikybos pamokose mes vokiečių kalba atskinėdavom, o pamokos ėjo vien lietuvių kalba! Aš dar nesu bandęs lietuviškai pamokslą pasakyti. Gal nė nemokėsiu, nepavyks...*

— *Ar teko bendradarbiauti pastoraciniame darbe su lietuvišiais katalikais, pvz. ekumeninėse pamaldose?*

— *Mažai tokių progų buvo. Atsimenu, kad vyskupo Antano Deksnio Mišiose poterių skaičiau. Bet bendrauju, nuosirdžiai bendrauju su savo širdies bičiuliais katalikų kunigais. Ne visus suminėsiu, bet tuodu Kazimierai man gal artimiausi: Senkus (Stuttgarte) ir Kaniauskis (Stift Schlaegl, Austrijoje). O su tėvu Konstantinu Gulbinu, Ofm Cap., riša „LKB Kronika“...*

— *Visiems yra žinomas sunkus katalikų gyvenimas Lietuvoje, tačiau labai kuklios žinios pasiekia vakarus apie evangelikų padėtį. Gal supažindinsite išelvių lietuvių katalikus su šiandieniniu evangelikų gyvenimu Lietuvoje?*

— Žinote, aš rūpinsiuos, kad Lietuvos vokiečiai daugiau apie „LKBK“ sužinotų. Savo „Heimatgruss“ metraštyje spausdinsiu žinias ar net kai kurias ištraukas. Čia reikia, kad ir kiti Vokietijos (kaip ir kitų kraštų!) gyventojai žymiai daugiau apie krikščionių padėtį rytuose sužinotų. O Katalikų Bažnyčia, tai pati didžioji Lietuvoje. Iš jos galima daugiau žinių gauti, negu iš tos mažytelės evangelikų bažnyčios. (Apie ją tegu pasakoja Artūras Hermanas ir kunigai Urdzė ir Skėrys, jie palaiko ryšius, kurių aš nebeturiu...)

Su repatriantais iš Lietuvos išsikraustė ir jų pastoriai, kaip mano tetėnai Laukuozylė, Gelžinis, Gilde; mano mokytojai kunigai Vymeris, Šimukėnas, Wischeropp; mano pažįstami kunigai Tittelbach, Landig, dr. Wagner ir kiti. Matote manye yra du pasauliai, ir jie manye skiriasi: bažnytinis ir poezijos. O gal iš tikrųjų kur nors slapčia manye ir vėl jungiasi. Gal vienas iš kito semiasi stiprybės, šviesos ir meilės...

— *„TŽ“ redakcijos ir skaitytojų vardu nuosirdus aciū už pasikalbėjimą.*

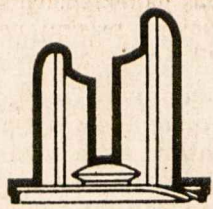
Europos kova...

(Atkelta iš 1-mo psl.)

nuo užpuolimo ar branduolinio šantažo. Tačiau savo žemyno gynyba per ateinančią dešimtmetį turėtų labiausiai rūpintis pati Europa.

Bžezinskio siūlo Amerikai ypač remti Prancūzijos ir Vakarų Vokietijos karinį bendradarbiavimą ir gal net susijungimą. Prancūzija, anot jo, turi istorinę europinės tapatybės nuovoką, o Vakarų Vokietiją erzina Europos suskaldymas. Jungtinė prancūzų-vokiečių kariuomenė turėtų pakenkama karių, ištieklių ir kovinės galios pakeisti laipsniškai mažinamas Amerikos karo pajėgas Europoje. Abiejų valstybių karo pajėgų galimas susijungimas ateityje būtų milžiniškas žingsnis į politiskai gajesnę Europą, kuri, be to, sudarytų mažesnę pavojų konfliktui su Sov. Sąjunga, negu Europa, kurioje stovi gausi Amerikos kariuomenė. Laipsniškas Amerikos karo pajėgų atitraukimas iš Europos duotų pagrindą Rytų Europos režimams reikalauti atitinkamo sovietinės kariuomenės atitraukimo.

Bžezinskio nuomone, iškilusi Europa galėtų turėti didesnį vaidmenį drauge su Sov. Sąjunga, Indija ir Kinija visame Eurazijos žemyne. Toks Europos atgijimas atitiktų ir Amerikos siekį užtikrinti pasaulio daugiopumą. Todėl Bžezinskis siūlo Jaltos susitarimus laikyti Europos praeitimi, kad neslėgtų jos ateities.



Toronto miestas

Dėmesio, vyresnio amžiaus namų savininkai Toronto mieste! Jūs galbūt turite teisę į mokestinę \$100 nuolaidą

Jeigu jūs, jūsų žmona bei vyras arba abudu atitinkate sekančius reikalavimus:

- esate sulaukę 65 metų amžiaus ar daugiau prieš 1985 metų kovo 31 dieną,
- gaunate 1985 metų kovo 31 dieną mėnesinį federacinės vyriausybės garantuotą pajamų papildą,
- turėjote rezidencinę nuosavybę mieste bent penkerius metus nenutrūkstamai prieš 1985 metų kovo 31 dieną,
- gyvenate nuosavybėje, kuri moka savivaldybinius mokesčius, —

tai turite teisę gauti iš Toronto miesto 1985 metų mokestinę nuolaidą vyresnio amžiaus namų savininkams.

Jeigu turite tą teisę, bet negavote prašymo blanko, arba norėtumėte gauti daugiau žinių, — skambinkite miesto raštvedžio įstaigai 947-7036. Net ir tuo atveju, jeigu esate gavę mokestinę nuolaidą 1984 metais, turite prašyti nuolaidos ir 1985 metams.

Atsiminkite, reikia kreiptis dėl mokestinės nuolaidos iki 1985 metų kovo 31 dienos imtinai.

Roy V. Henderson,
miesto raštvedys



"Dux Magnus" operos žiūrovai Toronto Ryersono teatre kazimierinio kongreso metu

Nuotr. V. Bacevičiaus

AUTORIUS ATSAKO KRITIKUI

Išpūdžiai apie kritiko išpūdžius

ANTANAS MUSTEIKIS

I

Užėjo blogi laikai.

Anais geraisiais, būdavo, pasako žodį kritikas, ir baigtas kriukis. Dabargi nėra tvarkos. Tik retas knygos autorius ranka numoja į kritiką, nes esą neverta su ja prasidėti: istorija juk visų pirma kritiką nugramzdina užmirštin. O didžioji autorių dalis nusiskundžia, užpultieji kritikai tuo pačiu atseikėja. Šiais visuotinės lygybės bei išlygų laikais kito kelio, atrodo, nebėra. Ir autoriaus knyga, ir recenzento ar kritiko straipsnis yra viešas dalykas, tad ta pačia teise, privilegija ar pareiga komentuoti.

Aš priklausau prie tų, kurie pasiduoda išlygų pagundai, tad šia proga noriu pasidalinti su skaitytojais savo išpūdžiais apie kritiko Algirdo Titaus Antanaičio išpūdžius. Jisai, pasirašęs vardu-nevardu **kest. reikalas** (rašomu iš mažųjų raidžių; kažkada tai reiškė paskutinės mados ženklą, dabar jau dviejantį atgyveną), atsiliepė apie mano knygą "Dangaus ir žemės šaknis" (Liesiejį romano metai, "Akiračiai", 1984 m. balandis) labai charakteringų būdu. Aš esu jam, kaip ir visiems kitiems, kurie paminėjo mano knygą, dėkingas. Kiek pastebėjau, visi kiti atliepiuose laikėsi tam tikros pusiausvyros, tik Antanaičio kritika yra išimtinė, tad reikalinga atitinkamo atsako.

Visų pirma, kad ko nors nesuklaidinčiau ir nepapiktinčiau, privalau apsisibrėžti. Antanaičio aš nepažįstu ir apie jo asmenį nieko negaliu pasakyti. (Ta pavardė mūsų spaudoje — veikloje dažnai linkniuojama; mane ypač maloniai nuteikia retkarčiais užtiknamos veiklios tos pavardės merginos su nuostabiai gražiais lietuviškais vardais.) Tai ne apie Antanaičio asmenį aš čia rašysiu, o tik apie jį — kritiką.

II

Kritiką, kaip ir kiekvienos profesijos žmogų, taikliai apibrėžia trys būtini elementai ar savybės: specialus išsimokslinimas, profesinė etika ir specialybės praktika — patirtis. O tai, ar profesionalas pragyvena iš savo profesijos, tėra antrašėlis ar kelintaeilės reikšmės dalykas. Kritikas Antanaitis pagrindžiai vadovaujasi trečiuoju elementu: prisigraibęs literatūros mokslo bei meno nuolaužų, išsidirbęs savus šampūs, jis jais švaistosi be saiko — prirašo daugybę paviršutiniškų išpūdžių ir juos laiko literatūros kritika. O pir-

miej du profesiniai elementai, švelniai tariant, gerokai šlubuoja.

Čia pateikiu porą pavyzdinių Antanaičio "gamybos" priekaištų, kurie daugiau pasako apie patį kritiką nei kritikuojamą knygą:

Ar tas kronikininkas ir yra romano pasakotojas (...), skaitytojas niekada nėra tikras, tačiau jam veikiai paaiškėja, kad orumas yra gerokai nuduotas, tonas — kliaurai pretenzingas, kad jisai kalba dažniausiai banalybėmis ir trivialumais ir, apkaįsiojęs jas prakalbinais ir nuvalkiotais patriotiniais štapais, bando skaitytojų įpiršti už tikrą pinigą.

Ir toliau romane kritikas randa daug vatos, tuščiažodžiavimo, dirbtinio (dirbtinio?) veikėjo gudragalviavimo, vaidybos, bandymo sparnuotais žodžiais gerai žinomus įvykius paversti negirdėtomis sensacijomis...

Dvigubų standartų praktikuojas Antanaitis kitus moko, kad recenzijos nereikia pasikliauti bendrybėmis (pvz. kai recenzentė Dalia Sruogaitė-Bylaitienė pakritikuoją jo paties teatrinę "privaizdą", o čia jis pats paskesta savo bendrybių liūne. Ir peršasi išvada, kad tai vadinamoji freudinė projekcija: kritikas savo nuduotą orumą, pretenzingumą, banalybes, trivialumus, tuščiažodžiavimą ir kita priskiria kitiems. Atrodo, jis tiki, kad juo daugiau suras ar išras kritikuojamajam knygoj tikrų ar tariamų ydų, juo labiau jis pats — tegu sau ir pro užpakalines duris — pritaps prie tikrųjų kritikų, kurie pasižymi visom trim profesinėm savybėm.

Dviejų pirmųjų profesinių savybių stoką Antanaitis parodo, kai pabando porą savo priekaištų konkretinti. Jam atrodo, pavyzdžiui, kad skaitytojas privalo būti tikras, "ar tas kronikininkas ir yra romano pasakotojas". Gi iš tikrųjų veiksmo betarpiškumo išpūdis gali sustiprėti, ir tai teigiamybe, jei autorius (ar pasakotojas), taip sakant, pradingsta ar pasislepia už kronikininko pečių.

Arba vėl — Antanaitis tikina, jog "Dangaus ir žemės šaknis" "viename trijų šimtų puslapių tome pasišauna išpaskoti visus šeimos keturių kartų išgyvenimus dviejų šimtmečių laikotarpyje..." Su tokia buhalterija Antanaitis skubotai nuvestų savo įstaiigą į bankrotą, jei laiku nebūtų atleistas iš darbovietės. Iš tikrųjų knygoje yra ne trys šimtai (jei, Antanaičio nuomone, tas skaičius yra svarbus), o 339 puslapiai. Gi keturių kartų istorija tęsiasi ne du šimtus metų, o tik gerą šimtmetį, t.y.

nuo baudžios panaikinimo ligi 1962 m. vieno veikėjo sušaudymo, pridėdant po kelis metus iš abiejų pusių (Kalanotos susidėginimas priklauso jau epilogui — prologui, t.y. "kitam tomui"). Tokia šimtaprocentinė paklaida rodo, kad kritikas — geriausiai atveju — "štampuoją" autorius, ne neskaityęs jų knygų, arba — bloguoju atveju — sąmoningai iškraipo faktus. Kiekvienam atveju jisai stokoja profesinės etikos.

Neįrodo Antanaitis, kad mano kronikininkas seka Ievos Simonaitytės kronikininką: juk kronikininkas ištisus šimtmečius istorinius įvykius "krikštydavo" įvairiais vardais dar prieš Simonaitytės gimimą.

III

Antanaičio kritikos paviršutiniškumas, šališkumas, sroviškumas, nesąžiningumas yra pastebėtas ir iškeltas kai kurių rašytojų bei kritikų, kaip Pranas Naujokaitis², Vytautas Alantas ir kt. Aš čia nieko naujo neatidengiau, tik norėjau perspėti skaitytoją. Yra galimas dalykas, kad Antanaitis nė nejaucia, jog išvažiuoja iš vėžių... Už tai pykti neverta. Galima nebent užuojautą tą pareikšti.

Tikiuosi, kad šiuo straipsneliu, nors ir netiesiogiai, aš išreiškiau pagūdą tiems autoriams, kurie, perskaitę Antanaičio kritiką, neatpažįsta savo knygų. Jie ne vieni.

Į galimą skaitytojo klausimą, ar šiuo "atsišaudymu" aš įrodžiau savo knygos vertę, atsakysiu — ne. Aš nerašiau savo knygos recenzijos, nors Antanaitis kitaip tvirtintų (kartą jis tai jau tvirtino). Džiaugčiaus, jei tikras skaitytojas, ne Antanaičio suvaidintas, ją perskaitytų ir susidarytų savo nuomonę.

1. A. T. Antanaitis, Apie geras ir blogas recenzijas, "Akiračiai", 1984 m. liepos mėn.

2. Pranas Naujokaitis, Lietuvių literatūros istorija, IV, 345 p.

Pokongresinės atodairos

1984 — šv. Kazimiero 500 metų mirties jubiliejaus metai buvo patys reikšmingiausi ir gyviausi lietuviškos išeivijos gyvenime. Šalia periodiškai pasikartojančių renginių, k.a. dainų šventė, VLIKO seimas, Amerikos lietuvių kongresas ir kt., tie metai buvo ypatingi savo dvasiniu sąjūdžiu ne tik laisvojo pasaulio lietuviuose, bet ir okupuotoje Lietuvoje.

Kanados, ypač Toronto, lietuviams teko didelė garbė ir kartu sunki darbo našta suruošti patį reikšmingiausį metų renginį — Religinį pasaulio lietuvių katalikų kongresą. Ši didžioji manifestacija, sukėlus daug diskusijų, pagyrimų ir kritikos, jau yra praėjusi, tačiau ji yra per daug didelė ir reikšminga, kad būtų galima greitai užmiršti. Organizatoriams šis įvykis ypatingai ilgai glūdęs mintyse ir jausmuose. Tad tebūna leista pažvelgti atgal ir pagvilinti kai kuriuos reikšmingesnius bei būdingesnius momentus, iškilusius kongreso organizavimo eigoje.

Kongreso programą sudarė keturios pagrindinės dalys: akademinė, religinė, pramoninė ir meninė. Pirmosios trys dalys praėjo sklandžiai ir pasigėrėtinai gerai. Dalyvavę ilgai prisimins iškilmingą kongreso atidarymą, dalyvaujant arti 600 tautiečių, kun. dr. prof. P. Rabikausko ir dr. J. Girniaus turiningas paskaitas, jaunimo svarstymas bei vakaronę. Sekmadienio iškilmingo pamaldos katedroje, dalyvaujant daugiau kaip 2000 maldininkų, visiems paliko gilų išpūdį. Pagaliau kongreso užbaigimas — vakarienė "Royal York" viesbučio salėje su septyniais šimtais svečių taip pat praėjo šventiškoje ir jaukioje nuotakoje.

Opera "Dux Magnus"

Ši meninė kongreso programos dalis, pareikalavusi milžiniškų pastangų ir piniginių išteklių, sulaukė daugiausia dėmesio ir dar daugiau visokeriopos kritikos. Todėl ir norisi ilgiau sustoti prie šios programos dalies, peržvelgiant profesionalų muzikų (lietuvių ir kitų) pasisakymus ir išreikiant organizatorių balsą.

Gaynor Jones, profesionalė muzikos kritikė ("Tor. Star", Sept. 3, 1984) rašė: "The world's most interminable opera... Sometimes his music sounds like Gregorian chant, sometimes like Lithuanian folksong. Its collage of Stravinsky, Bartok, Berg and Bartok, to name a few..."

A. Kučūnas, muzikas, dirigentas ("Draugas" 1984 m. rugp. 9 d.) paskyrė visą laikraščio puslapią išsamiai operos kritikai. Tarp kitko jis rašė: "Davęs veikalui įdomų at-

traukinį pobūdį, jis (Lapinskas), tačiau, dėl daugelio fiortūrų, vokalinų ruladų darė operos tekstą sunkiai suprantamą... Klausytojų dalis, kaip ir šios recenzijos autorius, labiausiai pasigėdė didesnio orkestro akompanimentu, muzikinių įvadų ir užbaigimo pasikiroms scenoms... Atrodė, kad kompozitorius, parašęs vokalinę partiją, nerado reikalo, ar tiesiog tingėjo, imtis, tiesa, nelengvo ir nuobodaus orkestracijos darbo... Turiu tačiau pridurti, jog neabejoju Darių Lapinską esant talentingu kompozitorium (jo didžiausias priešas bene bus režisierius Lapinskas) ir tai liudija daugelis įdomių ir gražių muzikos epizodų jo darbuose, įskaitant ir šią operą. Bet operos neparasys lengva ranka, čia reikia didelio, atsakingo darbo... Didelio pagyrimo nusipelnė šios operos dalyviai. Ypač dainininkai, kurie sąžiningai išmoko nelengvas partijas... Nežiūrint visų operos silpnųjų, tai buvo svarbus įvykis išeivijos gyvenime. Svarbesnis, negu tu nudainuotų pasaulinių operų pastatymai, kuriais 'stebiname' savo publiką..."

Algis Grigas — muzikas, solistas ("Tėv. žiburiai", 1984 m. spalio 9 d.) rašė: "Dux Magnus" yra neišbaigtas kūrinys su monotoniška orkestro improvizacija... Muzikas Govėdas puikiai atliko jam pavestą uždavinį — paruošė tris solistus ir vyrų chorą... Reikia sveikinti dr. J. Sungailą ir jo visą štabą už ištesėjimą — užsibrėžto uždavinio įgyvendinimą. Uždavinys tikrai buvo sunkus..."

Wm. A. Findlay — muzikas, orkestro vadovas privačiame laiške man rašė: "Speaking from the musical standpoint I would like to point out that for an organization such as yours, who is not in the business of mounting operas, to undertake to produce a brand new opera in such a modern vein (a task that daunts even the best established opera companies) is a very impressive achievement and one which, in the minds of the musicians, reflects great credit upon the Lithuanian Catholic World Congress. All of the many comments directed to me by the musicians were most complimentary as regards the music. I would like to offer you my congratulations".

Sesuo M. Bernarda, SSC — muzikė, kompozitorė, chorų vadovė ("Bridges" 1984 m. lapkr., nr. 11) rašė: "The soloists, the vocal ensembles and Jonas Govėdas, the chorus master, deserve high praise for their accomplishments, for they surely spent countless hours of tortuous rehearsals in learning their parts. Their difficult melodies were

most atonal, coloratura-like, and in the modern dissonant idiom that caused one to wonder how they were able to remember what was to be sung... As the performance neared the end there was a lack of orchestral accompaniment — and this is when it should have been at its best. Also one missed the entractes, interludes, etc., which so enhance an operatic production... Without a doubt, what Darius Lapinskas has achieved is truly appreciated by us Lithuanians. Dux Magnus is an input into our Cultural Heritage. ... Dux Magnus was a worthwhile and an excellent endeavor despite the fact that the audience was unprepared psychologically, spiritually and musically for the present day."

D. M. Baltrukonis ("Nepr. Lietuva", 1984 m. spalio 4 d., nr. 40) gana išsamiai ir tiksliai nusakęs nepalankias ir kontroversines operos kūrimo sąlygas, savo rašinį baigia: "Susumavus abiejų autorių bendrą darbą, nepaisant kartais ir aršios kritikos iš žiūrovų ar profesionalų pusės, nežiūrint ir nemažo trūkumo muzikoje, kaip ir librete, vis dėlto abiems vyrams reikia pripažinti didį nuopelną, įnešus į lietuviškos kultūros fondus dar vieną didžiulį kapitalinį veiklą. Tai bus dar vienas palikimas lietuviškos kultūros baruose, kad štai ten, toli nuo tėvynės, gyveno lietuviai, kurie sugebėjo šventojo Lietuvos globėjo Kazimiero mirties 500-ųjų metinių proga ne tik visa tai ypatingai gražiai paminti, bet dargi pastatyti tokią grandiozinę operą-misteriją Dux Magnus — Didysis Vadas".

Susumuojant šių vertintojų mintis bei nuomones, galima padaryti sekančias išvadas. Opera yra per daug ištesta. Kompozicija įdomi ir moderni, tačiau aiškiai jaučiamas muzikos trūkumas orkestrui. Visi solistai ir vyrų choras atliko savo partijas pasigėrėtinai, jei neskaityti vaidybos trūkumų, susidariusių dėl režišūros stokos. Ados Sutkuvienės dekoracijos kuklios, bet efektingos ir įdomios. Nauja lietuviška opera "Dux Magnus", nežiūrint jos libreto ir muzikos trūkumų, yra didelis istorinis, reikšmingas įvykis, palikęs stambų įnašą į kultūrinį lietuvių tautos lobyną.

Organizatorių pastabos

Įvykius ar veiksmus galime vertinti dvejopai — grynai objektyviai, visai neatsižvelgiant į sąlygas bei aplinkybes, kuriose tas įvykis ar veiksmas atsirado ar buvo sukurts, ir reliatyviai — įstatant tą įvykį ar veiksmą į sąlygų bei ap-

Dr. Juozas Sungaila

linkybių rėmus. Anksčiau patuotai profesionalų muzikų pasisakymai apie operą "Dux Magnus" yra objektyvūs ir su jų nuomonėmis negalima nesutikti. Opera, deja, gimė, brendė, augo ir išėjo į pasaulį labai nenormaliose ir nepalankiose sąlygose, kurios, be abejonės, turėjo lemiančios įtakos į galutinį jos rezultatą, todėl ir jos galutinis vertinimas, organizatorių manymu, turėtų būti reliatyvus.

Kongreso organizatoriai buvo užsimoję šiai reikšmingai progai duoti ką nors naujo ir didingo, kas nesibaigtų su kongresu, o liktų ilgalaikiu paminklu šv. Kazimieriui ir reikšmingu įnašu į kultūrinį lietuvių išeivijos palikimą. Po ilgų svarstymų ir abejonų apsisistojome prie originalios lietuviškos operos, nes jū mes labai stokojame. Daugiau turime mažesnių muzikinių kūrinių — kantatų, dainų ir kt. Dėjome daug vilčių į mūsų muzikus ir dainininkus Kanadoje ir JAV-se, tikėdamiesi jų dėmesio ir nuosirdžios tautos šiam istoriniame ir reikšmingame reikale. Norėjome suteikti visas galimas Kanados, ypač Toronto, muzikines bei vokalinės pajėgas, kurių turime tikrai daug. Tikėjome, kad bus galima sudaryti pajėgų specialų operos chorą Toronte iš pačių pajėgiausių visų chorų bei pavienių dainininkų Toronte ir artimoje apylinkėje. O aukšto lygio muzikų — chorvedžių Toronte tikrai nestokojame — būtų buvę kam tą chorą paruošti.

Viltys, deja, nepasitvirtino. Kai kurių chorvedžių pradžioje rodytas entuziazmas bei noras pamazų ir palaipsniui slūgo ir po daugiau kaip šešis mėnesius trukusių derybų, svarstymų, abejonų ir pažadų 1984 m. vasario gale galutinai paaiškėjo, kad sudaryti operos chorą Toronte nebus galima, nes chorvedžiai atsisako dalyvauti operos pastatyme. Ligi numatytos operos premjeros bebuvo likę vos šeši mėnesiai. (Jei chorvedžiai būtų apsisprendę bent keletą mėnesių anksčiau, nebūtų gal buvę taip sunku). Kompozitoriui Darius Lapinskas dėjo daug pastangų sudaryti operos chorą Čikagoje, kur tikrai yra didelis skaičius chorų, ansamblių bei paskirų dainininkų. Jo pastangos taip pat atsimušė į organizuotą pasipriešinimą ir boikotą. Kompozitoriui beliko atsisakyti choro, pakeisti gaidas ansambliniam dainavimui ir šauktis amerikiečių dainininkų tautos. Vėliau, balandžio mėnesio gale, pavyko surinkti dvilikos vyrų chorą Toronte iš "Volunges" ir "Aro" bei Priskikimo parapijos chorą dainininkų. (Nukelta į 7-tą psl.)



Sol. ALGIO GRIGAS muzikinės plokštelės sutiktuose Čikagoje. Kalba prof. dr. LEONARDAS ŠIMUTIS, už jo — "Draugo" redaktorius MYKOLAS DRUNGA, sėdi — muzikas KAZYS SKAISGIRYS

MKS

PENKTASIS MOKSLO IR KŪRYBOS SIMPOZIUMAS

Penktojo mokslo ir kūrybos simpoziumo, kaip ir keturių ankstyvesniųjų, pagrindinis tikslas yra suburti visą laisvojo pasaulio lietuvių mokslo ir kūrybos darbuotojų savo žinių pasidalinimui, tarpusavio ryšių sustiprinimui ir suartėjimui su lietuvių visuomene. Simpoziumo programoje bus kviestinės paskaitos, dalyvių pranešimai ir kele-tas specialių renginių, įskaitant susipažinimo vakarą, meninę programą ir baigminį banketą.

Mokslinė programa susideda iš trijų pagrindinių dalių, nurodytų šio kvieslio parastėje. Kiekvienoje programos dalyje arba šakoje suorganizuotas nemažas skaičius mokslinių sesijų su toms šakoms būdinga tematika. Taip pat į programą įtrauktos ir tokios sesijos (teisė, komerciniai mokslai, biologija, veterinarija ir pan.), kurios nebūtinai pritampa prie tradicinių programos dalių.

Visi lietuvių mokslo ir kūrybos darbuotojai kviečiami, per sesijų pirmininkus ir per šį kvieslį, dalyvauti simpoziume su moksliniais pranešimais iš savo profesinės srities. Pranešimui simpoziume yra numatyta paskirti 20-25 minučių laiko. Dalyvis, norįs padaryti pranešimą, prašomas prisiųsti savo pranešimo santrauką (120-140 žodžių apimties) lietuvių ir anglų kalbomis Mokslinės programos komiteto atitinkamų šakų vadovams ne vėliau, kaip 1985 m. balandžio 1 d. Mokslinės programos komitetas turi teisę, reikalui esant, pranešimų skaičių atrankos būdu riboti. Šiuo laišku kviečiamieji kalbėtojai iki 1985 m. balandžio 30 dienos bus informuoti apie jų dalyvavimą programoje ir apie simpoziumo leidinui reikalingą informaciją. Laikantis buvusių simpoziumų tradicijos, programos dalyvių išlaidos nebus apmokamos — tik išimtinais, labai retais atvejais Organizacinis komitetas jieškos būdų sušelpiti dalyvius iš tolimų kraštų.

Kefinantieji dalyvauti simpoziume prašomi atsakyti į žemiau pateiktus klausimus ir pridurtą atkarpą nedelsiant pasiųsti Mokslinės programos komiteto pirmininkui Jonui Bilėnui. Jūsų greitas atsakymas reikalingas simpoziumo organizavimui.

— ATKARPA —

Vardas ir pavardė	Pareigos
Namų adresas	() Dalyvausiu simpoziume
.....	() Padarysiu pranešimą
Telefonas	Pranešimo tema

MOKSLINĖS PROGRAMOS KOMITETAS

Pirmininkas
Jonas BILĖNAS, Ph.D.
75 Beaumont Drive
Huntington, N.Y. 11747

Griežtieji mokslai, technologija, architektūra
Prof. Bronius JASELSKIS, Ph.D.
2652 Ashbury St.
Eranston, IL 60201

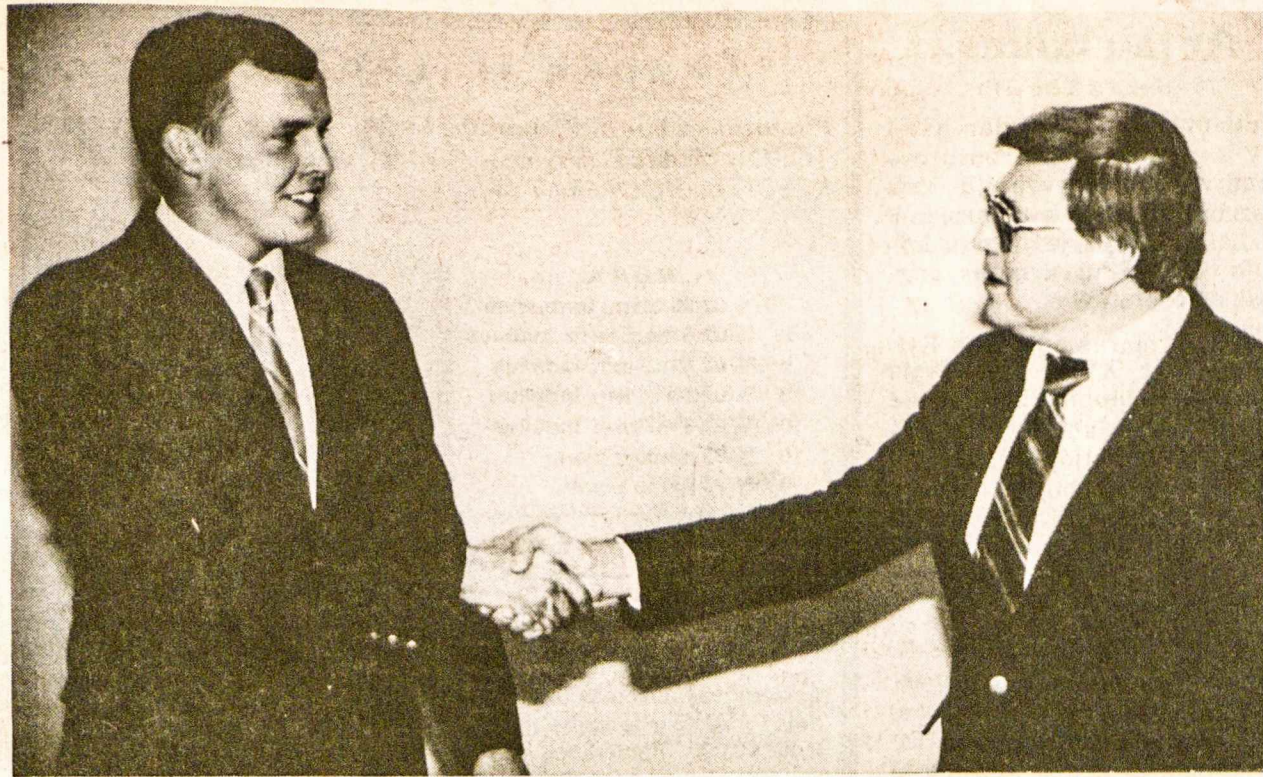
Medicinos mokslas
Jonas T. DAUGIRDAS, M.D.
6717 So. Maplewood
Chicago, IL 60629

Humanitariniai ir socialiniai mokslai
Prof. Algis NORVILAS, Ph.D.
4036 W. 91st Place
Oak Lawn, IL 60453

ORGANIZACINIS KOMITETAS

Pirmininkas
Ramojus VAITYS
1890 Stockton Drive
Northfield, IL 60093

Vicėpirmininkė
Irena KERELIENĖ
8710 W. 123rd Street
Palos Park, IL



Dr. V. STANKUS (dešinėje), Kento universiteto lituanistikos pogramai remti komiteto pirmininkas, sveikina trečios kartos lietuvių kilmės studentą MARK ZEREN (Zarinską), laimėjusį Kento universiteto lituanistikos programos stipendiją

Tikroji Lietuva vaizduose

Pastabos apie Algirdo Gustaičio leidinį „Tikroji Lietuva“ (1983)

J. JAKŠTAS

Humanitariniuose arba visuomeniniuose mokslo srityse vyrauja nuomonė, kad paskiri reiškiniai bei faktai išplaukia iš visuomenėje vyraujančių pažiūrų, nusiteikimų, gyvenamojo laiko tendencijų. Ypač didesnių sukrėtimų metu, kai eitas gyvenimo kelias sutrinka ir pasisuka nauja kryptimi, tada ir visuomenė renkasi bent teorijoje, jei ne tikrovėje, naują kryptį. Jei visuomenė yra konservatyvi, žvelgia į praeitį ir svarsto, kaip praeitis, kad ir pakitusiose sąlygose, gali būti gražinta.

Panašioje padėtyje atsidi-rėm mes, išeiviai, po paskutinio karo, daugiau kaip 20 metų gyvenę nepriklausomai ir kai kurie tuo metu mokslus išėję. Gyvenant svetur (ypač pirmaisiais metais), mums artima buvo nepriklausomos Lietuvos svajonė su jos grąžinimo viltimi. Ryšium su ta svajone kilo mūsuose mintis, kokia, ypač, kokiose ribose, turės būti grąžinta nepriklausoma Lietuva.

Kadangi Lietuva imama su nulietuvintomis sritimis, tai iškeltas ir jos ribų klausimas. Šis klausimas imtas svarstyti jau pirmaisiais išeivijos metais atsikūrusio VLIKo. Jo pirmininkas M. Krupavičius pavedė vadovaujančiam istorikui Z. Ivinskui parašyti studiją apie etnografinę Lietuvos sienas. Istorikas studiją, gan stipriai argumentuotą, ir paruošė (1947). Jos santrauka buvo išspausdinta „Nepriklausomoje Lietuvoje“ 1952 m.

Etnografinių sienų klausimas parūpo ir Lietuvos tyrimo institutui, veikusiam prie vadinamojo Laisvės komiteto. Jis, ilgai svarstęs, sudarė žemėlapi „Etnografinė Lietuva — Etnographic Lithuania“ (1968). Jo spausdinimą finansavo besidomintis etnografinių Lietuvos sienų problema dr. P. Kaladė.

Gal tos pačios etnografinės Lietuvos problemos paveiktas palinko svarstyti pirmąsias lietuvių tautos ribas ir Algirdas Gustaitis. Jis ėmėsi darbo partizanais, atseit, iš savo kelių. Jam rūpėjo didesnė Lietuva už svarstomąją etnografinę, labiau praplėstą į rytus ir pietus, ir, svarbiausia, su sena Prūsija. Pagal savo planą, Gustaitis parengė iki 1971 m. žemėlapi ir kartu jį aiškinantį didelį raštą. Žemėlapis, kaip ir raštas, išspausdinti po 12 metų, t. y. 1983.

Apie aiškinamąją knygą autorius pasisako prie žemėlapi pridėtu priedu: „Šio Lietuvos žemėlapi aiškinimams leidžiama šioji knyga „Tikroji Lietuva“. Šis knygos pavadinimas yra vertimas lotyniškojo „Lithuania propria“, kažkieno pokariniiais laikais į apyvar-tą paleisto. Jis figūroja ir minėtame Lietuvos tyrimo instituto išleistame žemėlapyje.

Leidiny „Tikroji Lietuva“ yra imponuojantis. Spausdintas ant sunkaus, brangaus popieriaus, ant kurio labai ryškiai, švariai atspausdinti net 79 žemėlapiai ir 172 iliustracijos. Veikalas atrodo lyg Lietuvos istorijos albumas, nes kiekvieną iliustraciją ir žemėlapi lydi paaiškinimas.

Pats turinys, deja, neatitinka veikalui skirtos tiksls, būtent — žemėlapi aiškinimams. Jame kalbama apie viską ir labai mažai apie žemėlapi bei jo sienas. A. Gustaičio darbas turėjo būti parašytas maždaug latvių pastoriaus Augusto Bielenšteino knygos „Latvių genties sienos“ (Die Grenzen des lettischen Volkstammes, 1892) pavyzdžiu. Šiame veikle einama nuo vienos vietovės prie kitos aplink Latviją ir pagal istorinius ir kitokius duomenis aiškinamos jos sienos nuo seniausių laikų. Tuo būdu latvių autorius apibrėžė istorines tautos sienas.

Tiesą sakant, mūsų autoriui ne tik jau ir rūpėjo etnografiniai Lietuvos plotai, kaip jis pats prisipažino: „Mano sudarytas ir 1982 Lietuvos Šaulių Sąjungos Tremtyje ir Lietuvių Istorijos Draugijos Čikagoje išleistas Lietuvos žemėlapis vaizduoja ne etnografinę Lietuvą, bet tokią, kokia turėtų atsikurti būsima Nepriklausoma Lietuva“ (105-106 p.).

Po šio teiginio ir po neistorinės retorikos siūlomos „būsimai Lietuvai (aišku, nepriklausomai)“ ribos. Čia pat (107-110 p.) jos ir išklojamos. Jos nenagrinėjamos, negrindžiamos jokiais argumentais, bet tiesiog pagal nuožiūrą tvirtinamos. Autorius veda rytines ir pietines būsimos Lietuvos sienas ne kaip istorikas tyrinėtojas, bet kaip matininkas.

Pravartu duoti skaitytojų vieną sektorių iš A. Gustaičio vedamų sienų. „Iš miestelio Druva (Druja), esančio Lietuvoje — Latvijos pasienyje, traukiamie į šiaurę upe Zapadnaya Dvina (Dauguva) į rytus, iki miestelio Drissa (Drisa), ir iš ten kiek į pietus, taip pat upe Dauguva, iki miestelio Disna (Dysna) ir t.t.“

Nuostabu, kad autorius taip brėždamas rytų ir pietų sienas, nepaisė ir deramai nepanaudojo tokio autoriteto, kaip dabartinis iškilius Lietuvos istorijos žinovas profesorius Jurgis Ochmanskis, kurio darbai žinomi A. Gustaičiui (žr. 56-58 p.).

Originalus Gustaičio užmojis priskirti seną Prūsų kraštą prie būsimos Lietuvos. Užmojis savavališkas, be svarstytų. O reikalingos svarstytos verčia eiti į praeitį. Mes, istorikai, šiuo atveju turime pasikliauti kalbininkais, įsikūrę prie Baltijos. Prūsai išnyko XVII š. Lietuviai ir latviai išliko ir net nepriklausomomis valstybėmis tapo po I D. karo. Jei būtų išlikę prūsai, gal ir jie savo valstybę būtų įsteigę. Kai jų nebeliko, kraštą užėmė kiti — jis neliko tuščias. Netuščias jis ir šiandien. Kad jis bus bent pratuštintas ateityje, tai „wishful thinking“. Istorijos mokslas mums nieko apie tai negali pasakyti. Istorijos vyksmas stipresnis už žmones, jis griauia jų svajones ir viltis. A. Gustaičio išvestos sienos priklauso svajonių sričiai.

Apie A. Gustaičio „Tikrąją Lietuvą“, be sienų apibrėžties, sunku ką pasakyti, nes visa knyga yra daugybės faktų mar-gumynas. Faktai surinkti iš visokeriopų veikalų, straipsnių, laiškų, net asmeninių liudijimų, kaip pvz. Mažosios Lietuvos veterano E. Simonaičio. Visa knyga yra didelė faktologija, kur faktai atmiešti autoriaus samprotavimais. Faktai istoriškai, ir jie turėtų būti chronologiškai ar tematiškai (ar abu būdus kombinuojant) sutvarkyti, kaip istorijos veikaluose daroma. Kantas yra pasakęs, kad nuoseklumas yra didžiausia kiekvieno filosofo pareiga. Ji privali ir kiekvienam, pasinešusiam į bet kokį mokslą.

Didesnė knygos „Tikroji Lietuva“ vertė glūdi ne jos raštuose, bet iliustracijose. Tuo atžvilgiu išskirtinės reikšmės yra VII skyrius „Istorija ir kultūra lietuvių tautoje“. Jame duoti žiningai parinkti paveikslai iš Lietuvos praeities. Juos lydi prierasai, aiškinantieji jų turinį su istorinėmis užuominomis. Jei visą veikalą galima pavadinti istoriniu Lietuvos albumu, tai šis pavadinimas geriausiai tinka septintam skyriui. Jame sudėta daugiausia Prūsų praeities paveikslų. Po Europos kalbų žemėlapi ir paveikslu su kaukolėmis, kur normaliu europiečio tipu pažymėtas lietuvis, pateikiami 38 prūsaiškiai vaizdai. Po jų eina kiek daugiau vaizdų iš Lietuvos praeities, ypač susietų su Vilniumi.

Idomus paskutinis — VIII knygos skyrius. Jame atspausdinti žemėlapių atvaizdai su prie jų pridėtomis istorijomis. Tai maža Lietuvos kartografinės istorija.

Trumpą knygą apžvalgė galima užskleisti bendra išvada: prabangus Algirdo Gustaičio paruoštas leidinys, nors neperdirintas tikslui, kuriam skirtas, tačiau yra patrauklus Lietuvos istoriografinis skaitinys. Skaitytojas gali rasti jame daug ištraukų iš visokeriopų raštų, dabar sunkiai prieinamų arba neprieinamų. O autoriui veikalas paliks jo ilgo, ištvermingo ir tiesiog meniško darbo atminimui.

• Laisvė, kuri pradeda leisti šaknis, greitai auga (G. Washington)



Muzikas STASYS GAILEVIČIUS, iligus metų vadovavęs Kanados lietuvių chorams, vargoninkavęs, turėjęs savo muzikos studiją Toronte, pirmasis bando naujai pirktą fortepijoną Anapilio salėje 1984 metų pabaigoje. Vyt. Macas

Pokongresinės atodairos

(Atkelta iš 6-to psl.)

Muzikas J. Govėdas sutiko paruošti tą vyrų chorą ir tris Toronto solistus.

Taigi tik balandžio mėnesio gale (4 mėnesiai ligi operos premjeros datos) galutinai buvo pradėta ruošti operos pastatymui su penkiolika solistų bei choristų Čikagoje, dvylika choristų ir trimis solistais Toronte ir viena soliste Montrealyje. Kompozitoriui D. Lapinskui teko visų Čikagos solistų bei choristų paruošimo, režisūros, kostiumų, dirigavimo ir scenos apšvietimo rūpesčių našta. Laimei, dailininkė Ada Sutkuvienė Čikagoje rūpestingai ir su dideliu pasišventimu paruošė scenos dekoracijas, atsisakydama bet kokių honorarų. Čikagos ir Toronto ansamblių pasiruošimo koordinavimui D. Lapinskas tris kartus lankėsi Toronte, praleisdamas kiekvieną kartą po savaitę su viršum laiko, repetuodamas su solistais ir vyrų choru. Montrealeio „lakštingala“ praleido daug laiko beskraidydamas tarp Montrealeio, Toronto ir Čikagos. Toronto solistai taip pat buvo nuvykę Čikagon, kur praleido tris dienas, repetuodami kartu su Čikagos ansambliu. Ši detalė, daug kam nuobodi informacija ryškiai parodo, kokiose sąlygose operos pastatymas vyko.

Tobulinimo linkme

Opera „Dux Magnus“ turi libreto ir kompozicijos trūkumų, tačiau, ji turi dar daugiau ir labai gražių muzikinių perlų, nors ta muzika yra moderni, daugumai mūsų svetima. Orkestro akompanimento trūkumą iš dalies galima pateisinti stoka laiko ir per didelę operos paruošimo darbo našta, gulusia ant kompozitoriaus pečių. Šiose sąlygose tikėtis stipresnės režisūros taip pat nebuvo įmanoma. Ne paslaptis, kad ligi operos premjeros nebuvo įmanoma padaryti nė vienos pilnos repetacijos su visais solistais, choru ir orkestru. Todėl neuostabu, kad sekmadienio spektaklis buvo žymiai geresnis, palyginus su „premjera“, kurią iš tikrųjų turėtume vadinti generaline repetacija.

Tiems, kurie domisi muzikos, ypač operos, istorija, yra žinoma, kiek daug tų garsųjų operų, kurios šiandien vyrauja didžiųjų pasaulio teatrų scenose, pradžioje žiūrovų buvo atmetos ir tik po nemažų pakeitimų librete ir muzikoje, po ilgesnės pertraukos vėl grįžo į sceną ir su dideliu entuziazmu žiūrovų buvo priimtos.

„Dux Magnus“ buvo sukurta ir pastatyta scenoje per trumpą laiką ir labai nepalankiomis sąlygomis. Vis dėlto pirmasis bandymas laikytinas sėkmingu. Tikimės, po pirmojo bandymo patirtų trūkumų opera bus abiejų autorių išsamiai peržiūrėta, padaryti reikalingi pakeitimai bei papildymai librete ir muzikoje. Gerai organizuoto ir kompaktinio ansamblio rankose, manau, mes turėsime progos vėl išvysti ją scenoje pilname grožyje ir didybėje. Organizatoriai tikrai nesigaili savo didelio užsimojimo bei įdėto darbo. Istorijos perspektyvoje jų pastangos ir nemažos išlaidos, patatant naują lietuvišką operą, tikrai yra pateisintos.

Padėka ir pagarba

Rengiant kongresą, ypač operą, teko pakelti be galo daug rūpesčių, sielvarto, nusivylimų ir nevilties. Tačiau buvo ir gražių, pilnų džiaugsmo bei pasitenkinimo valandų, tapusių vieninteliu atpildu už visą darbą ir pastangas. Kaip ir visada, neišvengėme lietuviškai visuomenei būdingų savybių — pavydo, intrigų, sąmoningo boikoto, nepagrįstų gandų ir t.t. ir t.t. Laimei, dar turime daug kilnios dvasios pasišventėlių, kurie be jokios asmeninės naudos jungiasi aktyviai į bendrą pozityvų kūrybinį darbą. Tokie buvo kongreso ir operos organizatoriai, solistai bei chorų dainininkai, paaukoję šimtus valandų šiam dideliui ir garbingam renginiui. Jiems priklauso be galo didelė padėka ir pagarba. Dar didesnė padėka ir pagarba tenka Kanados, ypač Toronto, lietuvių parapijoms, organizacijoms, institucijoms ir visuomenei už gausias aukas ir gausų dalyvavimą visose kongreso programose dalyse. Mes vėl išlaikėme didelį egzaminą ir parodėme, kad esame verti to pasitikėjimo, kurį mums parodė centrinis šv. Kazimiero metų renginių komitetas, pavesdamas suruošti šį didįjį renginį — Pasaulio lietuvių katalikų kongresą.

VLADAS ŠLAITAS

Be angažavimosi

Peržengus šešiasdešimtuosius metus, prasideda lėtas, bet nesustabdomas, visiško išsigraiztvimo darbas. Sulėtėja ratukai.

Smegenys sukasi sukasi ir sustoja.

Reikia palaukti, iki vienas ratukas pagauna kitą ratuką.

Jokio įsitempimo.

Jokio pasiruošimo kokiam nors naujam angažavimuisi. Nieko.

Išskyrus pasenusio laikrodžio taktą

ir pusiau surūdijusių durų raudoną tyla.

O, mano meile!

Tu man atrodi kaip mirusių vasarų saulė.

Ratai per grindinį

Ratai per grindinį.

Po to

grakštus arklių apsukimas.

O po to

neliko nieko. Tik naktis.

Ir baisiai tolimas arklių prunkštimas.

Prisiminimui

Tu jau seniai esi numirusi.

Bet man

tu niekados nebūsi mirusi,

nes tu

esi patsai gražiausias

meilės atminimas

mano praėjusių dienų prisiminimuose.

Ramusis vasaros dangus

Tasai ramusis vasaros dangus

yra daugiau negu dangus.

Tai mano meilės

ir mano dingusios vaikystės atminimų

skaistus ir žydras Lietuvos dangus.



KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

Vatikane paminėta paleografijos, diplomatikos ir archyvistikos mokyklos simto metų sukaktis. Minėjimas pradėtas Vatikano bibliotekos ir archyvo direktoriaus vysk. Sticklerio žodžiu. Pagrindinę paskaitą skaitė kun. dr. Paulius Rabikauskas, SJ, paleografijos ir diplomatikos profesorius popiežiškajame Gregorijos universitete.

Niujorko „Laisvės žiburio“ radijo valandėlė, vadovaujama Romo Kezio, į savo koncertą Kultūros židinyje 1984 m. lapkričio 3 d. pasikvietė svečius iš Filadelfijos. Estradinio žanro dainas atliko vyrų vienetas, vadovaujamas V. Maciūno, vienaveiksmę J. Dantienės parašytą ir režisuotą komediją „Prie dangaus vartų“ — vaidintojų grupė. Joje paliečiami ir kai kurie mūsų veiksnių vadovai, norintys iėti dangun. Juos prie dangaus vartų sustabdo ir jų nuopelnas tiria angelas. Tris savo fejletonus skaitė J. Dantienė. Koncertas baigtas šokiais.

Žymiosios sol. Lilijos Šukytės, viečios iš Miuncheno, koncertą Detritoit ir apylinkių lietuviams vasario 24, sekmadienį, 3 v.p.p., rengia JAV Lietuvių fondas „Crestwood“ auditorijoje, 1501 N. Beach Daly, Dearborn Hts. Koncertas yra susietas su LF vartumi tose vietovėse. Fondan įstoję nauji nariai su \$100 auka gaus vieną garbės bilieta nemokamai, su \$200 ar daugiau — du garbės bilietus. Koncertui bilietus galima užsisakyti iš anksto: garbės bilietai kainuoja po \$25, kiti — po \$12 ir \$8, pensininkams, studentams ir moksleiviams perpus pigiau. Anksčiau užsisakiusieji gaus geresnes numeruotas vietas. Fondo įnašams skirtus čekius reikia rašyti Lithuanian Foundation vardu, užsisakant bilietus — Vytauto Kutkaus vardu, pridėdant sau adresuotą voką su pašto ženklų. Abiem atvejais čekiai siunčiami Vytautui Kutkui, JAV LF tarybos nariui, 6940 Hartwell, Dearborn Hts., MI 48126, USA.

Lietuvių fronto būčiai Los Angeles mieste kasmet rengia tradiciją tapusį literatūros vakarą. Toks jau devynioliktasis vakaras 1984 m. gruodžio 1 d. įvyko Šv. Kazimiero parapijos salėje. Jis iš Čikagos buvo pakviestas beletristas Česlovas Grincevičius, išleisdingas novelių rinkinys „Vidurnakčio vargonai“, „Vyskupo sodas“ ir romaną „Gerai vasara“. Su svečiais bei jo kūryba vakaro dalyviams supažindino poetas B. Brazdžionis. Č. Grincevičius skaitė ištraukas iš naujo spaudai paruošto novelių rinkinio, aktorius P. Maželis — jo „Vėlykų dovanėlę“ apie sesutės laukiantį berniuką, R. K. Vidžiūnienė, neseniai debiutavusi novelių rinkiniu, programon įsijungė jo ištrauka. Pranas Visvydas, pasižymėjęs literatūrinėmis kritikos ir humoreskomis, šį kartą pasirodė kaip poetas. Nors sakėsi, kad jo eilėraščiai bus atmiesti žurnalistika, buvo pluoštas ir gyvenimo realybėmis atautos grynios poezijos.

Lietuvių katalikų moterų kultūros draugija Niujorke 1984 m. gruodžio 8 d. surengė neeilinį vietinių grupių koncertą Bruklinė, didžiojoje Kultūros židinio salėje. Programą atliko muz. Viktoro Ralio vadovaujamas vyrų choras „Perkūnas“ ir jau 30 metų gerokai peržengęs tautinių šokių ansamblis „Tryptinis“, išteigtas ir vis dar vadovaujamas Jadvygos Matulaitienės. „Perkūnas“ atliko 12 lietuvių liaudies bei kitų lengvesnio žanro dainų, į dvi įjungdamas savo solistus — bosą P. Tutiną ir baritoną V. Alksnį. „Perkūną“ išteigė velionis Vladas Baltrušaitis, buvęs Kauno operos solistas. Po jo mirties teko įieškoti kitų vadovų, kurie keitėsi, kol pagaliau vadovybę perėmė jaunas muz. Viktoras Ralis, dirbantis vargonininku Apreiškimo šventovėje Bruklinė. Jis ne tik vadovauja tos šventovės chorui, bet ir mišriam „Harmonijos“ vienetui, pasižymėjusiam estradinėmis dainomis, koncertuojančiam įvairiose lietuvių kolonijose. „Tryptinis“ koncertą papildė penkiais tautiniais šokiais. Žiūrovai džiaugėsi jaunais šokėjų veidais. Susidarė klaidingas įspūdis, kad „Tryptinio“, peržengusio trečią dešimtmetį, nepaliečia laiko pirštai. Iš tikrųjų tai yra nuopelnas steigėjos ir vadovės J. Matulaitienės, pasitraukusių šokėjų pakeičiančios naujomis jaunimo kartomis. „Perkūnui“ akompanavo pianistė Dalia Sakaitė, akordeonu grojusi „Tryptiniui“.

Vilniaus „Lėlės“ teatras savo repertuarą papildė H. K. Andersen pasakos „Ka senelis padarys, viskas bus gerai“ inscenizacija, parašyta poeto S. Gedos. Spektaklio režisūra ir scenografija rūpinosi Vilniaus konservatorijos diplomantas R. Driežis, muziką sukūrė kompoz. Š. Nakas. Pagrindinius vaidmenis paruošė aktorai — J. Marcinkevičius, O. Pocevičiūtė, E. Mikaliūnas, M. Urmilevičienė.

Juozas Lingys, žymusis choreografas ir tautinių šokių specialistas, mirė 1984 m. gruodžio 16 d. Vilniuje. Velionis gimė 1919 m. sausio 1 d. Šakių apskrityje Gyliškių kaime. Baigė Šakių gimnaziją, humanitarinius mokslus studijavo Kauno universitete 1938-40 m., Vilniaus universitete — 1940-43 m. Sovietinėje kariuomenėje atsidūrė 1944 m., kai ji antrą kartą išveržė Lietuvon, atėjant karo pabaigai. 1946 m. paskirtas vyriausioju liaudies ansamblio baletmeisteriu. Iš to ansamblio išaugo dabartinis dainų ir šokių ansamblis „Lietuva“. Vyr. baletmeisteriu jame dirbo iki 1982 m. pabaigos. Velionis paliko gilius savo pėdsakus lietuviškos sceninės choreografijos raidoje, sukurdamas daugiau kaip 170 šokių, ratelių, vaizdelių. Į aukšni lietuviškosios choreografijos fondą įėjo Sadutė, Gaidys, Pakeltkojis, Aštuonnytis ir kai kurie kiti šokiai.

Kūrė ir sovietinei santvarkai priitaikytus šokus. Daug šokių paruošė kino filmams, dramoms spektakliams. Pedagoginis darbas buvo skirtas choreografijai. Dauguma dabartinio choreografijos specialistų yra buvusieji velionies mokiniai. Už koncertinę veiklą 1950 m. laimėjo Sovietų Sąjungos premiją, už choreografinę veiklą 1965 m. — respublikinę premiją. Velionis buvo pašarvotas didžiojoje Vilniaus konservatorijos salėje, į Antakalnio kapines palaidėtas gruodžio 19 d. Prie kapo duobės apie jo veiklą ir nuopelnus kalbėjo Lietuvos kompozitorių sąjungos valdybos pirmininkas ir Vilniaus konservatorijos rektorius V. Laurušas. Atsisveikino — kultūros ministeriją tvarkantis J. Bielinis, „Lietuvos“ ansamblio meno vadovas P. Budrius, Vilniaus konservatorijos fakultetų Klaipėdoje prof. V. Jakelaitis, Vilniaus universiteto dainų ir šokių ansamblio dalyvė A. Stirbytė.

Šimtasias kompoz. Juozo Gruodžio gimimo metines vilniečiai paminėjo 1984 m. gruodžio 20 d., kauniečiai — gruodžio 21 d. Vilniaus filharmonijos salėje apie velionį kalbėjo rengėjų komiteto pirm. V. Laurušas, Vilniaus konservatorijos rektorius. Pranešimą „J. Gruodis ir lietuvių muzikinė kultūra“ padarė konservatorijos prof. A. Ambrazas. Kalbėtojų eilėse taipgi buvo konservatorijos prof. dr. J. Gaudrimas, prof. dr. J. Juzeliūnas, Talino konservatorijos docentas L. Normentas, Lietuvos kompozitorių sąjungos jaunimo sekcijos pirm. R. Kabelis. Minėjimas pradėtas fortepijoniniu J. Gruodžio kūrinium „Varpai“, atliktu tarprespublikinio M. K. Čiurlionio konkurso laureatės B. Vainiūnaitės, užbaigtas jo kompozicijomis, kurias atliko simfoninis orkestras, choras ir solistai. Kauniečiai minėjimą pradėjo apsilankymu ir gėlių padėjimu prie J. Gruodžio kapo Petrašėnų kapinėse, memorialinio muziejaus atidarymu Žaliakalnio pakraštį esančiam name, kuriame nuo 1932 m. iki mirties gyveno kompozitorius. Paroda buvo surengta ir J. Gruodžio aukštesniojoje muzikos mokykloje. Muzikinio teatro sodybėje atidengtas dail. K. Bogdano iš granito iškal-tas J. Gruodžio biustas. Teatre įvykusiame minėjime apie J. Gruodžio gyvenimą ir kūrybą kalbėjo Lietuvos kompozitorių sąjungos Kauno skyriaus vedėjas A. Kubiliūnas, prisiminimais apie buvusį savo mokytoją dalijosi kompozitoriai J. Juzeliūnas ir V. Klovai. Kauniečių menininkų surengtame koncerte skambėjo simfoninis J. Gruodžio paveikslas „Rudėnėlis“, jo dainos solistams ir chorui, kauniečių kompozitorių G. Kuprevičiaus, V. Švedo, V. Bartulio, A. Kubiliūno simfoninės variacijos J. Gruodžio „Jūros putų dainos“ tema. Sukakties išvakarėse buvo surengti minėjimai su koncertinėmis programomis gimtojoje J. Gruodžio Aukštaitijoje — Antazavėje, Utenoje, Zarasuose, Rokiškyje. Zarasų rajonas išleido specialų leidinį „Kompozitorius Juozas Gruodis“.

V. Kst.



"Dux Magnus" operos žiūrovai Toronto Ryersono teatre kazimierinio kongreso metu

Nuotr. V. Bacevičius

AUTORIUS ATSAKO KRITIKUI

Išpūdžiai apie kritiko išpūdžius

ANTANAS MUSTEIKIS

I

Užėjo blogi laikai. Anais geraisiais, būdavo, pasako žodį kritikas, ir baigtas kriukis. Dabargi nėra tvarkos. Tik retas knygos autorius ranka numoja į kritiką, nes esą neverta su ja prasidėti: istorija juk visų pirma kritikai nugramzdina užmiršin. O didžioji autorių dalis nusi-skundžia, užpultieji kritikai tuo pačiu atseikėja. Šiais visuotinės lygybės bei išlygų laikais kito kelio, atrodo, nebėra. Ir autoriaus knyga, ir recenzento ar kritiko straipsnis yra viešas dalykas, tad ta pačia teise, privilegija ar pareiga komentuoti.

Aš priklausau prie tų, kurie pasiduoda išlygų pagundai, tad šia proga noriu pasidalinti su skaitytojais savo išpūdžiais apie kritiko Algirdo Titaus Antanaičio išpūdžius. Jisai, pasirašęs vardu-nevardu **kest. reikalas** (rašomu iš mažųjų raidžių; kažkada tai reikė paskutinės mados ženklą, dabar jau dvelkiantį atgyvena), atsiliepė apie mano knygą "Dangaus ir žemės šaknys" (Liesieji romano metai, "Akiračiai", 1984 m. balandis) labai charakteringu būdu. Aš esu jam, kaip ir visiems kitiems, kurie paminėjo mano knygą, dėkingas. Kiek pastebėjau, visi kiti atliepiuose laikėsi tam tikros pasiausvros, tik Antanaičio kritika yra išimtinė, tad reikalinga atitinkamo atsako.

Visų pirma, kad ko nors nesuklaidinčiau ir nepapiktinčiau, privalau apsisibrėžti. Antanaičio aš nepažįstu ir apie jo asmenį nieko negaliu pasakyti. (Ta pavardė mūsų spaudoje — veikloje dažnai linkniuojama; mane ypač maloniai nuteikia retkarčiais užtinkamos veiklos tos pavardės merginos su nuostabiai gražiais lietuviškais vardais.) Tai ne apie Antanaičio asmenį aš čia rašysiu, o tik apie jį — kritiką.

II

Kritiką, kaip ir kiekvienos profesijos žmogų, taikliai apibrėžia trys būtini elementai ar savybės: specialus išsimokslinimas, profesinė etika ir specialybės praktika — patirtis. O tai, ar profesionalas pragyvena iš savo profesijos, tėra ant-raeilės ar kelintaeilės reikšmės dalykas. Kritikas Antanaitis pagrindžiai vadovaujasi trečiuoju elementu: prisigraibęs literatūros mokslo bei meno nuolaužų, išsidirbęs savus štampos, jis jais švaistosi be saiko — prirašo daugybę paviršutiniškų išpūdžių ir juos laiko literatūros kritika. O pir-

mieji du profesiniai elementai, švelniaiariant, gerokai šlubuoja.

Čia pateikiu porą pavyzdinių Antanaičio "gamybos" priekaištų, kurie daugiau pasako apie patį kritiką nei kritikuojamą knygą:

Ar tas kronikininkas ir yra romano pasakotojas (...), skaitytojas niekada nėra tikras, tačiau jam veikiai paaiškėja, kad orumas yra gerokai nuduotas, tonas — kiaurai pretenzingas, kad jisai kalba dažniausiai banalybėmis ir trivialumais ir, apkašiojęs jas prakalbiniais ir nuvalkiotais patriotiniais štampais, bando skaitytojui įpiršti už tikrą pinigą.

Ir toliau romane kritikas randa daug vatos, tuščiažodžiavimo, dirbtino (dirbtinio?) veikėjo gudragalviavimo, vaidybos, bandymo sparnuotais žodžiais gerai žinomus įvykius paversti negirdėtomis sensacijomis...

Dvigubų standartų praktikuojas Antanaitis kitus moko, kad recenzijose nereikia pasikliauti bendrybėmis (pvz. kai recenzentė Dalia Sruogaitė-Bylaitienė pakritikuoja jo paties teatrinį "prievaizdavimą"), o čia jis pats paskęsta savo bendrybių liūne. Ir persąsi išvada, kad tai vadinamoji freudinė projekcija: kritikas savo nuduotą orumą, pretenzingumą, banalybes, trivialumus, tuščiažodžiavimą ir kita priskiria kitiems. Atrodo, jis tiki, kad juo daugiau suras ar išras kritikuojamų knygų tiktų ar tariamų ydų, juo labiau jis pats — tegu sau ir pro užpakalines duris — pritaps prie tikrųjų kritikų, kurie pasižymi visom trim profesinėm savybėm.

Dviejų pirmųjų profesinių savybių stoką Antanaitis parodo, kai pabando porą savo priekaištų konkretinti. Jam atrodo, pavyzdžiui, kad skaitytojas privalo būti tikras, "ar tas kronikininkas ir yra romano pasakotojas". Gi iš tikrųjų veiksmo betarpiškumo išpūdis gali sustiprėti, ir tai teigiamybė, jei autorius (ar pasakotojas), taip sakant, pradingsta ar pasislepia už kronikininko pečių.

Arba vėl — Antanaitis tikina, jog "Dangaus ir žemės šaknys" "viename trijų šimtų puslapių tome pasišauna išpaskoti visus šeimos keturių kartų išgyvenimus dviejų šimtmečių laikotarpyje..." Su tokia buhalterija Antanaitis skubotai nuvestų savo įstaiją į bankrotą, jei laiku nebūtų atleistas iš darbovietės. Iš tikrųjų knygoje yra ne trys šimtai (jei, Antanaičio nuomone, tas skaičius yra svarbus), o 339 puslapiai. Gi keturių kartų istorija tęsiasi ne du šimtus metų, o tik gerą šimtmetį, t.y.

nuo baudžiavos panaikinimo ligi 1962 m. vieno veikėjo sušaudymo, pridėdant po kelis metus iš abiejų pusių (Kalan-tos susidėginimas priklauso jau epilogui — prologui, t.y. "kitam tomui"). Tokia šimtaprocentinė paklaida rodo, kad kritikas — geriausiu atveju — "štampuoja" autorius, nėskaitytes jų knygu, arba — bloguoju atveju — sąmoningai iškraipo faktus. Kiekvienam atveju jisai stokoja profesinės etikos.

Neįrodo Antanaitis, kad mano kronikininkas seka Ievos Simonaitytės kronikininką: juk kronikininkas ištisus šimtmečius istorinius įvykius "krikštydavo" įvairiais vardais dar prieš Simonaitytės gimimą.

III

Antanaičio kritikos paviršutiniškumas, šališkumas, sroviškumas, nesąžiningumas yra pastebėtas ir iškeltas kai kurių rašytojų bei kritikų, kaip Pranas Naujokaitis². Vytautas Alantas ir kt. Aš čia nieko naujo neatidengiau, tik norėčiau perspėti skaitytoją. Yra galimas dalykas, kad Antanaitis nėsnejaucia, jog išvažiujta iš vėžių... Už tai pykti neverta. Galima nebent užuojautą pareikšti.

Tikiuosi, kad šiuo straipsneliu, nors ir netiesiogiai, aš išreiškiau pagūdą tiems autoriams, kurie, perskaitę Antanaičio kritiką, neatpažįsta savo knygu. Jie ne vieni.

Į galimą skaitytojo klausimą, ar šiuo "atsišaudymu" aš įrodžiau savo knygos vertę, atsakysiu — ne. Aš nėrašiau savo knygos recenzijos, nors Antanaitis kitaip tvirtintų (kartą jis tai jau tvirtino). Džiaugčiaus, jei tikras skaitytojas, ne Antanaičio suvaidintas, ją perskaitytų ir susidarytų savo nuomonę.

1. A. T. Antanaitis, Apie geras ir blogas recenzijas, "Akiračiai, 1984 m. liepos mėn.

2. Pranas Naujokaitis, Lietuvių literatūros istorija, IV, 345 p.

Pokongresinės atodairos

1984 — šv. Kazimiero 500 metų mirties jubiliejiaus metai buvo patys reikšmingiausi ir gyviausi lietuviškos išeivijos gyvenime. Šalia periodiš-kai pasikartojančių renginių, k.a. dainų šventė, VLIKo seimas, Amerikos lietuvių kongresas ir kt., tie metai buvo ypatingi savo dvasiniu sąjūdžiu ne tik laisvojo pasaulio lietuviuose, bet ir okupuotoje Lietuvoje.

Kanados, ypač Toronto, lietuviams teko didelė garbė ir kartu sunki darbo našta suruošti patį reikšmingiausį metų renginį — Religinį pasaulio lietuvių katalikų kongresą. Ši didžioji manifestacija, sukelusi daug diskusijų, pagyrimų ir kritikų, jau yra praeityje, tačiau ji yra per daug didelė ir reikšminga, kad būtų galima greitai užmiršti. Organizatoriams šis įvykis ypatingai ilgai glūdės mintyse ir jausmuose. Tad tebūna leista pažvelgti atgal ir pagvilteni kai kuriuos reikšmingesnius bei būdingesnius momentus, iškilusius kongreso organizavimo eigoje.

Kongreso programą sudarė keturios pagrindinės dalys: akademinė, religinė, pramoginė ir meninė. Pirmosios trys dalys praėjo sklandžiai ir pasigėrėtinai gerai. Dalyvė ilgai prisimins iškilmingą kongreso atidarymą, dalyvaujant arti 600 tautiečių, kun. dr. prof. P. Rabikausko ir dr. J. Girniaus turinąs paskaitas, jaunimo svarstybas bei vakaronę. Sekmadienio iškilmingos pamaldos katedroje, dalyvaujant daugiau kaip 2000 maldininkų, visiems paliko gilų išpūdį. Pagaliau kongreso užbaigimas — vakariene "Royal York" viešbučio salėje su septyniais šimtais svečių taip pat praėjo šventiškoje ir jaukioje nuotaikoje.

Opera "Dux Magnus"

Ši meninė kongreso programos dalis, pareikalavusi milžiniškų pastangų ir piniginių išteklių, sulaukė daugiausia dėmesio ir dar daugiau visokeriopos kritikos. Todėl ir norisi ilgiau sustoti prie šios programos dalies, peržvelgti profesionalų muzikų (lietuvių ir kitų) pasisakymus ir išreikšiant organizatorių balsą.

Gaynor Jones, profesionalė muzikos kritikė ("Tor. Star", Sept. 3, 1984) rašė: "The world's most interminable opera... Sometimes his music sounds like Gregorian chant, sometimes like Lithuanian folksong. Its collage of Stravinsky, Bartok, Berg and Bartok, to name a few..."

A. Kučūnas, muzikas, dirigentas ("Draugas" 1984 m. rugp. 9 d.) paskyrė visą laikraščio puslapį išsamiai operos kritikai. Tarp kitko jis rašė: "Davęs veikalui įdomų at-

traukinį pobūdį, jis (Lapinskas), tačiau, dėl daugelio fiortūrų, vokalinių ruladų darė operos tekstą sunkiai suprantamą... Klausytojų dalis, kaip ir šios recenzijos autorius, labiausiai pasigedo didesnio orkestro akompanimento, muzikinių įvadų ir užbaigimo paskiroms scenoms... Atrodė, kad kompozitorius, parašęs vokales partijas, nerado reikalo, ar tiesiog tingėjo, imtis, nelengvo ir nuobodaus orkestracijos darbo... Turiau tačiau pridurti, jog neabejoju Darių Lapinską esant talentingu kompozitorium (jo didžiausias priešas bene bus režisierius Lapinskas) ir tai liudija daugelis įdomių ir gražių muzikos epizodų jo darbuose, įskaitant ir šią operą. Bet operos neparašys lengva ranka, čia reikia didelio, atsakingo darbo... Didelio pagyrimo nusipelnė šios operos dalyviai. Ypač dainininkai, kurie sąžiningai išmoko nelengvas partijas... Nežiūrint visų operos silpnųjų, tai buvo svarbus įvykis išeivijos gyvenime. Svarbesnis, negu tų nudainuotų pasaulinių operų pastatymai, kuriais 'stebiname' savo publiką..."

Algis Grigas — muzikas, solistas ("Tėv. žiburiai", 1984 m. spalio 9 d.) rašė: "Dux Magnus" yra neišbaigtas kūrinys su motonotiniška orkestro improvizacija... Muzikas Govėdas puikiai atliko jam pavestą užduotį — paruošė tris solistus ir vyrų chorą... Reikia sveikinti dr. J. Sungailą ir jo visą štabą už ištesėjimą — užsibrėžto uždavinio įgyvendinimą. Uždavinys tikrai buvo sunkus..."

Wm. A. Findlay — muzikas, orkestro vadovas privačiame laiške man rašė: "Speaking from the musical standpoint I would like to point out that for an organization such as yours, who is not in the business of mounting operas, to undertake to produce a brand new opera in such a modern vein (a task that daunts even the best established opera companies) is a very impressive achievement and one which, in the minds of the musicians, reflects great credit upon the Lithuanian Catholic World Congress. All of the many comments directed to me by the musicians were most complementary as regards the music. I would like to offer you my congratulations".

Sesuo M. Bernarda, SSC — muzikė, kompozitorė, chorų vadovė ("Bridges" 1984 m. lapkr., nr. 11) rašė: "The soloists, the vocal ensembles and Jonas Govėdas, the chorus master, deserve high praise for their accomplishments, for they surely spent countless hours of tortuous rehearsals in learning their parts. Their difficult melodies were

most atonal, coloratura-like, and in the modern dissonant idiom that caused one to wonder how they were able to remember what was to be sung... As the performance neared the end there was a lack of orchestral accompaniment — and this is when it should have been at its best. Also one missed the entractes, interludes, etc., which so enhance an operatic production... Without a doubt, what Darius Lapinskas has achieved is truly appreciated by us Lithuanians. Dux Magnus is an input into our Cultural Heritage... Dux Magnus was a worthwhile and an excellent endeavor despite the fact that the audience was unprepared psychologically, spiritually and musically for the present day."

D. M. Baltrukonis ("Nepr. Lietuva", 1984 m. spalio 4 d., nr. 40) gana išsamiai ir tiksliai nusakęs nepalankias ir kontroversines operos kūrimo sąlygas, savo rašinį baigia: "Susumavus abiejų autorių bendrą darbą, nepaisant karinių ar aršios kritikos iš žiūrovų ar profesionalų pusės, nežiūrint ir nemažo trūkumo muzikoje, kaip ir libretė, vis dėlto abiems vyrams reikia pripažinti didį nuopelną, įnesus į lietuviškos kultūros fondus dar vieną didžiulį kapitalinį veikalą. Tai bus dar vienas palikimas lietuviškos kultūros baruose, kad štai ten, toli nuo tėvynės, gyveno lietuviai, kurie sugebėjo šventojo Lietuvos globėjo Kazimiero mirties 500-ųjų metinių proga ne tik visa tai ypatingai gražiai paminėti, bet dargi pastatyti tokią grandiozinę operą-misteriją Dux Magnus — Didysis Vadas".

Susumuojant šių vertintojų mintis bei nuomones, galima padaryti sekančias išvadas. Opera yra per daug ištęsta. Kompozicija įdomi ir moderni, tačiau aiškiai jaučiamas muzikos trūkumas orkestrui. Visi solistai ir vyrų choras atliko savo partijas pasigėrėtinai, jei neskaityti vaidybos trūkumų, susidariusių dėl režisūros stokos. Ados Sutkuvienės dekoracijos kuklios, bet efektingos ir įdomios. Nauja lietuviška opera "Dux Magnus", nežiūrint jos libreto ir muzikos trūkumų, yra didelis istorinis, reikšmingas įvykis, palikęs stambų įnašą į kultūrinį lietuvių tautos lobyną.

Organizatorių pastabos

Įvykius ar veiksmus galime vertinti dvejopai — grynai objektyviai, visai neatsižvelgiant į sąlygas bei aplinkybes, kuriose tas įvykis ar veiksmas atsirado ar buvo sukurtas, ir reliatyviai — įstatant tą įvykį ar veiksmą į sąlygų bei ap-

Dr. Juozas Sungaila

linkybių rėmus. Anksčiau pacituoti profesionalų muzikų pasisakymai apie operą "Dux Magnus" yra objektyvūs ir su jų nuomonėmis negalima nesutikti. Opera, deja, gimė, brendo, augo ir išėjo į pasaulį labai nenormaliose ir nepalankiose sąlygose, kurios, be abejonės, turėjo lemiančios įtakos į galutinį jos rezultatą, todėl ir jos galutinis vertinimas, organizatorių manymu, turėtų būti reliatyvus.

Kongreso organizatoriai buvo užsimoję šiai reikšmingai progai duoti ką nors naujo ir didingo, kas nesibaigtų su kongresu, o liktų ilgalai-kui paminklu šv. Kazimierui ir reikšmingu įnašu į kultūrinį lietuvių išeivijos palikimą. Po ilgų svarstymų ir abejonių apsisistojome prie originalios lietuviškos operos, nes jų mes labai stokojame. Daugiau turime mažesnių muzikinių kūrinių — kantatų, dainų ir kt. Dėjome daug vilčių į mūsų muzikus ir dainininkus Kanadoje ir JAV-se, tikiėdamiesi jų dėmesio ir nuširdžios talkos šiame istoriniame ir reikšmingame reikale. Norėjome sutelkti visas galimas Kanados, ypač Toronto, muzikines bei vokales pajėgas, kurių turime tikrai daug. Tikiėjome, kad bus galima sudaryti pajėgų specialų operos chorą Toronte iš pačių pajėgiausių visų chorų bei pavienių dainininkų Toronte ir artimoje apylinkėje. O aukšto lygio muzikų — chorvedžių Toronte tikrai nestokojame — būtų buvę kam tą chorą paruošti.

Viltys, deja, nepasitvirtino. Kai kurių chorvedžių pradžioje rodytas entuziazmas bei noras pamazu ir palaipsniui slūgo ir po daugiau kaip šeši mėnesius trukusių derybų, svarstymų, abejonių ir pažadų 1984 m. vasario gale galutinai paaiškėjo, kad sudaryti operos chorą Toronte nebus galima, nes chorvedžiai atsisako dalyvauti operos pastatyme. Ligi numatytos operos premjeros bebuvo likę vos šeši mėnesiai. (Jei chorvedžiai būtų apsisprendę bent keletą mėnesių anksčiau, nebūtų gal buvę taip sunku). Kompozitoriui Darius Lapinskas dėjo daug pastangų sudaryti operos chorą Čikagoje, kur tikrai yra didelis skaičius chorų, ansamblių bei paskirų dainininkų. Jo pastangos taip pat atsimušė į organizuotą pasipriešinimą ir boikotą. Kompozitoriui beliko atsisakyti choro, pakeisti gaidas ansambliniam dainavimui ir šauktis amerikiečių dainininkų talkos. Vėliau, balandžio mėnesio gale, pavyko surinkti dvilikos vyrų chorą Toronte iš "Volungės" ir "Aro" bei Prisikėlimo parapijos chorų dainininkų. (Nukelta į 7-tą psl.)

MKS

MOKSLINĖS PROGRAMOS KOMITETAS

Pirmininkas
Jonas BILĖNAS, Ph.D.
75 Beaumont Drive
Huntington, N.Y. 11747

Griežtieji mokslai, technologija, architektūra
Prof. Bronius JASELSKIS, Ph.D.
2652 Ashbury St.
Evanston, IL 60201

Medicinos mokslas
Jonas T. DAUGIRDAS, M.D.
6717 So. Maplewood
Chicago, IL 60629

Humanitariniai ir socialiniai mokslai
Prof. Algis NORVILAS, Ph.D.
4036 W. 91st Place
Oak Lawn, IL 60453

ORGANIZACINIS KOMITETAS

Pirmininkas
Ramojus VAITYS
1890 Stockton Drive
Northfield, IL 60093

Vicepirmininkė
Irena KERELIENĖ
8710 W. 123rd Street
Palos Park, IL

PENKTASIS MOKSLO IR KŪRYBOS SIMPOZIUMAS

Penktojo mokslo ir kūrybos simpoziumo, kaip ir keturių ankstesniųjų, pagrindinis tikslas yra suburti viso laisvojo pasaulio lietuvių mokslo ir kūrybos darbuotojus savo žinių pasidalinimui, tarpusavio ryšių sustiprinimui ir suartėjimui su lietuvių visuomene. Simpoziumo programoje bus kviestinės paskaitos, dalyvių pranešimai ir keletas specialių renginių, įskaitant susipažinimo vakarą, meninę programą ir baigminį banketą.

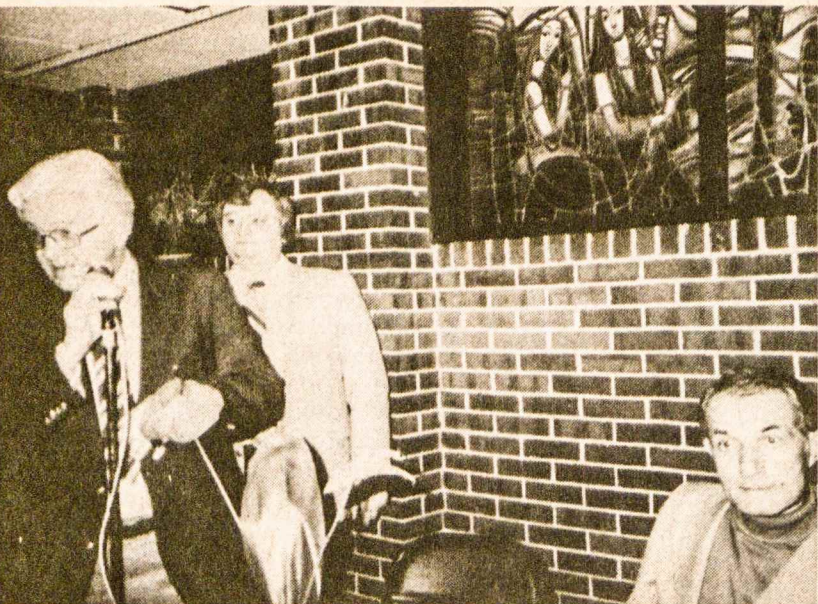
Mokslinė programa susideda iš trijų pagrindinių dalių, nurodytų šio kvieslio paraštėje. Kiekvienoje programos dalyje arba šakoje suorganizuotas nemažas skaičius mokslinių sesijų su toms šakoms būdinga tematika. Taip pat į programą įtrauktos ir tokios sesijos (teisė, komerciniai mokslai, biologija, veterinarija ir pan.), kurios nebūtinai pritampa prie tradicinių programos dalių.

Visi lietuviai mokslo ir kūrybos darbuotojai kviečiami, per sesijų pirmininkus ir per šį kvieslį, dalyvauti simpoziume su moksliniais pranešimais iš savo profesinės srities. Pranešimui simpoziume yra numatyta paskirti 20-25 minučių laiko. Dalyvis, noris padaryti pranešimą, prašomas prisijusti savo pranešimo santrauką (120-140 žodžių apimties) lietuvių ir anglų kalbomis Mokslinės programos komiteto atitinkamų šakų vadovams ne vėliau, kaip 1985 m. balandžio 1 d. Mokslinės programos komitetas turi teisę, reikalaujant, pranešimų skaičių atrankos būdu riboti. Šiuo laišku kviečiamieji kalbėtojai iki 1985 m. balandžio 30 dienos bus painformuoti apie jų dalyvavimą programoje ir apie simpoziumo leidinui reikalingą informaciją. Laikantis buvusių simpoziumų tradicijos, programos dalyvių išlaidos nebus apmokamos — tik išimtiniais, labai retais atvejais Organizacinis komitetas jėsčkos būdų sušelpiti dalyvius iš tolimų kraštų.

Ketinantieji dalyvauti simpoziume prašomi atsakyti į žemiau pateiktus klausimus ir pridurti atkarpą nedelsiant pasiūsti Mokslinės programos komiteto pirmininkui Jonui Bilėnui. Jūsų greitas atsakymas reikalingas simpoziumo organizavimui.

— ATKARPA —

Vardas ir pavardė	Pareigos
Namų adresas	() Dalyvausiu simpoziume
.....	() Padarysiu pranešimą
Telefonas	Pranešimo tema



Sol. ALGIO GRIGO muzikinės plokštelės sutiktuose Čikagoje. Kalba prof. dr. LEONARDAS ŠIMUTIS, už jo — "Draugo" redaktorius MYKOLAS DRUNGA, sėdi — muzikas KAZYS SKAISGIRYS



P. LASIENE renka auksą pavergtos Lietuvos laisvinimo organizacijoms Anapilio salėje per Vasario 16 iškilmes Nuotr. Vyt. Maco

Nubaudė už kryžiaus padarymą

„LKB kronika“ 64 numeryje apie baudą senukui už padarymą kryžiaus ir jo supjaustymą

LTSR Vidaus Reikalų Ministerijai Kun. ŠEŠKEVIČIAUS, Antano, s. Kazio, Mikoliškių klebono, gyv. Gargžduose, Tilto 1-2.

PAREIŠKIMAS

Reikėjo Mikoliškių bažnyčios šventoriuje pakeisti supuvusį kryžių, todėl kaip klebonas paprašiau Šiuparių kaimo kolūkietį GRIUŠĮ padirbti naują. Jis sutiko ir padirbo iš jam skirtos medžiagos kurui. Nors siūliau pinigų, bet neėmė, o paskyrė kaip auką bažnyčiai.

Kai 1983 m. lapkričio 25 d. jį vežė į Mikoliškius, Klaipėdos rajono autoinspekcija pareikalavo medienos dokumento. Kadangi neturėjau, tai kryžių atėmė ir nuvežė į Klaipėdos rajono miliciją Gargžduose. O pas GRIUŠĮ milicija su finansų sk. atstove ieškojo dirbtuvės, bet jos nerado. GRIUŠIS parodė kirvį ir obliuką, su kuriais kryžių dirbo. Vis tik po kelių dienų jį nubaudė 10 rublių už kryžiaus padirbimą. Baudą senukas sumokėjo.

Kadangi kryžių konfiskavo inspektorius GRIMALIS, tai jam raštu paaiškines kryžiaus kilmę, prašiau grąžinti. Jis vis reikalavo medienos dokumento. Kreipiausi į pensininką senuką GRIUŠĮ, kad jis ra-

tu paaiškintų apie medieną. Kitur kreiptis negalėjau. Jis raštu paaiškino, kad spalio mėnesį eigulys MARTINAITIS iš sanitarinio miško jam paskyrė kurui medžiagos. Iš padžiūvusio ąžuolo jis ir padirbė tą kryžių.

Kai milicijos viršininkui pristatiau tą popierių, jis dar pareikalavo rašto ir iš eigulio MARTINAITIS. Jis taip pat paaiškino, kad spalio mėnesį GRIUŠIUI, kaip ir kitiems kolūkiečiams, davęs sanitarinio miško medžiagos kurui. Kai tą raštą pristatiau milicijos viršininkui, jis dar nebuvo patenkintas „spargalkomis“ ir žadėjo atsiklausti kolūkio vadovybę. Taip ir padarė. Kiek žinau, eigulys tą patį paaiškino. O inspektorius GRIMALIS man pasakė, kad kryžiaus negrąžins, jis jau užpajamuotas.

Tuo reikalu kreipiausi į Klaipėdos rajono vykdomąjį komitetą. Man buvo paaiškinta, kad milicija, atimdama kryžių ir nubausdama kolūkietį GRIUŠĮ, pasiėmė neteisėtai: iš savo medžiagos jis galėjo padirbti kryžių ir jį padovanoti. Kai inspektorius GRIMALIS pareikalavo leidimo kryžiui statyti, buvo atsiklaustas Religijų reikalų įgaliotinis P. ANILIONIS, ir jis paaiškino, kad vietoj supuvusio statyti naują nereikia naujo leidimo. O kryžius turėtų dirbti Buitinis. Taip pareiškė įgaliotinis tikintiesiems per savo apsilankymą Gargžduose. Kadangi Buitinis kryžių vis tik nedirba, tai buvau priverstas jį užsakyti privačiai: juk kitokiu būdu negalima įsigyti jokio kryžiaus, nors ir leista statyti.

Todėl labai prašau jus paveikti Klaipėdos rajono Vidaus reikalų skyrių (miliciją), kad grąžintų neteisėtai atimtą kryžių Mikoliškių bažnyčiai ir kad finansų skyrius kolūkiečiui GRIUŠIUI atitaisytų neteisėtai paskirtą baudą.

Kun. A. Šeškevičius Gargždai, 1984.II.1

LTSR Vidaus Reikalų Ministerijai Kun. ŠEŠKEVIČIAUS Antano, Mikoliškių klebono, gyv. Gargžduose, Tilto 1-2.

PAREIŠKIMAS

Labai dėkoju už poveikį dėl milicijos atimto kryžiaus grąžinimo. Gavus Jūsų raštą, Klaipėdos rajono vykdomojo komiteto pirmininko pavaduotojas A. LEITA kartu su Vidaus reikalų skyriaus viršininku ANANJEVU man pranešė, kad kryžiaus negrąžins, o tik atlygins už medieną, kuri parduota komunaliniam skyriui. „Man reikia kryžiaus, o ne pinigų“, — atsakiau jiems.

Komunalinio skyriaus vir-

šininkas paaiškino, kad kryžius jau supjaustytas, atlygins 4 rub. 70 kap. Prašiau bent supjaustytą grąžinti, mėgin- sim atremontuoti. Paaiškino: tam reikia milicijos leidimo, o pinigų išmokėti galės tuoj. Nesutikau.

Teismas priteisia padarytą žalą pilnai atlyginti, o iš manęs tik pasityčiojo: nors pripažino neteisėtai padarę, bet žalos atlyginti nenori. Juk padaryti tokį kryžių reikia bent 150 rub. (...)

Dar pensininką kolūkietį administracinė komisija ir finansų skyrius nubaudė 10 rub. už tai, kad iš savo medžiagos dovanai padirbo vieną kryžių bažnyčiai. Juk patys nusi- kalto: milicijos pareigūnams karščiuojantis jie senukui primetė nuolatinį amatą. Tada už kiekvieną patarnavimą ki- tiesiems reikia jau bausti. Ar ne absurdas? Jei Buitinis kryžių nedirba, tai kažkas vis tiek turi juos padaryti. Kur įsta- tymas, kad kryžiui padaryti reikia specialaus leidimo? Kryžius yra krikščionių vėli- va. Supjaustyti kryžių reiškia įžeisti krikščionis, kurių pa- saulyje yra daugiau milijardo. Kas būtų, jei koks asmuo su- pjaustytų tarybinę vėliavą? Vi- si komunistai labai pasipik- tintų, tai nuskambėtų po visą pasaulį. Galbūt šis žiaurus iš- puolius taip pat nuskambės po visą pasaulį, nes įvykdytas At- pirkimo metais, kada krikščio- nys kryžių ypatingai gerbia. Ar tokie išpuoliai pasitarnauja komunizmui? Lietuva garsi kaip Kryžių žemė. Argi katali- kais nesipiktins kryžių nai- kinimu? Tai juk visos tautos užpuolimas ir jos išniekini- mas, pažeidžiant šimtame- tes tradicijas.

Tamsta tą išpuolį žymiai ati- taisytumėt, paveikdami milici- ją ir vykdomąjį komitetą, kad pilnai atitaisytų padarytą ža- lą: taip, kad vietoj į šešias da- lis supjaustyto kryžiaus būtų galima padirbti tokį pat naują. Be to, tegul administracinė komisija ir finansų skyrius panaikina neteisėtą baudą pensininkui GRIUŠIUI ir te- grąžina 10 rub. Neteisėtai ir neišmintingai padarę, pasi- skubindami tą kryžių supjaus- tyti, nes visą laiką kėliau klaui- simą dėl jo grąžinimo.

Jei Tamsta to reikalo nesu- tvarkysit, būsiu priverstas kreiptis į aukštesnes instan- cijas, net į Maskvą. Tikiuosi, kad to nereikės.

Gargždai, 1984.II.22.

Kun. A. Šeškevičius Pastaba: 1984 m. balandžio 26 d. J. GRIUŠIS, gyvenantis Klaipėdos raj., Šiuparių kaime, pareiškimo kreipėsi į Klaipėdos raj. vykdomąjį komitetą, reika- laudamas grąžinti 1983 m. lap- kričio 25 d. administracinės komisijos su finansų skyriumi neteisėtai jam paskirtą ir jau sumokėtą baudą. Savo parei- skime J. GRIUŠIS pažymi: „Kad padaryta neteisėbė, patvirtino ir Vidaus Reikalų Ministe- rija, liepdama atitaisyti pa- darytą skriaudą...“

J. GRIUŠIUI į pareiškimą niekas neatsakė, baudos taip pat negrąžino.

Winnipeg, Manitoba

KANADOS LIETUVIŲ FONDO pranešime 1984 m. 51-52 nr. vie- toje Valerijono turėjo būti Valen- tinas ir Aldona Rutkauskai, o ne Lutkauskai. Vietoje Albinas turė- jo būtų Albina Razma.

J.V.K. Strikaitis bus paskelb- tas vėliau įnašus papildžiusių prane- šime. KLF atsiprašo už nemalo- nias klaidas. K.L.

Optical Studio

OPTIKAS R. SCHMID
1586 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A7
(prieš Lietuvį Namus)

Telefonas 535-6252

Greitas patarnavimas, neaugstos kainos. Gaunami kontakto lęšiai (contact lenses).

Visais kelionių

reikalais kreiptis:

V. BAČENAS

tel. 533-3531

nuo 11 v.r. iki 7 v.v.

Hamiltono „Talkos“ valdybos nariui išdininkui

STASIUI DALIUI, liūdinčiam

mylimos sesutės,

mirusios Lietuvoje,

gilią užuojautą reiškia —

„Talkos“ valdyba ir tarnautojai

A+ A

ELZEI GALINAITYTEI-
MIKAITIENEI

mirus Lietuvoje,

jos brolius — MARTYNĄ, JONĄ, JURGĮ, MIKĄ, GALI-
NAIČIUS, seseris — MORTĄ, ADOMAVIČIENĘ,
MARIJĄ PREIKŠAITIENĘ ir jų šeimas giliai užjau-
čiame liūdesio valandoje —

Jonas ir Marija Janušai

Elzė Tamulionienė

Petras Jurksaitis

Ignas Urbonas

Jieva Jurksaitienė

Elena Jurksaitytė

Jonas ir Bronė Maziliauskai

Vienerių metų mirties sukaktis

š. m. sausio 21 ir 24 dienomis sueina vieneri metai,
kai šventa tyli, šalta kapų žemelė priglaudė mūsų
mylimą ir brangią Mamytę, uošvę, močiutę

AGUTĘ GOCENTIENĘ ir

mylimą bei brangią broliene, svainę, tėtą

ERNA GOCENTIENĘ.

Išėjote abi kartu, palikdamos mus visus giliame skaus-
me bei liūdesyje.

Išėjote iš mūsų tarpo, bet mūsų širdyse ir mintyse lik-
site amžinai.

Prašome draugus ir pažįstamus prisiminti veliones
maldoje.

Giliai nuliūdę —

Marta, Paulius ir Loreta Misevičiai

Renata, John ir Christy Irwin

LILJA PACEVIČIENĖ West Insurance Brokers Ltd.

(416) 846-4888 — dienomis

853-3652 (519) — vakarais

Namų, automobilių

ir komercinė drauda

PERKATE AR PARDUODATE NAMUS?

SKAMBINKITE

BIRUTEI GRIGAITYTEI-SPUDIENEI



BOSLEY

188 Eglinton Ave. E.,

Toronto, Ont. M4P 2E4

W. H. BOSLEY & CO. LTD. REALTOR

(416) 486-5777 445-9469

Advokatas

ALGIS S. PACEVIČIUS,

B.Sc., LL.B.

2 Jane St., Suite 303

Toronto, Ontario M6S 4W3

Bloor ir Jane gatvių kampas

Telefonai:

(416) 762-7393

namų 233-0303

Advokatas

PETRAS K. ŠIMONĖLIS,

B.A. M.L.S. LL.B.

3031 Bloor St. W., Suite 200

prie Royal York

Toronto, Ontario M8X 1C5

Telefonai:

(416) 231-4138

namų 848-0234

DRESHER INSURANCE & REAL ESTATE BROKERS

233-3334 — 231-2661 — 231-6226

3830 B Bloor Street West Islington, Ontario M9B 1K8

Lietuvių kalba patarnauja — V. DREŠERIS, A. MIKŠIENĖ ir

RIMA (Petkutė) DREŠERIENĖ

Darbo valandos: 9 v.r. - 7 v.v., šeštadieniais - 10 v.r. - 2 v.p.p.

Narys „Better Business“ biuro

Greitas ir tikslus patarnavimas!

533-1121

(416) 822-8480

* GAISRO * AUTOMOBILIŲ * ATSAKOMYBĖS *

* GYVYBĖS * KOMERCINĖ *

DRAUDA — INSURANCE

Walter V. Dauginis Insurance Broker Limited,

1613 Bloor St. West, Toronto, Ont., M6P 1A6



INTERNATIONAL

SOL. ALGIO GRIGO vadovaujamos kelionių agentūros
G. T. INTERNATIONAL, INC.

1985 METŲ KELIONĖS Į LIETUVĄ:

KELIONĖ nr. 1 balandžio 12 d. iki balandžio 27 d.

11 dienų Vilniuje, 3 dienos Helsinkyje

Iš Niujorko \$1,481.00

Iš Montrealio \$1,850.00 kanadiškais

KELIONĖ nr. 2 liepos 15 iki liepos 31 d.

11 dienų Vilniuje, 1 diena Leningrade, 3 dienos Helsinkyje

Iš Niujorko \$1,788.00

Iš Montrealio \$2,225.00 kanadiškais

KELIONĖ nr. 3 rugsėjo 1 d. iki rugsėjo 18 d.

11 dienų Vilniuje, 1 diena Leningrade, 3 dienos Helsinkyje

Iš Niujorko \$1,669.00

KELIONĖ nr. 4 gruodžio 20 iki sausio 4 d.

11 dienų Vilniuje, 3 dienos Helsinkyje

Iš Niujorko \$1,467.00

Iš Montrealio \$1,835.00 kanadiškais

(Nakvojant dviese kambaryje), (skaitant visas susisiekimo išlaidas, viešbučius („President Hotel“ Helsinkyje), maistą, operos, teatro arba baleto bilietus, įvairias ekskursijas ir daug kitų priedų. Kelionė nr. 2 suderinta su dainų švente, kelionė nr. 4 — su grandioziniu Naujų metų sutikimo baliumi.

Tarpininkaujame perkantiems automobilius, kooperatinius butus, padedame sutvarkyti dokumentus iškvietimams. Informacijų ir visais kelionių reikalais kreiptis į:

G. T. INTERNATIONAL, INC.

P.O. BOX 29163, CHICAGO, ILLINOIS 60629, USA

TELEFONAI: (312) 471-1700 arba 471-1702

Skrendame erdviais „FINNAIR“ lėktuvais



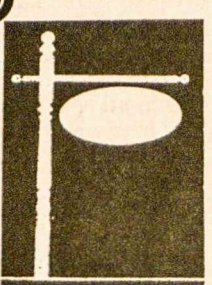
Simple elegance... by Finnish design

TOTAL TRADES RENOVATING

151 Carlingview Dr., Unit 5, Rexdale, Ontario

- atlieku visus elektrinius darbus — namų, įstaigų, įmonių
- parduodu ir įrengiu namų šildymo ir vėsinimo sistemas
- įrengiu aliumininius gaminius — lauko sienas, langus, duris, veidrodžius
- atlieku pagrindinius namų remontus — prausyklų, rūšių, padidinu namus, verandas

Bob (Gintas) Artickonis 674-1068



Juozas (Joseph)
Norkus

namų pirkimo ir
pardavimo atstovas
patarnauja
lietuvų kalba
Nemokamas namų
įvertinimas



Kingsway Real Estate Ltd. Realtor

1614 Bloor Street West

(priešais Toronto Lietuvių namus)

Telefonas 535-2331, namų 532-5893

DRAUDA

“ALL THE
CHOICE
IN THE
WORLD”

MASKELL INSURANCE

BROKERS LTD. (Savininkas Balys Maskeliūnas)

Tel. 251-4864, 251-4025, 251-4824 • Namų: 277-0814

2405 Lakeshore Boulevard West, Suite 403

Toronto, Ontario M8V 1C6

VISŲ RŪŠIŲ DRAUDA • 20 METŲ PATIRTIS

• ĮVAIRIŲ DRAUDOS BENDROVIŲ ATSTOVYBĖ •

1985 metų ekskursijos

į VILNIŲ ir į kitus Europos miestus

1. Gegužės 16 - 24	4. Rugsėjo 21 - 29
Gegužės 16 - 29	5. Rugsėjo 5 - 13
2. Birželio 20 - 29	Rugsėjo 5 - 18
3. Liepos 16 - 24	6. Spalio 3 - 11
Liepos 16 - 29	

Grupės 1, 3 ir 5 lydesiu aš pats. Norintiems nupirksiu auto-
mobilius arba ir kitus reikmenis už dolerius.

Sudaromi iškvietai ir vizos pavieniui važiuojantiems ilges-
niam laikui.

Kelionės dokumentai sutvarkomi pavieniui ar
grupėms į visus pasaulio kraštus.

Šiais metais dirbsime 3 žmonės. Smulkesnių žinių teirautis
čia žemiau nurodytu adresu ar telefonu.

V. BAČENAS

All Seasons Travel, B.D.

Registration No. 0009239

1551 Bloor Street West,

Toronto, Ontario M6P 1A5

TORONTONT

Anapilio žinios

— Sausio 17 d. palaidotas a.a. Bronius Abromonis, 85 m.; sausio 19 d. — a.a. Juozas Lapinskas, 52 m.

— Sutvirtinimo sakramentui registruotis klebonijoje tel. 277-1270.

— Metinis parapijos susirinkimas — vasario 3, sekmadienį, 12 v., Anapilio salėje.

— Jaunų talentų vakarui vasario 24 d. registruotis pas S. Žiemelytę 823-7261, D. Garbalius-kiene 277-3351, J. Govedą 537-5188. Laukiama talentų muzikos, dainos, dailės, literatūros, šokio srityje.

— Lietuvos kankinių ir Prisikėlimo parapijos bendras jaunų šeimų sekčių posėdis — vasario 10, sekmadienį, 6 v.v., Lietuvių vaikų namuose. Bus tariamasi, kaip talkinti vyskupui P. A. Baltakiui jaunų šeimų sielovados srityje.

— Parapijai paaukojo \$300 — L. Abromaitis, \$100 — J. Budreika; Šv. Jono lietuvių kapinėms — \$50 J. Mejus.

— Mišios sausio 27, sekmadienį, 10 v.r. — už a.a. Juozą Simonaitį, 11 v.r. — už a.a. Oną Jonaitienę ir a.a. Bronių Kašponą.

Lietuvių namų žinios

— Kovo 10 d. rengiamas simpoziumas, liečiantis 40-ties metų išievojus veiklą. Bus diskutuojama politinė, kultūrinė ir visuomeninė veikla. Simpoziume sutiko dalyvauti L. Balsys, L. Beržinytė, J. Danys, prof. A. Klimas, A. Rinkūnas. Simpoziumą rengia Lietuvių namų kultūrinė komisija.

— Žinantieji apie sergančius ligoninėse ar namuose prašomi pranešti V. Kulnui tel. 769-1266.

A. a. Juozo Simonaičio 15 metų mirties atminimui krikšto dukros R. Bobyk ir M. Pniauskaitė "TŽ" paaukojo \$40.

JAV Lietuvių Bendruomenės St. Petersburgo apylinkės valdyba, įvertindama "TŽ" paslaugas, atsiuntė \$25 auką per ižd. S. Juozapavičių.

Vietoje gelių a.a. Juozo Lapinsko laidotuvių Jonas ir Bronė Greičiūnai, Ramunė ir Steve Niksonai paaukojo \$40 "Tėviškės žiburiams", drauge reikšdami užuojautą velionies motinai ir giminėms.

Toronto estų spauda pranešė, kad š. m. sausio 8 d. JAV-se mirė žymusis meno istorikas, poetas ir kritikas Aleksis Rannit, daug rašęs apie dail. M. K. Čiurlionį. Dar prieš jo mirtį išėjo iš spaudos jo veikalas "Mikalojus Konstantinas Čiurlionis — Lithuanian Visionary Painter", išleistas Čikagoje "Lithuanian Library Press, Inc." Buvo vedęs operos solistę Gražinę Matulaitytę.

A.a. Bronius Abromonis, kūrėjas-savanas, pasižymėjęs tautodailės drožiniais, mirė 1985 m. sausio 14 d. prieglaudose "Cummer Lodge". Palaidotas iš Lietuvos kankinių šventovės 1985 m. sausio 17 d. lietuvių kapinėse. Velionis buvo gimęs 1900 m. Liepojoje. Lietuvos kariuomenėje tarnavo 1918-1921 m. Dirbo Lietuvos geležinkelio tarnyboje — Radviliškyje ir Klaipėdoje. Atvykęs Kanadon 1948 m., priklaušė Aušros Vartų parapijai. Dėl susilpnėjusios sveikatos 1982 m. persikėlė į Torontą pas sūnų Leoną, kuris jį visą laiką globojo. Paliko gausų tautodailės drožinių rinkinį.

Ontario pilietybės ir kultūros ministerija, kuriai šiuo metu vadovauja ministrė Susan Fish, išsiuntinėjo spaudai metinį savo veiklos pranešimą, išspausdintą gražiai išleistoje brošiūroje. Jame yra daug duomenų apie daugiakultūrę veiklą, ateivių įkurdinimą, paramą meno bei kultūros organizacijoms. Pvz. Wintario lėšomis 1984 m. buvo išleisdintos knygos: Nikkei Legacy "The Story of Japanese Canadians from Settlement to Today" ir "Spirit of Hungary". Per 3 mėnesius parduota 4000 egz. Daugiakultūrei istorijos draugijai 1984 m. buvo paskirta \$350,000. Nemažos sumos išleistos įvairiems projektams. Jas gauna tos grupės, kurios turi drąsos kreiptis į tą ministeriją. Pastarosios biudžetas, kaip matyti iš spausdinto pranešimo, 1984 m. buvo toks: išlaidos — \$204,599,390, pajamos — \$6,975,528. Skirtumą padengia valdžios lėšos, surinktos iš mokesčių mokėtojų.

Prisikėlimo parapijos žinios

— Sausio 20, sekmadienį, 11.30 val. Mišiose dalyvavo su vėliavomis kūrėjai-savariai, šaulių kuopa "Baltija", Vlodo Pūtvo šaulių kuopa ir skautai, minėdami Klaipėdos krašto atvadavimo sukaktį.

— Pasiruošimo pamokos Sutvirtinimo sakramentui vyksta po 10.15 v. Mišiu.

— Sausio 16 d. palaidotas a.a. Vincas Trumpa, 63 m.; sausio 18 d. — a.a. Elena Griškevičienė, 73 m.; sausio 22 d. — a.a. Modestas Šimanskis, 63 m. amžiaus.

— Jaunų šeimų išvyka į Vaiciūnų ūkį įvyks sausio 27, sekmadienį. Informacijas teikia M. A. Kuslikienė 769-2321.

— Šeimų stovykla šią vasarą bus Wasagoje rugpjūčio 3 — rugpjūčio 10 d. Registracijos blankai ir informacijos jau gaunamos parapijos raštinėje. Stovyklą rengia jaunų šeimų sekcija, o programą — Vaidotas ir Žibutė Vaiciūnai su talkininkais.

— Parapijos salės jau nuomojamos lietuviams 1986 m., o nuo kovo pradžios — ir kitiems.

— Parapijai aukoję: J. Arštikaitis \$150; po \$100: B. Baranauskas, N. Fabricienė, J. A. Paršeliūnai; po \$50: J. Poškienė, S. T. Ignotai, St. Dabkus, S. O. Gotšeldai.

— Mišios sausio 27, sekmadienį, 8.30 v.r. — už a.a. Steponą Juodkaičių, 9.30 v.r. — už a.a. Leoną Gotceitą, 10.15 v.r. — už a.a. Leonardą Marcinėną, 11.30 v.r. už parapijiečius, 7 v.v. — už Grigų šeimos mirusius.

Šv. Onos draugija, veikianti Montrealio Šv. Kazimiero parapijoje, atsiuntė "TŽ" auką — \$25.

KLK kultūros draugijos "Žiburiai" valdyba posėdžiavo sausio 17 d. Anapilyje ir apsvaistė visą eilę reikalų, susijusių su "Tėviškės žiburių" leidyba. Valdybos nariai pasidžiaugė sėkmingu spaustuvių mašinų atnaujinimo bei papildymo vėjumi. Iki šiol suaukotas \$21,700. Iš tos sumos nupirkta daugintuvai, adresografas su specialia rašomąja mašinėlė bei kitais priedais ir užsakyta dar viena elektroninė renkamoji mašinėlė, kainuojanti \$9,000. Taipogi aptarti balandžio 13, Atvelykio šeštadienį, įvyksiančio spaudos balius bei loterijos reikalai, numatyti programa. Nutarta kreiptis į vietinius parlamentarus, prašant jų pagalbos pašto reikaluose, nes kai kurios vietovės "TŽ" pristatymas skaitytoms ir vėl labai sutriko. Tiesioginis kreipimasis į pašatą iki šiol nedaug tepagelbėjo.

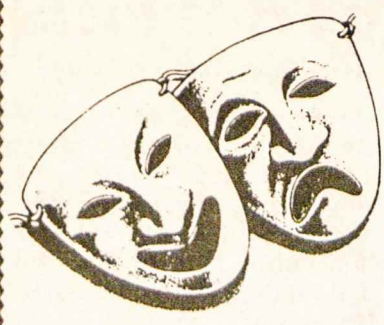
Klaipėdos sukaktis

Klaipėdos krašto atvadavimo 62-sias metines surengė jūros šaulių kuopa "Baltija" sausio 20, sekmadienį, Lietuvių namuose. Susirinkus gana gausiems dalyviams, programos pranešėja Asta Šernaitė pasiskelbė iškilmes pradžią. Inėsus vėliavas, invokaciją skaitė kun. E. Jurgutis, OFM, įvadinį žodį tarė kuopos pirm. J. Zavyas, primindamas, kad salėje yra ir Klaipėdos sukilimo dalyvis kūrėjas-savanas St. Paciušas, susilaukęs pagarbų susirinkusių plovimo. Paskaitą apie praeities įvykius skaitė A. Vaiciūnas, iškeldamas ryškiuosius momentus ir asmenis.

Meninę dalį atliko vyrų choras "Aras", diriguojamas V. Verikaitio, akompanuojamas J. Govedo. Stipriai ir harmoningai skambėjo 40 vyrų dainos, dvelkiančios patriotiniais motyvais, artimos klausytojų širdžiai. Antroje dalyje skambėjo lietuvių kompozitorių maršų pynė, keldama klausytojų nuotaiką ir primindama žygiuojančius kovotojus. Tris dainas solo padainavo sol. V. Verikaitis, akompanuojamas J. Govedo. Iš tų dainų ypač pažymėtina J. Naujalio "Oi neverk motušele", parašyta 1906 m. ir išleista Bruklne. Ji labai retai girdima scenose.

Iškilmė baigta rengėjų atstovo J. Zaviio žodžiu ir Lietuvos himnu. Po programos daugelis vaišinosi kava ir dalinosi įspūdžiais.

Tokia buvo popietinė programa. To sekmadienio rytą Prisikėlimo šventovėje buvo atnaujamas Mišios už Klaipėdos vadavime žuvusius kovotojus, dalyvaujant su vėliavomis — kūrėjams-savaniams, šauliams ir skautams.



Teatrai "Aukuras" ir "Aitvaras"

vaidins

Antano Rūko 3 veiksmų komedija

"VIENO KIEMO GYVENTOJAI"

Toronto Lietuvių namuose vasario 3, sekmadienį, 3.30 v.p.p.

Režisuoja E. Kudabienė.

Bilietai — \$5. Gaunami Lietuvių namų raštinėje ir prie įėjimo.

Visi maloniai kviečiami dalyvauti.



Toronto Lietuvių namų vyrų būrelis

metinis susirinkimas

šaukiamas 1985 m. vasario 3, sekmadienį, 2 v.p.p.,
Lietuvių namuose.

Susirinkimo darbotvarkėje — valdybos narių pranešimai ir naujos valdybos rinkimai.

Visi būrelis nariai ir prijauciantieji kviečiami dalyvauti.

Lietuvių namų vyrų būrelis valdyba

Tarptikybė santalka, kuriai priklauso ir lietuvių grupė, rengia viešą susirinkimą sausio 29, antradienį, 7.30 v.v., OISE patalpose (252 Bloor W. — Bedford). Kalbės vienas iš žymiųjų Sovietijos disidentų, bus rodomas filmas "Kalinių kraštas", pranešimai apie organizacijos veiklą, kava. Dalyvauti kviečiami ir lietuviai, kurių pagalba kaliniams Sovietijoje yra labai reikalinga.

Toronto mažlietuvių ruošiasi tradiciniam šūpininui. Jų pasiryžimas išlaikyti tėviškėje puoselėtas tradicijas ne kiek nemažėja. Nereikės ir šiemet torontiešiams Užgavėnių vakarą vargti — atėję į Prisikėlimo parapijos salę galės, kaip anie Donelaičio būrai, pasisotinti "šūpinio skaniu", pasigėrėti "Aro" dainomis, išbandyti savo laimę loterijoje.

Prisikėlimo parapijos kredito kooperatyvas praneša, kad metinis narių susirinkimas įvyks š. m. kovo 10, sekmadienį, 3 v.p.p., Prisikėlimo parapijos auditorijoje. — 1985 m. sieniniai kalendoriai, atspausdinti "Litho-Art", jau išsiuntinėti visiems nariams. Jeigu kas negavo, prašome pranešti raštinei.

Pajamų mokesčių pareiškimų užpildytojams mokesčių ministerijos (Ontario ir Kanados) rengia nemokamus kursus. Jais gali pasinaudoti savariai, kurie užpildo mokesčius pareiškimus pensininkams, invalidams, naujiesiems kanadiečiams ir gaunantiems mažus atlyginimus. Kursai prasidės vasario 18, pirmadienį, ir truks iki kovo 15 d. Pamokos bus dėstomos kasdien (išskyrus šeštadienį) nuo 8.30 v.r. iki 3.30 v.p.p. Registruotis telefonu (416) 369-4415, pranešant kuriai grupei pildys pareiškimus (pvz. pensininkams) ir nurodant sau patogiausią laiką bei vietą. Bus dvi kursantų grupės: vasario 18-27 d.d. Macdonald Block, Queen's Park, Toronto, Ont.; kovo 11-15 d.d. Federal Building, 4900 Yonge St., North York, Ont. Kaip ilgai kiekvienam kursantui reikės lankyti kursus, pranešime nepamokėti.

Stasys Motuzas, gyvenantis V. Vokietijoje ir pasižymėjęs meniškais drožiniais, paaukojo "TŽ" 40 DM, prisimindamas 40 metų Lietuvos laisvinimo sukaktį.

Išėjo iš spaudos naujas anglų kalbos vadovėlis, skirtas naujiesiems ateiviams. Jis vadinasi "Welcome to Canadian English". Vadovėlis iliustruotas, tinkamas mokyti anglų kalbos ir be mokytojų pagalbos. Jį gauna nemokamai mokytojai ir mokiniai, dalyvaujantys valdžios apmokamuose kursuose, kreipdamiesi į Newcomer Services Branch Toronte (416) 965-9919. Visi kiti gali nusipirkti vadovėlį už \$2 valdžios knygne 880 Bay St. Toronte.

DĖMESIO! DĖMESIO!

Vasario 2 diena jau artėja!

Bus "Vilniaus" karalaitės balius!

Toronto Lietuvių namų Karaliaus Mindaugo menėje 7 valandą vakaro.

Bus renkama 1985 metų "Vilniaus" karalaitė

- Madų paroda • Šilta vakariene • Šokiai
- Turtinga loterija • Pyragių išpardavimas
- Programoje — Otavos lietuvių dainos vienetas "Ramunėlės" ir D. Pargauskaitė

Vietos rezervuojamos iš anksto

Bilietai kainos:
suaugusiems — \$17.00,
pensininkams ir
studentams — \$15.00

Bilietai gaunami
pas Kęstutį Raudį
239-7040 ir
Ričardą Budniką 767-2693

VISI Į UŽGAVĖNIŲ KARNAVALĄ

vasario 9, šeštadienį,

Toronto Lietuvių namuose!

Jaunimo popietės pradžia — 1 v.p.p. Galėsite užkąsti įvairių šiltų ir šaltų valgių, atsigaivinti gėrimais paviljonuose. Kaukių balius pradžia — 7 v.v. Gražiausia apranga ir kaukės bus premijuojamos.

Iki pasimatymo — Toronto Lietuvių namai.

Š.m. vasario 10, sekmadienį, 2.30 v.p.p.,

Toronto Lietuvių namuose

Advokatas A. Pacevičius

skaitys paskaitą:

"Testamentai ir palikimai

giminėms Lietuvoje".

Paskaitininkas atsakys į klausimus.

Įėjimas nemokamas.

Rengia — LN kultūrinė komisija

"Toronto Star" 1985. I. 16 išspausdino žinią apie policininko W. Somers grumtynes su moterimi, kuri nesidavė areštuojama, ištraukė policininko revolverį ir bandė šauti. Tai įvyko prie Toronto Lietuvių namų 1985. I. 14. Moteris Vivian Landrie, 30 m. amžiaus, buvo sumta su kito policininko pagalba. Ji buvo pakėlus

triukšmą požeminio traukinio vagone. Apkaltinta pasipriešinimu policijai ir ginkluotu grasinimu.

MIKOLAINIS VALTERIS atlieka staltiesius, plytelių dėjimą, vonių, tualetų ir prausyklų įrengimo darbus už prieinamą kainą. Skambinti tel. 769-5024, Toronte.



MONTREALQUE

Nekaltai Pradėtosios Marijos seserų vienuolijos provincijolė seselė M. Paulė sausio 7-14 d.d. oficialiai lankė Montrealio seselės. Ta proga aplankė kai kurias lietuviškas institucijas bei pažįstamus.

Dr. Ilona Gražytė-Maziliauskienė skaitys paskaitą "Vincio Krėvės literatūros premija 1955-1984" AV par. salėje vasario 3 d. tuoj po pamaldų. Po paskaitos — kavutė. KLB Montrealio apylinkės valdyba kviečia visus tautiečius šioje paskaitoje dalyvauti.

Aukšinio amžiaus klubo "Rūta" metinis susirinkimas įvyks vasario 6 d., 2 v.p.p., Seselių namuose. Visi nariai kviečiami dalyvauti, nes du valdybos nariai baigia savo kadenciją ir jų vietoj reikės išrinkti du naujus.

Ignas Žalys, šachmatų ekspertas, laimėjo "Santa Claus Open" varžybas ir \$200 premiją. "The Gazette" sausio 12 d. apie I. Žalį išdėjo ilgesnį straipsnį, kuriame išskaičiuoja daugelį kitų jo laimėjimų. Straipsnio autorius tebiš, kad I. Žalys, būdamas 71 m. amžiaus, dar yra stripus šachmatininkas, kai dėl pasaulinio šach-

matų mesterio vardo šiuo metu rungtis tik 33 ir 20 metų amžiaus jaunuoliai.

A. a. Adomas Viktoras Adomonis, 63 m. amžiaus, mirė sausio 6 d. Palaidotas sausio 9 d. iš Šv. Bazilomiejiaus šventovės Cote des Neiges kapinėse. Liūdi žmona ir dvi seserys su šeimomis.

A. a. Vilius Kiseris, 64 m. amžiaus, mirė sausio 6 d. Palaidotas iš Šv. Dovydo šventovės sausio 9 d. Rideau kapinėse Dollard des Ormeaux. Jo liūdi žmona, du sūnūs, trys dukterys ir šeši vaikaičiai. B. S.

Mindaugo šaulių kuopa vasario 10, sekmadienį, 12 v., Aušros Vartų parapijos salėje rengia šaulių "Metraščių" sutiktuves. Tai stambiausias leidinis, apimantis šaulių veiklą Kanadoje per 30 metų. Su naujuoju leidiniu lietuvių visuomenę supažindins dr. P. Lukoševičius, buvęs KLB krašto valdybos pirmininkas. Susirinkusieji taip pat turės progą susipažinti ir su naująja Algirdo Gustaičio knyga "Tikroji Lietuva". Lietuviškoji visuomenė kviečiama gausiai dalyvauti. Po programos bus kava ir užkandžiai.

Greitas ir tikslus patarnavimas!



Tel. Bus.: 722-3545

Res.: 256-5355

PETRAS ADAMONIS

C. I. B.

GAISRAS • AUTOMOBILIAI • ATSAKOMYBĖ • GYVYBĖ
ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.

3907 A ROSEMONT BLVD., MONTREAL, QUE. H1X 1L7

LITAS MONTREALIO LIETUVIŲ KREDITO UNIJA

1475 DE SEVE STREET, MONTREAL, QUE. H4E 2A8.

Telefonas: 766-5827

MOKA UŽ:

Certifikatus: min. \$1,000.00

1 metų 10 %

Terminuotus indėlius:

1 metų 9.75%

180 — 364 d. 9.50%

120 — 179 d. 9.25%

30 — 119 d. 8.75%

Trumpalaikius indėlius

už \$20,000 ar daugiau

Taupomosios sąskaitos:

specialios 7 %

su draudimu 6.75%

kasdieninis % 6.50%

Čekių sąsk. 5 %

DUODA

PASKOLAS:

Nekilnojamo

turto,

asmeninės ir

prekybines.

Paskolos

mirties

atveju

draudžiamos

iki \$10,000

VISI PATARNAVIMAI NEMOKAMI

KASOS VALANDOS

3907A Rosemont

1475 De Seve

Pirm. antr. treč. 9.00 — 3.00

Ketvirtadieniai 12.00 — 8.00

Pentadieniai 10.00 — 6.00

4.00 — 8.00

2.00 — 6.00

Viešėdami Čikagoje,

neužmirškite aplankyti

N. ir J. VAZNELIŲ

Gifts International Inc.

2501 W 71st STREET,
CHICAGO, ILL. 60629

Telefonas 471-1424

Cia gausite lietuviškų knygų, plokštelių, odos, medžio dirbinių. Ypač didelės gintaro išdirbinių pasirinkimas.

NATŪRALAUS GYDYMO KLINIKA mediciniškas pooperacinius gydymas. Patarimai asmeniniams ir šeimos reikalais. B. Naujalis, M.T. N.A.N.P. 460 Roncesvalles Ave., Toronto, Ont. Tel.(416) 533-8008.

TURIU PIRKĖJĄ, kuris ieško namo Bloor—Ossington ir College St.—Dovercourt Rd. rajone su 2 arba 3 miegamaisiais apie \$80,000 vertės. Skambinti Birutei Spudienai darbo tel. 486-5777 arba namų — 445-9469. W. M. BOSLEY & CO. LTD. REALTOR.

K. CIBAS atlieka visus staltiesius darbus, taiso senus ir stato naujus namus už prieinamą kainą. Skambinti tel. 534-3882 Toronte.

ATLIEKU visokius namų remonto ir staltiesius darbus, lauko ir vidaus dažymus, valau grindis kilimus ir sofas (steam cleaning) pigia kaina. Skambinti po 7 val. vakaro tel. 532-3410 Toronte — J. Baliūnas.

OPTOMETRISTAS

Dr. S. Brogowski

412 Roncesvalles Ave.

Toronto, Ontario

(prie Howard Park Ave.)

Kabineto telefonas

531-4251

Pacientai priimami